

HASAN
ÂLİ YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CCXLII

WILLIAM
SHAKESPEARE

WILLIAM SHAKESPEARE

FIRTINA

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: ÖZDEMİR NUTKU

FIRTINA

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

VII.
BASIM

Genel Yayın: 3263

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyuluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLÎ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

WILLIAM SHAKESPEARE
FİRTİNA

ÖZGÜN ADI
THE TEMPEST

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
ÖZDEMİR NUTKU

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2014
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
HANDE KOÇAK

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM, ŞUBAT 2015, İSTANBUL
VII. BASIM, EKİM 2019, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-409-6 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
Tel: (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03
Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

HASAN
ÂLİ
YÜCEL

KLASİKLER
DİZİSİ

CCXLII

WILLIAM SHAKESPEARE

FIRTINA

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

*Fırtına*¹ Üzerine

Fırtına ilk kez 1623'te *First Folio*'da yayımlandı. Mükemmel denebilecek bir metindi, çünkü Shakespeare'in ayrıntılı sahne açıklamalarını içeriyordu. Bu oyunun ilk ses getiren temsili, kralın kızı Elizabeth'le Saray Seçicisi Palatin² Frederick'in düğünü dolayısıyla, 14 Şubat 1613 gecesi "King's Players" topluluğu tarafından gerçekleştirilmiştir. Ancak bu oyunun daha önce, 1 Kasım 1611'de Ermişler Günü kutlamalarında, kralın huzurunda oynandığını gösteren bir belge vardır. Oyunun yazılış tarihine dair ipuçlarından birini bu belgeden ediniyoruz. Diğer ipucu ise, bir kasırganın ve Prospero'nun adasına benzer bir adanın 1610 sonbaharında kayıtlara geçmiş olmasıdır. Koloni avcısı George Somers arkadaşları ve gemicilerle birlikte Yeni Dünya'daki Virginia kıyılarını giderken çıkan şiddetli fırtınayla, gemidekilerin Bermuda Adası'na çıkmak zorunda kalmalarını ve adadaki kısa süreli kalışlarını konu eden kitaplar Shakespeare'in fantezi dünyasını tetiklemiş ve onu *Fırtına*'yı yazmaya sevk etmiştir. Bu yüzden oyunun büyük olasılıkla 1611'de yazılmış olduğunu söyleyebiliriz.³

1 Aslında oyunun Türkçe başlığı "Kasırğa" olmalıydı. Ama "Fırtına" olarak çevrilegelmiştir. Hatalı olsa da, alışkanlığın dışına çıkmamak için biz de "Fırtına" olarak çevirdik.

2 Saraya mensup ve kral yetkisine sahip soylu.

3 G. L. Kittredge, *Sixteen Plays of Shakespeare*, The Atheneum Press, Londra 1946, s. 3.

Bazı araştırmacılar oyunun son perdesinde, Prospero'nun
"Sonra da büyücü asamı kırıp
Yerin yedi kat altına gömeceğim kendi ellerimle.
Kitabımı da fırlatacağım
İskandilin erişmediği denizin derinliklerine."

sözlerini Shakespeare'in tiyatroya vedaşası olarak yorumlamışlardır. Ancak bu oyundan sonra Shakespeare başka yazarlarla ortaklaşa da olsa *Cardenio*'yu, diğer yandan *VIII. Henry*'yi ve *İki Soylu Akraba*'yı da yazmıştır. Bu yüzden, *Fırtına* bir veda oyunu sayılmamalıdır.

Oyuna neyin kaynaklık ettiği bilinmemektedir. Oyun tamamen Shakespeare'in zengin imgeleminin eseridir. Kaynak arayışımızı derinleştirirsek, çok zayıf bir ihtimalle, 1605 yılında ölen Jakob Ayrrer adlı bir Alman yazarın *Comedia von der schönen Sidea* (Güzel Sidea'nın Komedyası) başlıklı masalıyla karşılaşırız. Bu masalda oyunun olay dizisini az da olsa andıran yanlar bulunabilir. Ama belki de Shakespeare Almanca bilmediği için bu masaldan haberdar bile değildi. Zaten Ayrrer de bu oyunu için *Die vergessene Braut* (Unutulan Gelin) adlı eski bir halk masalından esinlenmiştir.⁴ Oysa *Fırtına*'da unutulmuş gelin ögesi yoktur. Bu oyunun konusu birçok eski masalla benzerlikler gösterebilir. Ama bunları kaynak kabul edemeyiz. Aynı şekilde, bazı İtalyan eserlerinin olay dizilerinde de *Fırtına*'yı andıran bazı yerler olabilir. Ama bunlar Shakespeare'e kaynak edecek cinsten değildir.⁵ Söz konusu olaylar aslında romancıların, oyun yazarlarının sıradan malzemesidir.

Kesin olan şudur: Shakespeare Somers'in başından geçenleri anlattığı kitabından etkilenmiştir. Yazar 1610'da Londra'dan Stratford'a taşındı. Orada kitap okumak için bol bol vakit buldu. Ondan beş yıl önce, 18 Temmuz 1605'te, Kaptan George Weymouth Virginia'dan dönerken yanında

4 Bkz. Otto Knoop, *Sagen aus Kujawien*, Pommern 1927.

5 H.D. Gray, *Modern Language Notes*, XXXV, London 1920, ss. 321-30.

beş de Kızılderili getirmişti ve bu halkın çok ilgisini çekmişti.⁶ Bu durum Chapman, Jonson ve Marston'un birlikte yazdıkları *Eastward Hoe* (Batıya Doğru) adlı oyunun rejî defterine bir not olarak geçmişti. Bu oyunda "Martı" adlı geminin kaptanı Yeni Dünya'nın zenginlikleri içinde yaşıyordu. İklim çok uygun, toprak bereketliydi ve ağaçlar meyve doluydu. Birkaç yeni koloni kurmak için 10 Nisan 1606'da bir yasa çıkarılmış, aynı yılın 20 Aralık'ta da, Kaptan Christopher Newport emrindeki üç kalyon Virginia'ya gitmek üzere yola çıkmış ve 1707 yılının Ağustos ayında Londra'ya dönmüştü. Kaptan Newport, yanında Virginia'daki Jamestown'un kuruluşu hakkında çeşitli belgeler getirmişti.⁷

1608 yılında Kaptan John Smith'in yazdığı *Newes from Virginia* adlı metin yayımlandı. 1607 ile 1608 arasında iki Virginia seferi daha yapılmıştı. Kaptan Francis Nelson'ın Ocak 1609'da Londra'ya dönmesi, Virginia Şirketi'nin yeniden düzenlemesine ve kolonileşme konusunda ikinci bir yasanın çıkmasına neden oldu. Bu şirketin ortaklarından biri, Shakespeare'in vasiyetini yönetecek olan Sir Dudley Digges'ti. Yine bu şirketin başka bir ortağı olan William Leveson, Shakespeare'i yakından tanıyordu. Virginia konusu o kadar önemliydi ki, kiliselerde bu konu üzerinde vaazlar veriliyor ve halkın ilgisi bu konuya çekiliyordu.⁸

Shakespeare'in *Fırtına* oyunu için belge olarak değerlendirilebilecek 1609 tarihli bazı önemli olaylar vardır: Bunlardan ilki, Robert Johnson'un *Nova Britannia, Offering Most Excellent Fruites by Planting in Virginia* (Yeni Britanya: Virginia Tarımındaki Fevkalade Güzel Meyveler) adlı yazısı; ikincisi de, Rahip Daniel Price'in yukarıdan gelen bir emirle 28 Mayıs'ta verdiği vaazdır.⁹ Üçüncüsü, 2 Haziran 1609'da

6 Bkz. Leslie Hotson, *I, William Shakespeare*, London 1937.

7 Kittredge, s. 4.

8 Hotson, ss. 160-63, 219, 231.

9 Kittredge, s. 4.

yedi kalyon ve iki kadirga ile Playmouth Limanı'ndan ayrı-
lıp Virginia'ya doğru seyreden filonun Bermuda Adası açık-
larından şiddetli bir fırtınaya tutulmasıdır. Sancak gemisi *Sea
Adventure*'da Vali (Sir Thomas Gates), Amiral (Sir George
Somers) ve Kaptan Christopher Newport bulunuyordu. 24
Temmuz günü amansız bir fırtına filoyu darmadağın etmişti.
Sancak gemisi *Sea Adventure* kaybolmuştu. Durmadan su
alan gemi bir süre pompalarla yol aldıktan sonra Bermuda
kıyılarındaki bir kumsalda karaya oturtulmuş ve içindekiler
bu suretle kurtarılmıştı. Gates, Somers, diğerleri ve 150 tay-
fa burnu kanamadan kurtulmuştu, ama iki büyük alamanı
yapana kadar dokuz ay o adada kalmışlardı. Ancak 10 Ma-
yıs 1610'da iki alamanı doluğan gezginler, 23 Mayıs'ta
Jamestown'a ulaşmışlardı. Sonunda Gates, Somers ve New
port Eylül ayında İngiltere'ye dönebilmişlerdi.¹⁰

1610'da İngiltere'ye dönmelerinden sonra bu yolculuk
hakkında yayınlar çıkmaya başladı; Shakespeare'in okudu-
ğu yayınlardan biri Silvester Jourdan'ın *A Discovery of Ber-
mudas, Otherwise Called the Isle of Devils* (Bermuda'nın
Keşfi, Diğer Adıyla Şeytan Adası); öbürü de resmî bir ya-
yın olan *A True Declaration of the Estate of the Colonie
in Virginia*'ydı¹¹(Virginia'daki Koloni Toprakları Üzerine
Gerçek Beyan). Bunlardan başka, Shakespeare'in dostu
olan ve kısa bir süre Virginia valiliği yapan Strachey'in
mektubu da bunda rol oynamıştır. Shakespeare Strachey'in
mektubunu okumuş ve oyunu için malzemesinin bir kıs-
mını da bu mektuptan toplamıştır. Ancak bu yolculukla
Fırtına'yı karşılaştırdığımızda ikisi arasında çok büyük
farklılıklar olduğunu görürüz. Shakespeare malzemesini
topladıktan sonra eseri tamamen kendi imgelemiyle yaz-
mıştır, kısacası *Fırtına* özgün bir metindir.

10 A.g.y., ss. 4-5.

11 Bkz. C.M. Gayley, *Shakespeare and the Founders of Liberty in America*,
London 1917.

Ne yazık ki Shakespeare'in *Fırtına*'sı onun ölümünden sonra kaybolmuş sayılabilir; çünkü *Fırtına* Restorasyon Dönemi'nden (1660-1700) 19. yüzyılın ortasına kadar, John Dryden'in uyarlaması ile oynanmıştır.¹² İngiltere'de Restorasyon Dönemi, aynı zamanda Dryden Çağı olarak da adlandırılabilir. Bu dönem, klasiklerin ve Fransız yazarlarının taklidini içerir. Beşli vuruşa sahip bir ölçü olan *iambic pentameter* yerine Fransızların *alexandrine* vezni kabul edilmiş, birçok oyun Fransız yazarlarının etkisi altında yazılmıştır. *Fırtına* da Dryden'in oyun biçemi ile özgün halinden uzaklaşmış, daha çok bir operet havasına bürünmüştür. Oyun, büyülerin ve dansların egemen olduğu anlamsız bir peri masalı gibi işlenmiştir. Oyun, 19. yüzyılın ortasına kadar birçok mekanik sahne hilesiyle daha çok göze hitap eden, göz kamaştırıcı temsillerle seyirciye sunulmuştur. Hatta bugün bile *Fırtına*'yı –sayıca az da olsa– bu gözle görenler vardır. Böylece, oyunun şiirsel atmosferi ve felsefi yanı yok edilmiş, oyun daha çok romantik, operavari bir peri hikâyesine dönüştürülerek beyaz tütüler içindeki balerinlerin gümüşü kanatlarını sallayarak mekanik araçların yardımıyla havada süzölmelerine yer verilmiştir.

Shakespeare'in *Fırtına*'sı son derece ciddi, lirik ve grotesk bir oyundur. Oyun, gerçek dünyayı, biçimleri bozarak gösteren bir lunapark aynası gibidir. *Fırtına*'nın bu yönünü görebilmek için, okuyucu önce Shakespeare'in metnini irdelemeli, Rönesans insanının son hümanist kuşağının durumunu algılamalıdır. Jan Kott, "*Fırtına*, Shakespeare'in felsefi bir otobiyografisi ve tiyatrosunun özetidir" diye yazmış ve şunları eklemiştir: "*Fırtına* o zaman yitirilmiş hayallerin, acı

12 Dryden, oyuncu Davenant ile birlikte *Fırtına*'yı *The Enchanted Island* (Büyülü Ada) adıyla uyarlamış ve yeni karakterler eklemiştir, örneğin Miranda'nın Dorinda adlı bir kız kardeşi ve Dorinda'nın kısmeti olarak Mantua Dukalığı'nın varisi Hippolito vardır. Oyun bu haliyle ilk kez 1667'de oynanmıştır, metni de 1770'de basılmıştır.

eken bir aklın ve inatçı olmasına karşın, kırılğan bir umudun oyunudur.”¹³

Kott’un bu sözlerinin ışığında şunları söyleyebiliriz: Bu oyun, Shakespeare’in yaşadığı dönemdeki hayatı göstermektedir. O dünyadaki heyecan verici yolculukları, yeni keşfeden toprakları, gizemli adaları, Peter Pan gibi havada uçan insanları yansıtmaktadır. Bu yle bir evreydi ki astronomi, anatomi, metalürji alanlarında büyük adımlar atılmakta; akademisyenler, filozoflar ve sanatçılar büyük yapıtlar vermekte ve bilimin tüm dallarında yeni keşifler yapılmaktaydı. Bunların yanı sıra din savaşları, engizisyon, ateşte yakmalar, kentleri yok eden veba salgınları da bu dünyanın karanlık tarafıydı. Muhteşem, ama acımasız ve dramatik bir dünyaydı bu; doğa ve tarihin, kraliyet gleri ile ahlakılığın ya da zenginlikle yoksulluğın çatıştığı, bunların ilk kez tartışıldığı bir dünyaydı.

Fırtına, hem sanatçının hem de seyircinin imgelemine hitap eden bir oyundur. Yaşamı fantastik bir dünya içinde eleştirir ve elbette sahnelemede sanatçıya sınırsız ifade olanakları sağlar. Bu oyunu sadece biçimsel açıdan ele almak, oyunu felsefi içeriğinden soyutlar ve elimizde yalnızca müzikli, danslı bir melodram kalır. *Fırtına*, yaratıcı ve hayalgücü geniş sanatçılar ve okurların kaçırmaması gereken, zengin bir oyundur.

zdemir Nutku
2014

---

13 Jan Kott, *Shakespeare Our Contemporary*, Doubleday Publishing, New York 1964, s. 179.

Kısa Kaynakça

- Alexander, Peter, *Shakespeare's Life and Art*, James Nisbet & Co. Ltd., Londra 1946.
- Alexander, Peter, *William Shakespeare, The Complete Works*, Collins, Londra 1954.
- Bergeron, David, *Shakespeare's Romances and the Royal Family*, Lawrence, Kansas 1985.
- Bevington, David, *Works*, 3. Basım, Glenview 1980.
- Billington, Michael, "In Britain, Proliferation of Properos", *The New York Times*, Aralık 2008.
- Bullough, Geoffrey, *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare*, Routledge & Paul, Londra 1957.
- Cantor, Paul A., "Shakespeare's The Tempest: The Wise Man as Hero", *Shakespeare Quarterly*, Folger Shakespeare Library 1980.
- Cavell, Stanley, *Disowning Knowledge in Six Plays of Shakespeare*, Cambridge, Mass., 1987.
- Chambers, E. K., *William Shakespeare*, 2 cilt, Oxford 1930.
- Chambers, E. K., *The Elizabethan Stage*, 4 cilt, Oxford 1923.
- Clark, Sandra (ed.), *Shakespeare Dictionary*, Penguin Books, Londra 1999.
- Coursen, Herbert, *The Tempest: A Guide to the Play*, Westport, Greenwood Press., 2000.

- Davis, Richard, *Shakespeare in the Theatre*, Cambridge 1978.
- Dent, R. W., *Shakespeare's Proverbial Language: An Index*, Berkeley/Los Angeles, Londra 1981.
- Evans, G. B. (ed.), *The Riverside Shakespeare*, Boston 1997.
- Foakes, R.A.-R.T. Rickert (ed.), *Henslowe's Diary*, Cambridge 1961.
- Garrett, John (ed.), *More Talking of Shakespeare*, Longmans, University of Michigan 1959.
- Gayley, C. M., *Shakespeare and the Founders of Liberty in America*, Londra 1917.
- Gibson, Rex, *The Tempest*, Cambridge Student Guides, Cambridge University Press, 2008.
- Gilman, Ernest B., "All Eyes: Prospero's Inverted Masque", *Renaissance Quarterly*, The University Chicago Press, 1980.
- Goldberg, Jonathan, *James I and the Politics of Literature*, Baltimore 1983.
- Granville-Barker, Harley, *Prefaces to Shakespeare: The Tempest* (genişletilmiş basım), Nick Hern Books, 1993.
- Gray, H.D., *Modern Language Notes*, XXXV, Londra 1920.
- Jones, Emrys, *The Origins of Shakespeare*, Oxford University Press, 1977.
- Herford, H.C.-Simpson, *Conversations with Drummond, in Ben Jonson*, 2. Cilt, Oxford 1920.
- Kermode, Frank, *Shakespeare: The Final Plays*, Longmans, Green & Co., Londra 1963.
- Kittredge, G. L., *Sixteen Plays of Shakespeare*, The Atheneum Press, Londra 1946.
- Knoop, Otto, *Sagen aus Kujawien, Pommern* 1927.
- Kott, Jan, *Shakespeare Our Contemporary*, Doubleday Publishing, New York 1964.
- McClure, Norman (ed.), *Letters of John Chamberlain*, 2 cilt, Philadelphia 1939.

- McIlwain, C.H., *The Political Works of James I*, Cambridge, Massachusetts 1918.
- Muir, Kenneth, *The Sources of Shakespeare's Plays*, Routledge, Londra 2005.
- Neilson, William A.-Charles J. Hill, *Complete Plays and Poems*, Cambridge, Mass., 1942.
- Nutku, Özdemir, *Shakespeare Sözlüğü*, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2013.
- Onions, C.T., *A Shakespeare Glossary*, (genişletilmiş basım Eagleson, Robert D.), Clarendon Press, Oxford, 1986.
- Orgel, Stephen, "The Tempest", *The Oxford Shakespeare*, Oxford University Press, 1987.
- Partridge, Eric, *Dictionary of Historical Slang*, Penguin Books, Middlesex, 1982.
- Partridge, Eric, *Shakespeare's Bawdy*, Routledge & Paul, Londra 1991.
- Raines, F. R., *The Rectors of Manchester*, II. Bölüm, Chetham Society, 1885.
- Rossiter, A.P., *Angel with Horns: Fifteen Lectures on Shakespeare*, Longmans, Londra 1961.
- Sagar, Keith "The Crime Against Caliban", *Literature and the Crime Against Nature*, Chaucer Press, Londra 2005.
- Schmidt, Alexander, *Shakespeare-Lexicon*, 2 cilt, Berlin/Leipzig 1923.
- Sisson, C.J., *Complete Works*, 1954.
- Speaight, Robert, *Shakespeare on the Stage: An Illustrated History of Shakespearean Performance*, Collins, Londra 1973.
- Spencer, T.J.B. (ed.), *Shakespeare's Plutarch*, Penguin Shakespeare Library, Harmondsworth 1968.
- Stevens, John, *Music and Poetry in the Early Tudor Court*, Londra 1961.
- Stewart, J.I.M., *Character and Motive in Shakespeare*, Longmans & Green Publications, Londra 1949.

- Tilley, M. P., *A Dictionary of the Proverbs in England in the Sixteenth and Seventeenth Centuries*, Ann Arbor 1950.
- Wells, Stanley-Taylor, Gary-Jowett, John-Montgomery, William (ed.), *The Oxford Shakespeare: The Complete Works*, Oxford University Press, 2005.
- Willson, D. H., *King James IV and I*, Oxford 1967.
- W. Eberhard-P.N. Boratav, *Typen Türkischer Volksmärchen*, Franz Steiner Verlag GmbH., Wiesbaden 1953.
- Woodbridge, Linda, *Women and the English Renaissance*, Urbana 1986.
- , *Kitab-ı Mukaddes*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, İstanbul 1958.

Kişiler

ALONSO	Napoli kralı
SEBASTIAN	Kralın kardeşi
PROSPERO	Gerçek Milano dükü
ANTONIO	Prospero'nun kardeşi
	Dukalığı gasbeden dük
FERDINAND	Napoli kralının oğlu
GONZALO	Dürüst, yaşlı bir meclis üyesi

ADRIAN ile FRANCISCO	Lordlar
CALIBAN	Yabani, biçimsiz bir köle
TRINCULO	Bir soytarı
STEPHANO	Ayyaş bir kâhya

KAPTAN
LOSTROMO
TAYFALAR

MIRANDA	Prospero'nun kızı
ARIEL	Uçarı bir cin

Cinler ve periler tarafından temsil edilen:

IRIS
CERES
JUNO
SU PERİLERİ
ORAKÇILAR

Prospero'ya hizmet eden diğer cinler ve periler.

Sahne: Önce bir gemi güvertesi ve sonra ıssız bir ada.

I. Perde

1. Sahne

(Bir gemi güvertesi.)

(Şimşek çakar ardından şiddetli bir gök gürültüsü duyulur. Kaptan ve lostromo girerler.)

KAPTAN

Hey lostromo!

LOSTROMO

Buradayım Kaptan. Ne durumdayız?

KAPTAN

Dostum, gemicilere söyle! Herkes derhâl işinin başına!

Yoksa her an karaya oturabiliriz. Çabuk, çabuk!

(Çıkar. Tayfalar girer.)

LOSTROMO

Hadi göreyim sizi aslanlarım! Ha gayret canlarım! Çabuk olun! Gabya yelkenini kontrol edin! Kaptanın düdüğüne dikkat! Esebildiğin kadar es bakalım rüzgâr, yeter ki denizde yer bırak bize de!

(Alonso, Sebastian, Antonio, Ferdinand, Gonzalo ve diğerleri girerler.)

ALONSO

Aman dikkatli olun lostromo. Kaptan nerede? Hadi, göreyim sizi.

LOSTROMO

Rica ederim, hepiniz aşağıda kalın.

ANTONIO

Kaptan nerede lostromo?

LOSTROMO

Duymuyor musunuz onu? İşimize engel oluyorsunuz. Kamaralarınızda kalın. Fırtınaya hizmet ediyorsunuz böyle yaparak.

GONZALO

Hey, sakın ol biraz.

LOSTROMO

Ancak deniz sakinleşince olurum. Gidin buradan. Şu kükreyen dalgalar kral mıral dinler mi? Hadi kamaralarınıza! Sesinizi kesin! Ayakaltında da dolaşmayın.

GONZALO

Bak adamım, gemide kimlerin olduğu unutuyorsun galiba.

LOSTROMO

Kendi canımın derdindeyim burada. Siz, danışman meclis üyesisiniz madem, şu doğa güçlerine susmayı emredin ve dalgaları yatıştırın da görelim; o zaman biz de tek halat bile çekmeyiz; hadi kullanın yetkinizi. Eğer yapmıyorsanız, şükredin hâlâ yaşadığınıza. Kamaralarınıza gidip kendinizi felakete hazırlayın –hadi aslanlarım. Yolumuzdan çekilin diyorum.

(Çıkar.)

GONZALO

Ne de rahatlatmış içimi bu herif. Bana sorarsanız, boğulacak cinsten değil; darağacına layık biri. Dayan Kader, herif nasıl olsa asılacak! Onun kaderindeki ipi, çelik halat yap bize. Bizimki işe yaramıyor çünkü. Bu herifin kadeğinde asılmak yoksa, bizim de işimiz biter.

(Çıkar. Lostromo girer.)

LOSTROMO

Gabya yelkenlerini indirin! Hadi! Toplayın, sarın yelkenleri! Sadece ana yelken kalsın.

(İçeriden bir çığlık duyulur.)

Lanet olsun bu feryada! Sesleri fırtınayı da, bizim koşturmacamızı da bastırıyor.

(Sebastian, Antonio ve Gonzalo girerler.)

Yine mi siz? Ne işiniz var burada? Her şeye boş verip boğulalım mı? Niyetiniz gemiyi batırmak mı?

SEBASTIAN

Hay sesi kısılası herif, seni şamatacı, küfürbaz, kötü huylu köpek!

LOSTROMO

O zaman siz de çalışın.

ANTONIO

Seni asılası it, kahpenin dölü, seni haddini bilmez şamatacı! Boğulmak, bizi senden daha az korkutuyor.

GONZALO

Gemi ister fındık kabuğu kadar dayanaksız olsun, isterse de tatmin olmamış haspa gibi sızdırsın, batmayacağına garanti veririm.

LOSTROMO

Yısa, yısa! İki yelken de fora! Açılın, kıyıdan uzaklaşın! Açılın!

(Tayfalar sıırıslıklam halde girerler.)

TAYFALAR

Her şey bitti! Dua edin, iş duaya kaldı! Her şey bitti!

(Çıkarlar.)

LOSTROMO

Böyle boğazımızı ıslatmadan mı gideceğiz?

GONZALO

Kralla prens dua ediyorlar! Biz de gidip dua edelim.

Hepimiz aynı yolun yolcusuyuz çünkü.

SEBASTIAN

Benim sabrım tükendi.

ANTONIO

Canımızdan oluyoruz bu ayyaşlar yüzünden.

Sen ağzı bozuk sefil – dilerim sen boğulurken
Deniz on kez aşar üzerinden.

GONZALO

Suyun her damlası aksi için yemin etse
Onu yutmak için ağzını sonuna dek açsa bile,
Asılacak bu herif önünde sonunda.

(İçeriden karmakarışık sesler gelir.)

“Acı bize Tanrım! Parçalanıyoruz, parçalanıyoruz!”

“Elveda sevgili karım, yavrularım!”

“Elveda kardeşim!” “Parçalanıyoruz! Batıyoruz!”

(Lostromo çıkar.)

ANTONIO

Batıyorsak, kralla batalım.

SEBASTIAN

Gidip vedalaşalım onunla.

(Sebastian ve Antonio çıkarlar.)

GONZALO

Bir dönüm kiraç toprak için binlerce fersah deniz verirdim şimdi –fundalık, taşlık, ne olursa. Tanrı’nın dediği olur! Ama bana kalsa kuru bir ölümü tercih ederdim.

(Çıkar.)

2. Sahne

(Ada. Prospero’nun mağarasının önünde.)

(Prospero ile Miranda girer.)

MIRANDA

Eğer bu vahşi sular senin hünerinle böyle kükrüyorsa,
Son ver buna sevgili babacığım, durulsun bu fırtınalı derya.
Deniz, göğe uzanıp yüzünün¹ ateşini söndürmese,
Yukarıdan pis kokulu zift yağacak neredeyse.
Ah kıvranan insanları gördükçe, acı çektim ben de!

1 Göğün yüzü, gökyüzü.

Bu soylu tekne –kuşkusuz, önemli kişileri de taşıyan–
Paramparça oldu çarpıp kayalara!

Ah, her bir çığlık yüreğimin derinlerine çarptı.

Zavallı insanlar, deniz mezarları oldu!

İlahi bir gücüm olsaydı,

O güzelim gemiyi ve içindeki canları yutmasına

izin vermektense,

Önce denizi gömerdim yeryüzüne.

PROSPERO

Kendini topla. Dehşetli anlar geride kaldı.

Söyle o yufka yüreğine, bir şey olmadı kimseye.

MIRANDA

Ama korkunç bir gündü!

PROSPERO

Zarar vermedim kimseye.

Seni düşünmekten başka hiçbir şey yapmadım,

Senin için sevgili kızım, her şey senin için;

Sen daha kim olduğumu bilmiyorsun,

Soyumu sopumu, nereden geldiğimi;

Senin için sadece şu mağaranın efendisiyim,

Şu alçakgönüllü baban Prospero'dan

Daha üstün olduğumun farkında bile değilsin.

MIRANDA

Daha fazlasını sormak hiç aklıma gelmedi.

PROSPERO

Sana baban hakkında bilgi vermenin zamanı geldi.

Yardım et de çıkarayım şu tılsımlı giysimi.

(Giysisini çıkarır.)

İşte oldu, sihrim sen kal orada.

Sil gözlerini kızım, rahatla şimdi.

Anlaşılan, geminin o dehşet verici batışı,

Seni derinden etkiledi.

Oysa hünerimle öyle bir ayarladım ki ben her şeyi,

Battığını gördüğün o gemide,

Çılgınlıklarını duyduğun insanlardan birinin bile
Burnu kanamadı, kılına bile dokunulmadı.
Şimdi otur, daha fazlasını bilmelisin.

MIRANDA

Daha önce de, sık sık gerçekte kim olduğumu
Anlatmak istemiştin;
Ama sonra da yarıda kesip
“Dur! Henüz sırası değil,” deyip,
Sorularımla baş başa bırakmıştın beni.

PROSPERO

Zamanı geldi çattı;
Şu dakikalarda iyice aç kulağını,
Dikkatle dinle beni.
Anımsıyor musun
Bu mağaradan öncesini?
Sanmıyorum anımsadığını,
Çünkü o sırada üç yaşında bile yoktun.

MIRANDA

Elbette anımsıyorum efendim.

PROSPERO

Neyi? Evi mi, kişileri mi?
Neler geliyor gözünün önüne?
Anımsadığın ne varsa söyle bana.

MIRANDA

Uzun zaman oldu.
Ve gerçekten ziyade bir hayal gibi.
Bir zamanlar bana dört beş kadın bakmamış mıydı?

PROSPERO

Doğru, hatta daha fazlası vardı Miranda.
Ama nasıl oluyor da bu kadar canlı kalıyor aklında?
Başka neler görüyorsun
Zamanın karanlık ve dipsiz kuyusunda?
Buradan önceki yaşamdan bir şeyler anımsadığına göre
Buraya nasıl geldiğini de anımsarsın belki.

MIRANDA

Onu anımsamıyorum işte.

PROSPERO

On iki yıl önceydi Miranda, tam on iki yıl önce,
Baban Milano dükü, güçlü bir prensti.

MIRANDA

Efendim, benim babam siz değil misiniz?

PROSPERO

Annen güçlü ve erdemli bir kadındı;
Senin, benim kızım olduğunu söyleyen de oydu;
Baban da gerçek Milano düküydü;
Onun tek vârisi de bir prenesti...
Ondan aşağısı değil.

MIRANDA

Aman Tanrım!
Nasıl iğrenç bir dalavere sonucu ayrıldık oradan?
Yoksa hayrımıza mı oldu bu ayrılık?

PROSPERO

İkisi de kızım, ikisi de! Dediğin gibi,
Aniden kovulduk oradan iğrenç bir dalavereyle,
Ama Tanrı'nın yardımıyla ulaştık buraya.

MIRANDA

Anımsayamasam da,
Başına kim bilir ne dertler açtığımı düşündükçe
Kan ağlıyor yüreğim!
N'olur devam et baba.

PROSPERO

Kardeşim, yani senin amcan, Antonio'ydu adı...
Bak şimdi kulak ver bana,
Bir kardeş ne denli hain olabilir miş gör!
O, senden sonra, dünyada en çok sevdiğim,
Devletimin yönetimini emanet ettiğim kişiydi;
O zamanlar Milano, devletler arasında başta gelirdi.
Prospero da dükler arasında en saygınıydı,
Vakarıyla tanınırdı,

Bilimde ve sanatta eşi benzeri yoktu;
Kendimi bunlara adadığımdan,
Yönetimi kardeşime devrettim;
Devlet işlerinden uzaklaşıp, gizemli çalışmalarına daldım,
O ikiyüzlü amcan da – dinliyor musun beni?

MIRANDA

Hem de tüm dikkatimle efendim.

PROSPERO

Talepleri karşılamakta, reddetmekte,
Kimi terfi ettirip, kimin önünü keseceği konusunda
ustalaşınca
Benim atadığım adamları değiştirip onların yerine
Kendi adamlarını geçirdi ya da onları yeniden
biçimlendirdi,
Hem memurların, hem de makamların anahtarını
ele geçirince

Devlet görevlilerinin yüreklerinin sesini,
Kendi kulağına hoş gelecek hale getirdi;
Öyle ki gövdeme dolanıp
Can suyumu emen zehirli bir sarmaşık haline geldi.
Dikkatin dağıldı galiba!

MIRANDA

Hayır efendim, dinliyorum sizi.

PROSPERO

Lütfen dikkat et söylediklerime.
Böylece bir yana bırakıp dünya işlerini,
Kendimi ve bilgimi geliştirmek için
Özel uğraşlara adadım kendimi;
Ama sıradan olmayan daha değerli işlerle uğraşmam
Hain kardeşimin içindeki kötülüğü uyandırdı
Ve ona âdeta ebeveyni gibi duyduğum güven,
Onda tam tersine, güvenim kadar sonsuz, sınırsız
Bir ihanete dönüştü. Bu sayede keyif sürdü,
Sadece bana sağlanan gelirle değil
Ama yetkilerimi kullanarak da,

Her söylediğini hakikat addeden biri gibi
Hafızasını günahkâr durumuna düşürdü,
Sonra da kendi yalanına inandı,
Hükümdarlığın bütün yetkilerini kullanarak
Ve kendini benim yerime koyarak
Gerçek dükün kendisi olduğuna inanmaya başladı.
Tabii ihtirası da gün geçtikçe arttı...
Dinliyorsun, değil mi?

MIRANDA

Anlattıklarınız efendim, sağırları bile iyileştirir.

PROSPERO

Kısacası, oynadığı rolle, vekâlet ettiği rol arasında
Bir perde olmasın diye
Gerçek Milano dükü olması gerekiyordu.
Bana –bu zavallıya– gelince,
Kitaplığım, yeterince büyük bir dukalıktı!
Dünyevi haklarımı kullanmakta
Artık aciz kalacağımı sanan kardeşim,
–İktidara susamış bir halde–
Napoli kralıyla kötü bir pazarlık yaptı;
Her yıl ona haraç vermeye
Ve boyun eğmeye razı oldu,
Kendi küçük tacını onun tacına kul köle etti,
O güne kadar hiç eğilmemiş bir dukağa
–Ah, yazık oldu Milano’ya!–
En aşağılık biçimde boyun eğdirdi.

MIRANDA

Aman Tanrım!

PROSPERO

Bu pazarlığı, sonuçlarını düşün ve söyle bana,
Böyle kardeş olur mu?

MIRANDA

Büyükannem soylu değildi desem,
Günahını almış olurum,
Ama iyi rahimler kötü çocuklar da doğurur.

PROSPERO

Şimdi gelelim şu pazarlığa.
Ezelî düşmanım olan Napoli kralı,
Kardeşimin ricasına kulak veriyor;
O da şartların yerine getirilmesi,
Yani haracın verilmesi ve boyun eğilmesi karşılığında,
Beni ve ailemi dükalıktan sürmeye
Ve Milano dükü unvanını,
Tüm onur ve ayrıcalıklarıyla birlikte
Kardeşime vermeye söz veriyor.
Bunun üzerine hain sürüsünden bir ordu toplandı;
Amaca uygun bir gece yarısı,
Antonio, Milano kentinin sur kapısını açtı.
Gecenin zifirî karanlığında,
Bu amaç için seçilmiş yordakçıları
Beni ve ağlayan kızımı, yani seni telaşla kaçırdılar.

MIRANDA

Ah çok hazin!
O gün nasıl ağladığımı anımsamıyorum ama
Şimdi ağlayacağım,
Gözlerim dolar bu bahaneyle.

PROSPERO

Dinle, dahası var;
Şimdi bugünkü durumumuza geleceğim;
Yoksa bu öykünün bir anlamı kalmaz.

MIRANDA

Bizi neden o zaman öldürmediler?

PROSPERO

Doğru dedin kızım.
Anlattığım hikâye bu soruyu getirir akla.
Öldüremezlerdi sevgili kızım,
Çok büyüktü halkımın bana duyduğu sevgi
Üstelik geride kanlı bir iz bırakamazlardı;
Hoş renklere boyadılar iğrenç amaçlarını.

Kısacası, apar topar bir tekneye bindirdiler bizi,
Denizde birkaç fersah öteye götürdüler
Önceden hazırladıkları bariz
Enkaza dönmüş çürük bir tekneye varana dek yol aldık
Ne donanımı vardı, ne palangası, ne yelkeni, ne de direği
Fareler bile içgüdülerile² terk etmişlerdi tekneyi.
Bizi orada bırakıp gittiler,
Her yanımızda kükreyen denize seslenmekten,
Acımızı fırtınayla paylaşmaktan başka
Bir şey gelmiyordu elimizden;
Bizim için ah edenler de,
Derdimize dert katanlar da onlardı.

MIRANDA

Vah vah, kim bilir nasıl da yük olmuşumdur size!

PROSPERO

Sen beni koruyan minik melektin!
Deniz beni tuzlu damlalarla sarıp sarmaladığında,
Çektiğim cefanın yükü altında inlerken,
Göklerin sana bahsettiği
Bir metanet vardı tebessümünde;
Dayanma gücü verdi bana
Başımıza geleceklere karşı.

MIRANDA

Nasıl çıktık karaya?

PROSPERO

Tanrı'nın yardımıyla.
Biraz yiyeceğimiz, biraz da suyumuz vardı;
Bu işi tamamlamakla görevlendirilen
Bir Napoli soylusu olan Gonzalo,
Merhametinden bize
Güzel giysiler, çarşaf, çamaşır ve malzeme de vermişti;
Hepsi de bugüne dek işe yaradı.
Üstelik kitapları sevdiğimi bildiğinden

---

2 O dönemdeki inanca göre, fareler batacak tekneyi önceden terk ederlerdi.

Nezaketinden, kendi kitaplığımdan
Dukalığımdan üstün tuttuğum kitapları da
Götürmemi sağlamıştı.

MIRANDA

Ah keşke o insanı bir gün tanıyabilsem!

PROSPERO

Ben ayağa kalkacağım biraz.
Ama sen kalkma ve dinle
Denizdeki ıstırabımızın sonunu,
Sonunda bu adaya vardık,
Ve ben öğretmenlik yaptım sana burada;
Dikkatsiz eğitmenleri olan,
Beyhude saatlere ayıracak zamanı bol
Diğer prenseslerden daha iyi eğittim seni.

MIRANDA

Bunun için şükürler olsun Tanrı'ya!
Ama efendim –kafamı kurcalıyor bu–
Neden çıkardınız o fırtınayı denizde?

PROSPERO

Şimdilik bu kadarını bil, yeter.
Çok garip bir rastlantıyla, cömert Kader
–Artık koruyucum olan aziz leydim–
Düşmanlarımı bu kıyıya getirdi;
Sezgilerim bana, en uğurlu yıldızın kaderimin
En yüksek noktasında olduğunu bildiriyor;
Şimdi olur da onun etkisinin gereğini yapmaz,
ihmal edersem

Kader bir daha gülmez yüzüme.
Başka soru sorma artık. Bak şimdi uykun geldi.
Hoş bir ağırlık var üstünde; rahatla, bırak kendini.
Zaten başka seçeneğin de yok.

(Miranda uykuya dalar.)

Neredeysen çık ortaya kulum, gel. Şimdi hazırım.
Yaklaş Ariel. Gel hadi!

(Ariel³ girer.)

ARIEL

Selam sana yüce efendim! Saygıdeğer efendim selam sana!
Dile benden ne diler sen; uç de uçayım,
Yüz de yüzeyim, ateşe atlayayım diler sen,
Kıvrımlı, bukleli bulutlara bineyim;
Tüm hünerleriyle, vereceğin göreve hazırdır Ariel.

PROSPERO

Pekâlâ. Sana söylediğim gibi çıkardın mı fırtınayı?

ARIEL

En ince ayrıntısına kadar.
Atladım kralın gemisine, hop pruvaya,
Hop teknenin ortasına, güvertesinden kamaralarına
Her köşesinde şaşkınlığı alevledim.
An geldi parçalara bölündüm,
Gabya çubuğunda, serenlerde, cıvadrada,
Aynı anda farklı yerlerde parladım,
Sonra da birleşip tek bir alev oldum.
Jüpiter'in yıldırımları,
Dehşet verici gök gümbürtüsünün habercileri bile
O denli hızlı olamaz, gözden bu denli hızlı kaçamazdı.
Alevler, kükürtlü çatırtılarla dolu gümbürtüler
Ulu Neptün'ün kendisini bile kuşatmıştı sanki;
Onun şımarık dalgalarını titretiyor,
O korkunç üççatallı zıpkınını sarsıyordu.

PROSPERO

Aferin sana yaman cinim!
Böyle ölümcül bir hengâmenin ortasında,
Kendini kontrol edebilen,
Aklını kaçırmayan kimse kalmamıştır bence.

---

3 Kutsal Kitap'ta Kudüs'ün simgesel adıdır. Ortaçağ'da yedi su perisinden birinin adıydı. John Milton'un *Kayıp Cennet* adlı yapıtında, Şeytan'ın maiyetinde olan, düşen cinlerden biridir. Alexander Pope'un *Bukleye Tecavüz* adlı yapıtında, yapıtın kahramanı Belinda'nın komik koruyucusudur. Bu oyunda ise Ariel, bir cadı tarafından hapsedilen ve büyücü Prospero tarafından kurtarılan yaramaz bir cindir.

ARIEL

Delirmiş gibi oradan oraya koşmayan
Ya da umutsuzluğa kapılmamış tek bir kişi yoktu.
Gemiciler dışında herkes,
Köpüren tuzlu suya atlayıp gemiyi terk etti.
Sonra ben de gemiyi tutuşturdum.
İlk atlayan, kralın kirpi gibi dimdik saçlı oğlu
Ferdinand oldu,
Bir yandan da bağıırıyordu:
“Cehennem boşalmış, şeytanların hepsi burada!”

PROSPERO

İşte benim cinim!
Peki bunlar kıyıya yakın bir yerde mi oldu?

ARIEL

Çok yakınında efendim.

PROSPERO

Ama hepsi kurtuldu, değil mi Ariel?

ARIEL

Kimşenin kılına bile zarar gelmedi.
Giysilerinde leke bile yok,
Kaldı ki hepsi eskisinden bile yeni durumda;
Buyurduğunuz gibi, gruplar halinde,
Adaya dağıttım hepsini;
Kralın oğlunu, tek başına çıkardım karaya,
Bıraktığımda, adanın bir köşesinde oturmuş
İç çekip sızlanıyordu
Kollarını böyle hüznle kavuşturmuş.

PROSPERO

Kralın gemisini, tayfalarını
Ve filonun geri kalanını ne yaptın?

ARIEL

Kralın gemisi sapasağlam, demir atmış durumda;
Derin suları olan bir koy var ya,
Hani bir gece yarısı çağırmıştın beni oraya,
Havası sakın olmayan Bermuda Adaları'ndan

Tılsımlı çiy damlası getireyim diye;
Gemi işte orada saklı.
Tayfaların hepsi istiflendi küpeşte altına,
Bitkinliklerine biraz büyü katıp
Uyuttum hepsini orada.
Filonun kalanına gelince:
Dağıttığım gemilerin hepsi
Bir araya toplandı; Akdeniz'de
Hüzünle evleri Napoli'ye doğru yol alıyor
Kralın gemisinin batışına,
Büyük krallarının ölümüne tanık olduklarını sanıyorlar.

PROSPERO

Aferin Ariel, bütün buyruklarım yerine getirilmiş;
Ama henüz işimiz bitmedi.
Günün hangi saatindeyiz?

ARIEL

Öğleyi geçti.

PROSPERO

Öğleyi en az iki saat geçti.
Şimdiyle altı arasında geçecek zamanı
İkimiz de çok iyi değerlendirmeliyiz.

ARIEL

Demek angarya bitmedi?
Madem bana bu kadar zor görevler veriyorsun,
Öyleyse, bana verdiğin sözü hâlâ tutmadığını
Anımsatmalıyım sana.

PROSPERO

Ne o! Neden aksileştin birden?
Benden ne isteyebilirsin ki?

ARIEL

Özgürlüğümü.

PROSPERO

Bana olan hizmetin dolmadan mı? Olmaz!

ARIEL

Yalvarırım,
Sana nasıl da hakkıyla hizmet ettiğimi unutma.
Hiç yalan söylemedim sana,
Hata da yapmadım,
Hırslanmadan, homurdanmadan hizmet ettim.
Söz vermiştin, bir yıl erken bırakacaktın beni.

PROSPERO

Seni ne işkencelerden kurtardığımı unuttun mu yoksa?

ARIEL

Unutmadım.

PROSPERO

Hayır, unutuyorsun; tuzlu derinliklerin
Kaygan zemininde adım atmayı,
Kuzey'in sert rüzgârına atlayıp uçmayı,
Yer kabuğu donduğunda yer altı damarlarında
Verdiğim işleri yapmayı çok görüyorsun bana.

ARIEL

Çok görmüyorum efendim.

PROSPERO

Yalan söylüyorsun tanrıtanımaz yaratık!
İhtiyarlıktan ve kötülük yapmaktan iki büklüm olmuş,
Uğursuz cadı Sycorax'ı unuttun mu yoksa?
Söyle, unuttun mu?

ARIEL

Hayır, efendim.

PROSPERO

Unuttuğun belli. Nerede doğmuştu o cadı?
Konuş! Söyle hadi!

ARIEL

Cezayir'de efendim.

PROSPERO

Demek Cezayir'de! Anlaşılan,
Seni kurtardığımda ne durumda olduğunu
Ayda bir anlatmam gerekiyor sana;

Çünkü çabuk unutuyorsun.
Şu lanetli cadı Sycorax,
Her duyanı dehşete düşürecek türlü fesatlıkları
Ve korkunç büyüleri yüzünden
Bildğin gibi, Cezayir'den sürülmüştü.
Yaptığı tek bir şey yüzünden canı bağışlanmıştı.
Doğru değil mi bu?

ARIEL

Doğru efendim.

PROSPERO

Gözlerinde mor halkalar olan bu acuze
Buraya geldiğinde hamileydi
Ve gemiciler onu bu adada bıraktı.
Ve kölem, öyle olduğunu söyleyen sen
O zaman onun hizmetindeydin;
Ama fazla çıtkırıldım bir cin olduğundan,
O cadının kaba ve iğrenç emirlerini
Yerine getirmeyi reddediyordun.
O da gazaba gelmişti, öfkeden gözü dönmüştü,
Güçlü yardımcılarının da el vermesiyle
Hapsetmişti seni bir çam ağacı kovuğuna.
Orada acı içinde on iki yıl kapalı kalmıştın.
O süre içinde cadı ölmüş
Seni de orada öylece bırakmıştı,
Değirmen çarklarının suya çarpması gibi
Durmadan inleyip, sızlanıyordun.
O zamanlar bu adada
–O karının burada yavruladığı oğlundan,
O benekli enikten, cadıdan doğma o velet dışında–
İnsan biçiminde onurlu bir varlık yoktu.

ARIEL

Evet, oğlu Caliban'dan başka.

PROSPERO

Evet, şimdi hizmetimde bulunan,
Duyarsız, lapacı Caliban vardı sadece!

Seni nasıl bir işkenceden kurtardığımı
En iyi sen bilirsin;
İnlemelerin kurtları ulumaya sevk ediyor,
Kızgın ayıların bile yüreğini parçalıyordu.
Bu ancak lanetlenmişlere uygun bir işkenceydi
Ve Sycorax da gelip bu büyüü bozamazdı.
Oradan geçerken iniltini duyduğumda
Kovuğu açan, seni oradan kurtaran benim sihrimdi.

ARIEL

Size minnettarım efendim.

PROSPERO

Böyle mızızlanmayı sürdürürsen,
Bir çınarı yarıp,
Seni çınarın budaklı gövdesinin içine tıkar,
On iki kış boyu ulumaya bırakırım orada.

ARIEL

Lütfen bağışlayın beni efendim,
Her dediğinize boyun eğecek,
Emirlerinizi hiç sızlanmadan yerine getireceğim.

PROSPERO

Öyle davransan iyi olur.
Ben de iki gün sonra seni azat edeceğim.

ARIEL

İşte benim soylu efendim!
Sizin için ne yapmamı istiyorsunuz?
Söyleyin, ne yapayım?

PROSPERO

Git ve deniz perisi görünümüne gir.
Sadece kendine ve bana görünür ol,
Başka hiçbir göz seni görmesin.
Hadi şimdi git, dönüş istediğim şeye,
Sonra da o halinle gel buraya,
Dikkatli ol, hadi fırla!

(Ariel çıkar.)

Uyan canım kızım, uyan!
Ne güzel uyudun, hadi uyan!

MIRANDA

Anlattığınız o garip öykü yüzünden rehavet çöktü.

PROSPERO

At şu mahmurluğu üzerinden.
Hadi gel, bizden nezaketini daima esirgeyen
Kölem Caliban'ı bir görelim.

MIRANDA

O alçağın biri efendim,
Ona bakmaya bile dayanamıyorum.

PROSPERO

Ama onsuz da yapamayız.
Ateşimizi yakıyor, odunumuzu getiriyor,
Bizim için birçok faydalı iş yapıyor.
Hey neredesin? Köle! Caliban!
Hey sen hortlak! Cevap versene!

CALIBAN

(Dışarıdan.)

İçeride yeterli odun var.

PROSPERO

Çık diyorum ortaya!
Başka işler vereceğim sana.
Çık oradan bakayım tosbağa!
Eee hadi!

(Ariel Su Perisi olarak girer.)

Harika olmuşsun! Benim marifetli Ariel'im,
Dikkatle dinle beni.

(Ariel'in kulağına bir şeyler fısıldar.)

ARIEL

Lordum, harfiyen yapılacak.

(Çıkar.)

PROSPERO

Zehir saçan köle, şeytanın
O uğursuz cadıdan peydahladığı velet,

Çık ortaya!

(*Caliban girer.*)

CALIBAN

Anamın o pis kokulu bataklığundan
Kuzgun tüyüyle süpürüp aldığı o uğursuz çiy
İkinizin tepesine yağsın!
Güneybatı rüzgârı⁴ üstünüze essin de
Kabarmadık yeriniz kalmasın!

PROSPERO

Emin ol, bu söylediklerin için
Her bir yanın kasılacak bu gece,
Öyle ki soluğun tıkanacak sancıdan.
Habis ruhlu kirpiler gece boyu üşüşecek tepene,
Delik deşik edip arı peteğine döndürecekler seni,
Sana batan her diken öylesine acıtacak ki,
Arı oğlunun sokması hiç kalacak yanında.

CALIBAN

Yemeğimi yemeliyim.
Bu ada, anam Sycorax'dan bana kalmıştı,
Ama sen onu elimden aldın.
Buraya ilk geldiğinde,
Beni okşar, benimle oynardın;
Bana içinde böğürtlenler olan su verirdin;
Ve bana gündüz yanan, gece yanan
Büyük ışık ile küçük ışığın adlarını öğretirdin;⁵
O zamanlar severdim seni;
Adada görülecek ne varsa göstermiştim sana,
Temiz su kaynaklarını, tuzlu su çukurlarını,
Kurak yerleri, bereketli toprakları.

4 İngiltere'de güneybatı rüzgârı sis ve kirli bir hava getirirdi; hastalık taşıdığına inanılırdı.

5 bkz. Tevrat, "Ve Allah, daha büyük olan ışık gündüze hükmetmek için, iki büyük ışık yaptı; yıldızları da yaptı. Ve yeryüzüne ışık vermek ve gündüze geceye hükmetmek ve ışığı karanlıktan ayırmak için" (Tekvin, I. Bap, 16. ve 17. Bölüm).

Gösterdiğim için lanet olsun bana!
Sycorax ananın tüm afsunları,
Kurbağalar, böcekler yarasalar üstünüze yağsın!
Tek kulun benim bu adada,
Eskiden kendi kendimin kralıydım;
Oysa şimdi, beni bu kaya deliğine tıktın,
İzin vermiyorsun adanın başka bir yerine gitmeme.

PROSPERO

Seni yalancı köle,
Sen iyilikten değil, sopadan anlarsın!
İnsanca davrandım sana –aşağılık biri olmana rağmen–,
Sen evladımın namusuna göz dikene kadar da
Kendi mağaramda barındırdım seni.

CALIBAN

Ah be, ah be! Keşke becerebilseydim o işi!
Sen engellemeseydin beni
Calibanlarla dolduracaktım bu adayı.

PROSPERO

İğrenç köle, kötülükle öyle donanmışsın ki
İyilik maya tutmuyor sende!
Sana acımış, elimden geleni yapmıştım,
Konuşabilesin diye, her an sana bir şeyler öğretmiştim.
Vahşi yaratık, bir zamanlar
Anlamazdın kendi söylediğini bile,
Sesler çıkarırdın vahşi hayvanlar gibi.
Aklındakileri anlatabilmen için
Kelimeler verdim sana!⁶
Konuşmayı öğrendin öğrenmesine, ama
Öyle bir hayvanlık varmış ki soyunda,
Hepsi boşa gitti.
Bu yüzden bu kayaya kapatılmayı hak ettin;
Hapisten de fazlasına layıksın aslında.

6 1623 tarihli Folio'da ve Cambridge baskısında "*Sana acımış (...) kelimeler verdim sana*"ya kadar olan konuşmayı Miranda söylemektedir.

CALIBAN

Konuşmayı öğrettin de bundan kazancım ne oldu
Küfretmeyi bilmekten başka?
Dilinizi öğrettin ya bana
Kızıl vebaya⁷ tutulasın!

PROSPERO

Cadı dölü seni, hadi fırla!
Dediklerini yapman senin için iyi olur.
Bize yakacak bir şeyler getir; yürü hadi!
Başka işlere de hazır ol.
Omuz silkmek de ne oluyor habis?
Eğer emrettiğim işi savsaklar,
Gönülsüz yapacak olursan,
Öyle bir acı veririm ki sana,
Kocakarılar gibi kasılıp durur her yanın,
Kemiklerin sızım sızım sızıldar,
Öyle bir böğürürsün ki
Vahşi hayvanlar korkudan tir tir titrerler.

CALIBAN

Yok, hayır, n'olur yapma.
(*Kendi kendine.*)
Boyun eğmem iyi olacak.
Büyüsü öyle güçlü ki,
Anamın tanrısı Setebos'un⁸ bile gözünü korkutup
Kendine kul edebilir.

PROSPERO

Hadi bakalım köle, yaylan!
(*Caliban çıkar.*)
(*Ariel –görünmez olarak– çalıp söyleyerek girer;
Ferdinand da onu izler.*)
(*Ariel'in şarkısı.*)

7 Türkçede "hıyarıcıklı veba" denen, yüzde şişlikler ve kızartılar çıkaran iltihaplı bir hastalık.

8 Uranus gezegeninin bir uydusu.

“Gelin bu sarı kumlara,
Ve el ele verelim.
Birbirinizi selamlayıp öpüşün ki,
Vahşi dalgalar kessin sesini.
Oraya buraya zarıfçe atın adımınızı
Ve tatlı periler söylesin şarkı nakaratını.
Dinle, dinle!”

(Nakarat farklı yönlerden duyulur.)

“Hav hav!
Bekçi köpeği havlar.”

(Nakarat farklı yönlerden yankılanır.)

“Hav hav!
Dinle, dinle! İşte bak
Caka satarak yürüyen horoz ötüp duruyor
Zorlayarak kendini:
Ü-ürü-üüü!”

FERDINAND

Nereden geliyor bu müzik sesi? Havadan mı, yerden mi?
Şimdi durdu. Ada tanrılarından biri eğleniyor herhalde.
Kumsalda oturmuş ağlarken denizde kaybolan babama,
Bu müzik sulardan geldi, içime daldı,
Tatlı nağmeleriyle hem dalgaların öfkesini,
Hem de acımı biraz olsun dindirdi.
Ben de peşine düştüm ya da o beni sürükledi;
Ama şimdi durdu. Hah, işte yine başladı.

(Ariel'in şarkısı.)

“Baban yatıyor tam beş kulaç dipte;
Kemikleri mercandan şimdi;
Bir çift incidir artık gözleri;
Yok olmuyor hiçbir parçası
Ama deniz onu dönüştürecek,
Zengin ve harika bir şeye,
Su perileri saat başı çalıyor zillerini.”

(Nakarat)

“Ding-dong.
Dinle! Duyuyorum şimdi...
Ding-dong çalan zillerini.”

FERDINAND

Boğulan babamı anımsatıyor bu şarkının sözleri.
Ölümlü işi olamaz bu; ses de bu dünyadan değilmiş gibi.
Şimdi de yukarıdan geliyor işte.

PROSPERO

(*Miranda'ya.*)

Kaldır gözlerindeki püsküllü perdeyi,
Yaklaş ve söyle ne görüyorsun ileride.

MIRANDA

O da ne? Peri mi, cin mi?
Tanrım, nasıl da bakıyor çevresine!
İnanın efendim çok yakışıklı biri.
Bir cindir belki de.

PROSPERO

Hayır kızım. O da yer içer bizim gibi,
Bizim gibi duyulara sahiptir.
Bu gördüğün delikanlı da batan gemideydi;
Keder –güzelliğin kemirgen böceği– yüzünden
Zayıflamış olsa da biraz,
Yakışıklı denebilir ona.
Arkadaşlarını kaybetmiş,
Onları bulmak için dolaşıyor böyle.

MIRANDA

İlahi biri olduğunu söyleyebilirim;
Çünkü şimdiye dek dünya üzerinde
Böylesine soylu birini görmedim.

PROSPERO

(*Kendi kendine.*)

Anlaşılan o ki
Tasarladığım gibi ilerliyor.
Ey cinim, muhteşem cinim!
İki gün sonra seni azat edeceğim.

FERDINAND

(*Miranda'yı görür.*)

Bu ezgilerin eşlik ettiği tanrıça budur eminim!
Yalvarırım bir yanıt lütfedin bana,
Öğrenebilir miyim bu adada yaşayıp yaşamadığınızı?
Ve bu adada nasıl davranmamı tavsiye edersiniz?
Asıl sorum, sona sakladığım –ey harikulade varlık–
Karşımdaki bir genç kız mı, yoksa bir tanrıça mı?

MIRANDA

Harikulade değilim bayım, genç bir kızım sadece.

FERDINAND

Benim dilimi konuşuyor! Tanrım!
Bu dili en iyi düzeyde konuşan benim – şu anda
Dilimin konuşulduğu yere dönebilseydik.

PROSPERO

Nasıl? En iyi düzeyde mi?
Bu söylediğini Napoli kralı duysaydı,
Sana ne olurdu kim bilir?

FERDINAND

Şu anda neysem o olurdum;
Sizin Napoli kralından söz etmenizden şaşkına dönmüş,
Zavallı, çaresiz bir insan. O beni duyuyor aslında;
Bu yüzden gözyaşlarımı tutamıyorum.
Ama artık Napoli kralı benim.
Kral babamın batan gemide olduğunu,
–O andan beri yaşı dinmeyen– gözlerimle gördüm.

MIRANDA

Yazık, çok üzücü!

FERDINAND

Evet öyle, hem de lordlarıyla birlikte,
Milano dükü ve Napoli kralının
Yiğit oğlu⁹ da aralarında.

---

9 Milano dükünün oğlu buradan başka hiçbir yerde geçmiyor.

PROSPERO

(*Kendi kendine.*)

Doğru zaman olsaydı, gerçek Milano dükü
Ve onun cesur kızı bir çırpıda alt ederdi seni.
İlk görüşte âşık oldular.

Becerikli Ariel, sırf bunun için özgür bırakacağım seni!
(*Ferdinand'a.*)

Bir dakika sayın bayım.
Korkarım, hata yapıyorsunuz.
Dinleyin beni!

MIRANDA

(*Kendi kendine.*)

Babam neden böyle nezaketsizce konuşuyor ki?
Hayatımda gördüğüm üçüncü erkek bu;
Bir şeyler hissettiğim ilk erkek hem de.
Umarım babam bana merhamet eder de iyi davranır ona.

FERDINAND

Ah, evli değilsen eğer,
Gönlün başkasında değilse,
Napoli kraliçesi yapacağım seni.

PROSPERO

Durun bakalım delikanlı! Dinleyin beni.

(*Kendi kendine.*)

Birbirlerine tutuldular,
Ama hızla gelişen bu durumu
Biraz zorlaştırmalıyım,
Malum, kazanmak kolay olunca
Ödülü de hafife alınır...
Bir çift söz edeceğim!
Beni dinlemeni emrediyorum sana.
Senin olmayan bir unvanı gasbetmek niyetindesin;
O unvanı da sahibinden,
Yani benden çalmak için bu adaya gelmişsin.

FERDINAND

Hayır, şerefim üzerine yemin ederim!

MIRANDA

Kötü hiçbir şey barınamaz böyle bir tapınakta.¹⁰
Kötü ruhun böyle güzel barınağı olsa,
İyi şeyler de can atardı orada kalmaya.

PROSPERO

Peşimden gel – onun adına konuşma; o bir hain.
Gel! Ayaklarını boynuna bağlayacağım;
Deniz suyu içeceksin; dere midyesi,
Çürümüş ot kökü, meşe palamudu kabuğu yiyeceksin.
Hadi gel.

FERDINAND

Hayır, olmaz. Düşmanım bana üstün gelmedikçe
Niyetim yok bu muameleye boyun eğmeye.
(Kılıcını çeker, ancak Prospero'nun büyüüsü
yüzünden yerinden kımıldayamaz.)

MIRANDA

N'olur babacığım,
Onu denemekte bu kadar aceleci olma,
Kibar biri o, tehlikeli de değil.

PROSPERO

Ne o, ayaklar baş mı oldu şimdi? – Sok kılıcını kınına hain!
Vicdanında o suçun ağırlığı varken,
Vuramayacaksan eğer, şu gösteriyi bırak.
Hadi, indir gardını!
Çünkü istediğim anda
Alıveririm kılıcını şu asayla.

MIRANDA

Baba yalvarırım!

PROSPERO

Bırak giysilerimi çekiştirmeyi!

MIRANDA

Efendim merhamet edin. Ben kefilim ona.

---

¹⁰ Ferdinand'ın yakışıklı bedenini kastediyor.

PROSPERO

Sus artık! Bir kelime daha etme
Azar işitmek istemiyorsan,
Senden nefret etmemi istemiyorsan!
Bir sahtekârı avukatı mı oldun? Kes sesini!
Sadece onu ve Caliban'ı gördün hayatında
Ve başka erkek yok mu sanıyorsun?
Budala kız. Bu da bir Caliban aslında
Ve başkaları melek kalır onun yanında.

MIRANDA

Zevklerim çok sadedir benim,
Daha yakışıklısını bulma hevesinde değilim.

PROSPERO

(Ferdinand'a.)

Hadi, boyun eğ bana!
Kolların bebek kolu gibi, güç kalmamış hiçbirinde.

FERDINAND

Evet, öyle. Düşte gibiyim,
Duyularım kısıvrak bağlandı sanki.
Babamı kaybetmişim, gücüm kalmamış,
Dostlarım helak olmuş,
Şu adam beni kısıvrak bağlamış,
Tehditler savurup duruyormuş;
Hiçbiri umurumda değil artık.
Yeter ki hapsedildiğim yerde,
Günde bir kez görebileyim şu kızı.
Dünyanın geri kalanı özgür insanların olsun,
Yeter bana zindandaki yerim.

PROSPERO

(Kendi kendine.)

İşe yaradı.

(Ferdinand'a.)

Gel benimle.

İyi iş çıkardın Ariel!

(Ferdinand'a.)

Gel hadi.

(Ariel'e.)

Dinle şimdi yapman gereken işleri.

MIRANDA

Konuşmasına bakıp umutsuzluğa kapılmayın bayım.

Babam aslında iyi bir insandır;

Olağan değil bu davranışı.

PROSPERO

Dağlarda esen rüzgârlar kadar özgür olacaksın;

Yeter ki emirlerimi harfiyen yerine getir.

ARIEL

Harfiyen yerine getirilecek.

PROSPERO

(Ferdinand'a.)

Hadi, düş peşime...

(Miranda'ya.)

Sakın onun adına konuşma.

(Çıkarlar.)

II. Perde

1. Sahne

(Adanın bir başka köşesi.)

*(Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Adrian,
Francisco ve diğerleri girerler.)*

GONZALO

Efendim n'olur biraz olsun neşelenin.
Siz de bizim gibi sevinmelisiniz.
Kurtuluşumuzun yanında hiç kalır kayıplarımız.
Böyle bir şey her faninin başına gelebilir.
Her gün bir gemicinin karısı,
Bir ticaret gemisinin kaptanı ya da sahibi
Aynı acıya katlanmak zorunda;
Ama böyle bir mucize –yani kurtulmuş olmamız–
Ancak milyonda bir yaşanabilir.
Bu nedenle efendim, felaketimizi tesellimizle dengeleyelim.

ALONSO

Lütfen sus artık.

SEBASTIAN

Teselliye karnı tok.

ANTONIO

(Sebastian'a.)

Ama iyi niyet elçisi öyle hemen pes etmeyecek.

SEBASTIAN

(Antonio'ya.)

Baksana, aklının saatini kuruyor şimdi,
Az sonra zili çalacak.

GONZALO

Efendim...

SEBASTIAN

İşte başlıyoruz. Söyle bakalım.

GONZALO

Kapımızı çalan her derdi böyle buyur edersek,
Halimiz nice olur...

SEBASTIAN

Dolarız.

GONZALO

Öyle, kederle dolarız.
İstemeden de olsa doğruyu söylediniz.

SEBASTIAN

Siz de sözü, olduğundan daha bilgece aldınız.

GONZALO

Bu nedenle lordum...

ANTONIO

Vay canına, adam amma da dil döktü.

ALONSO

Lütfen, kesin şunu.

GONZALO

Tamam, bitti zaten. Ancak...

SEBASTIAN

Konuşmadan edemiyor.

ANTONIO

Önce hangisi ötecek, o mu Adrian mı, bahse girelim mi?

SEBASTIAN

Kart horoz.

ANTONIO

Civciv horoz.

SEBASTIAN

Tamam. Nesine?

ANTONIO

Kahkahasına.

SEBASTIAN

Kabul.

ADRIAN

Bu ada terk edilmiş görünse de...

ANTONIO

Ha, ha, ha!

SEBASTIAN

Sen kazandın.

ADRIAN

İssiz ve yaşam yokmuş gibi görünse de...

SEBASTIAN

Aslında...

ADRIAN

Aslında...

ANTONIO

“Aslında” demese olmazdı.

ADRIAN

Hoş, yumuşak, ılıman bir iklimi var gibi.

ANTONIO

Temperance’la¹ tanışmıştım – hoş bir kadındı.

SEBASTIAN

Bilgece verdiği rapor gibi, esaslıymış.

ADRIAN

Hava üstümüze ne tatlı esiyor.

SEBASTIAN

Sanki akciğerleri varmış da sönmüş gibi.

ANTONIO

Ya da bataklık kokusu üflenmiş gibi.

GONZALO

Tam da yaşanacak yer burası.

---

1 İklım, ölçölölölöl, iffet.

ANTONIO

Öyle de, yaşamak için önce hayatta kalmamızı sağlayacak şeyleri bulmamız gerek.

SEBASTIAN

İşte o dediğinden hiç yok burada ya da çok az var.

GONZALO

Otlar nasıl da canlı ve bereketli! Ne kadar da yeşil!

ANTONIO

Toprak gerçekten de sarımsı kahverengi.

SEBASTIAN

Yeşil dokunuşlarla bezenmiş.

ANTONIO

Adamın gözünden de hiçbir şey kaçmıyor.

SEBASTIAN

Kaçar mı hiç? Gerçeğin tamamı dışında.

GONZALO

Ama tüm bu olanlardaki gariplik – inanılacak gibi değil.

SEBASTIAN

Tüm garipliklerde olduğu gibi.

GONZALO

Giysilerimiz, denizde sıırıslıklam oldukları halde bozulmadan, pırıl pırıl duruyorlar. Sanki tuzlu suyla lekelenmemişler de yenilenmişler gibi.

ANTONIO

Ceplerinden biri dile gelseydi, yalan demez miydi buna?

SEBASTIAN

Derdi ya da fark ettirmeden söylediklerini cebe indirirdi.

GONZALO

Düşünüyorum da, giysilerimiz yepyeni; hatta Afrika'da, kralın güzel kızı Claribel'le Tunus kralının düğününde giydiğimiz andaki kadar yeni.

SEBASTIAN

Hoş bir düğündü, dönüşümüzde de her şey yolunda gitti.

ADRIAN

Tunus o vakte kadar kendi türünün mükemmel bir örneği olan kraliçe kadar güzeliyle onurlandırılmamıştı.

GONZALO

Yani Dul Dido'dan² beri.

ANTONIO

Dul mu? Hadi canım! “Dul” da nereden çıktı? Dul Dido'ymuş!

SEBASTIAN

Ne yani, “Dul Aeneas” da diyebilirdi. Ne var şimdi bunda!

ADRIAN

“Dul Dido” mu dediniz? Şimdi kafam karıştı işte. O, Tunuslu değil, Kartacalıydı.

GONZALO

Efendim, Tunus dediğimiz yer bir zamanlar Kartaca'ydı.

ADRIAN

Kartaca mıydı?

GONZALO

Sizi temin ederim ki Kartaca'ydı.

ANTONIO

Sözleri, Amphion'un³ sihirli arpından daha tesirli.

SEBASTIAN

Surları ve evleri inşa etti.

ANTONIO

Şimdi hangi imkânsız mümkün kılacak acaba?

SEBASTIAN

Bana kalırsa, bu adayı cebine atıp ülkesine götürecek ve oğluna elma diye verecek.

ANTONIO

Ve çekirdeklerini denize ekip başka adalar peydahlayacak.

GONZALO

Evet!

---

2 Vergilius'un Aeneas Destanı'nda Dido Kartaca'nın kurucusu ve kraliçesidir. Troyalı kahraman Aeneas'ın gemisi batınca Kartaca'ya sığınır. Dido ona âşık olur, ama aşkına karşılık bulamaz ve kendini öldürür.

3 Zeus'un müzisyen oğlu. Arp çalarak Tebai kentinin surlarını ve evlerini ortaya çıkardığına inanılırdı.

ANTONIO

Ne demezsin!⁴

GONZALO

Ne diyorduk efendim, giysilerimiz artık kraliçe olan kızınızın Tunus'daki düğününde ne kadar yeniyse, şimdi de o kadar da yeni, diyorduk.

ANTONIO

Üstelik görebilecekleri en olağanüstü kraliçe.

SEBASTIAN

Yalnız rica ederim, Dul Dido dışında.

ANTONIO

Ne, Dul Dido mu? Ha evet, Dul Dido!

GONZALO

Şimdi şu cepkenim ilk giydiğim kadar yeni, öyle değil mi efendim? Yani neredeyse.

ANTONIO

Hah işte “neredeyse” deyince oldu.

GONZALO

Kızınızın düğününde giydiğimde.

ALONSO

Sıkıldım artık ben bu laflardan,
Ama sen hâlâ tıktıştırıp duruyorsun bunları kulaklarıma.
Keşke kızımı orada evlendirmez olaydım!
Buraya gelirken de oğlumu kaybettim;
Kızıma gelince, onu da kaybetmiş sayılırım;
İtalya'dan o kadar uzakta ki
Onu bir daha göremeyebilirim.
Ah vârisim, Napoli ve Milano'nun veliahdı;
Hangi acayip balığa yem oldun kim bilir?

FRANCISCO

Efendim, oğlunuz belki hâlâ hayattadır.
Vargücüyle mücadele ediyordu ben gördüğümde,

---

4 Gonzalo burada, “Evet” diye Adrian’ı yanıtlamaktadır. Ama Antonio bunu fırsat bilip bilinçli olarak Sebastian’ın ve kendinin söylediklerini yanıtladığını varsayarak konuşur. Gonzalo, Antonio’nun söylediklerini duymazlıktan gelir ve Alonso ile konuşur.

Dalgaların sırtına binmişti.
Düşmanca saldıran dalgaları yanlara savurup
Üstte kalmayı başarıyordu.
Önündeki en yüksek dalgayı bile göğüslüyordu.
O mağrur başını hep dalgaların üstünde tutuyordu.
Ve güçlü kollarını kürek gibi kullanıp
Attığı yaman kulaçlarla kıyıya doğru ilerliyordu.
Kıyı da ona el uzatmak için âdeta eğiliyor,
Dalgalarla aşınmış zeminini daha aşağı çekiyordu.
Onun sağ salim karaya çıktığından kuşku yok.

ALONSO

Hayır, hayır, öldü o.

SEBASTIAN

Efendim bu büyük kayıp için kendinizi kutlayın;
Kızınız gibi bir nimeti Avrupa'ya bahşetmektense,
Onu bir Afrikalıya kaptırdınız.
Gözünüzden ırak artık,
Şaşmamalı gözlerinizin üzüntüden yaşarıp durmasına.

ALONSO

Susun rica ederim.

SEBASTIAN

Bu evliliği kabul etmeyin diye
Hepimiz diz çöküp yalvardık önünüzde;
O tatlı kızın kendisi de
İsteksizlik ve itaat duygusu arasında bocalıyordu
Ve ne karar vereceğini bilemiyordu.
Korkarım, oğlunuzu da sonsuza dek kaybettik.
Milano ve Napoli'de o kadar çok insan dul kaldı ki,
Sağ kalanlar onları teselli etmeye bile yetmeyecek.
Kabahat sizin.

ALONSO

En acı kayıp da benim.

GONZALO

Lordum Sebastian,
Dedikleriniz doğru, ama nezaket sınırını aşıyor,

Hem de zamansız; yarayı deşiyorsunuz,
Ona merhem süreceğinize.

SEBASTIAN

Pekâlâ.

ANTONIO

Tıpkı meslekten cerrah gibi.

GONZALO

Sizin böyle kasvetli olmanız,
Hepimizin havasını bozuyor saygıdeğer efendim.

SEBASTIAN

Havanızı mı bozuyor?

ANTONIO

Hem de çok.

GONZALO

Lordum, bu adanın iskânı bende olsaydı...

ANTONIO

Her yere ısırgan otu ekerdi.

SEBASTIAN

Ya da labada ile ebegümecei.

GONZALO

Buranın kralı olsam, ne yapardım dersiniz?

SEBASTIAN

Şarap bulamayacağın için ayyaşlığı bırakırdın.

GONZALO

Krallığımda, alışıldık olanın tersini yapardım;⁵

Her türlü ticareti yasaklardım;

Yargıç margıç olmazdı;

Eğitime gerek kalmazdı;

---

⁵ Shakespeare Montaigne'nin *Denemeler*'ini okumuş olmalı; çünkü bu yapıtın I. Kitap, 30. Bölümü'nde, Montaigne şöyle yazmıştır: "Hiçbir tür ticaretin yapılmadığı, okuryazarlığın ve matematiğin olmadığı, yargıçların bulunmadığı, politik otoritelerin var olmadığı; uşaklığın, zenginliğin ve yoksulluğun olmadığı; sözleşmelerin, mirasın, kâr tutkusunun, uğraşların olmadığı, herkesin aylaklık ettiği; ikiyüzlülüğün saygı görmediği, herkesin sade ve doğal olduğu, tarımın, şarabın, buğdayın ya da madenin bulunmadığı bir devlet..."

Zengin, yoksul olmaz, uşaklık kalkardı;
Sözleşme, miras, arazi sınırı, tarım, bağ bahçe olmazdı;
Madene, buğdaya, şaraba, yağa ihtiyaç duyulmazdı;
Uğraş diye bir şey olmaz, herkes aylaklık ederdi;
Kadınlar da saf ve temiz olurdu;
Hükümdarlığa gerek kalmazdı.

SEBASTIAN

Hani hükümdar olmak istiyordu?

ANTONIO

Devletinin kuyruğuna gelince, başını unuttu.

GONZALO

Doğa insanın ihtiyaç duyduğu her şeyi,
Tersiz, zahmetsiz üretti.
İhanet, cinayet, kılıç, mızrak, hançer, top tüfek gibi,
Savaş araçlarına ihtiyacım olmazdı;
Doğa masum halkımı beslemek için
Kendince tüm hasadını, tüm bereketini sunardı.

SEBASTIAN

Peki ya, halk arasında evlilik de mi olmazdı?

ANTONIO

Yok adamım, hepsi aylak – orospular ve serseriler.

GONZALO

Öyle kusursuzca yönetirdim ki efendim,
Altın çağı⁶ geride bırakırdım.

SEBASTIAN

Tanrı majestelerini korusun!

ANTONIO

Gonzalo, çok yaşa!

GONZALO

Sonra – dinliyor musunuz efendim?

ALONSO

Yeter susun artık. Boş boş konuşuyorsunuz.

---

6 bkz. Ovidius, *Dönüşümler*, I, 89-112.

GONZALO

Haklısınız majesteleri, sırf şu beylere eğlenme bahanesi yaratmak için konuşuyorum; akciğerleri o kadar duyarlı ve çevik ki boş şeylere bile gülüyorlar.

ANTONIO

Biz size gülüyorduk.

GONZALO

Bu neşeli zevzekliğimle sizin için bomboş bir insanım. O yüzden durmayın, boş şeylere gülmeye devam edin.

ANTONIO

Vay, müthiş bir darbeydi bu!

SEBASTIAN

Bereket, kılıcın kör ağzı rastladı.

GONZALO

Doğrusu, ikiniz de çetin cevizsiniz. Ay dünyanın çevresindeki turunu beş haftaya çıkarsa, onu bile yörüngesinden çıkarırdınız.

(Ariel –görünmez olarak– girer, ağır bir tören müziği çalmaktadır.)

SEBASTIAN

Evet çıkarırız, sonra da sopalarla kuş avına çıkardık.⁷

ANTONIO

Ama bize kızmayın sayın lordum.

GONZALO

Hayır, kesinlikle kızmadım. Böyle ufak tefek şeylere sinirlenmem. Bana ağırlık bastı, uyusam, ona da güler misiniz?

ANTONIO

Hadi siz uyuyun. Bakın işte gülüyoruz, bu size ninni olsun.

(Alonso, Sebastian ve Antonio dışında herkes uyur.)

ALONSO

Şu işe bakın, herkes uykuya dalmış!

7 O dönemde, kuşları geceleyin avlamak için çıralar yakılır ve ışığa gelen kuşlar sopalarla yere düşürülerek avlanırdı.

Keşke düşüncelerim de kapansa gözlerim kapanınca,
Çünkü kapanıyorlar galiba.

SEBASTIAN

Hazır uykunuz gelmişken karşı koymayın bence,
Uyku üzüntüyü nadiren ziyaret eder,
Ama ettiğinde de huzur getirir.

ANTONIO

Siz dinlenirken, biz ikimiz de nöbet tutar,
Sizi koruruz efendim.

ALONSO

Teşekkür ederim. Hayret, nasıl da ağırlık çöktü.
(*Alonso uyur. Ariel çıkar.*)

SEBASTIAN

Herkese böyle uyku bastırması garip değil mi?

ANTONIO

Buranın havasındandır.

SEBASTIAN

Peki bizim gözlerimiz niye kapanmıyor?
Benim hiç uykum yok.

ANTONIO

Benim de. Dinç hissediyorum kendimi.
Sözleşmiş gibi, yıkılıverdi hepsi.
Düşüverdiler yıldırım çarpmış gibi.
Sebastian, soylu dostum –bir düşünsene–
Neyse daha ileri gitmeyeyim!
Ama yine de yüzünden okuyorum
Ne olabileceğini. İşte fırsat bu fırsat;
Seni taç giyerken hayal edebiliyorum.

SEBASTIAN

Hey! Uyanık mısın sen?

ANTONIO

Duymuyor musun konuştuğumu?

SEBASTIAN

Duyuyorum. Ama uykulu bir dil bu,
Sen uykunda konuşuyorsun.

Ne demek istedin ki?
Garip bir uyuklama bu,
Gözlerin açık uyuyorsun,
Ayaktasın, konuşuyorsun, kımıldıyorsun...
Ama yine de derin bir uykudasın.

ANTONIO

Soylu Sebastian,
Uykuda olan senin kısmetin ~ öl daha iyi;
Uyanıksın, ama gözlerin kapalı.

SEBASTIAN

Sen de apaçık horluyorsun;
Ama horultun da anlamlı.

ANTONIO

Her zamankinden daha ciddiylim ben.
Eğer tavsiyeme uyacaksan sen de ciddi olmalısın;
Bunu yaptın mı üç kat yükseleceksin.

SEBASTIAN

Ben şu an durgun suyum.

ANTONIO

Yükselmeyi öğretirim ben sana.

SEBASTIAN

İyi öyleyse. Çünkü doğuştan gelen miskinliğim de
Çekilmeyi öğretmiş bana.

ANTONIO

Şaka bir yana,
Bilsen ne kadar isabetli bir şey söylediğini!
Bir bilsen, amacınla dalga geçerken
Onu nasıl yücelttiğini,
Geri çekilen insanlar çoğu kez
Kendi korku ve miskinlikleri yüzünden,
Mahkûmdurlar altta kalmaya.

SEBASTIAN

Devam et lütfen.
Gözlerindeki ifade ve yanaklarının rengine bakılırsa,

Söylemek istediğin bir şey var,
Aklındaki her neyse
Sana doğum sancıları çektiriyor.

ANTONIO

Peki öyleyse:

Hafızası zayıf şu lord var ya,
Hani toprağa verildikten sonra da
Hafızalardan silinecek olan o lord,⁸
Oğlunun hayatta olduğu konusunda,
Her ne kadar ikna etmeye çalışsa da kralı,
–Çünkü ikna yeteneği var, tek işi de bu–
Şurada uyuyanın yüzüyor olması nasıl olanaksızsa,
Oğlunun boğulmamış olması da bir o kadar olanaksız.

SEBASTIAN

Umudum yok, boğulmamış olması olanaksız.

ANTONIO

İşte o umutsuzluktan ne umutlar doğabilir sana!
Umut yok demek, senin için büyük umutlar demek,
Öyle büyük ki, hırs bile öyle bir anda algılayamaz,
Ama olması gerekeni keşfetmelidir.
Ferdinand'ın boğulduğu düşüncesine katılıyor musun?

SEBASTIAN

O yok artık.

ANTONIO

Öyleyse, söyle bakalım,
Napoli tahtının varisi kim şimdi?

SEBASTIAN

Claribel.

ANTONIO

Yani Tunus kraliçesi, dünyanın diğer ucundaki
Yaşamımızdan fersah fersah uzaktaki,
Napoli'den haber bile alamayacak bir kraliçe,
Ulağı Güneş olmadıkça –aydaki adam yavaş kalır–
Yenidoğanın yanaklarının sertleşip

---

8 Francisco.

Bıçağa gelmesi bile daha kısa sürer.
Onu ziyaretten dönerken çoğumuzu deniz yuttu baksana,
Evet doğru bir kısmımızı karaya çıkardı;
Böylece, kader bir oyuna başladı,
Geçmiş, artık yeni oyunun önsözü sayılmalı;
Gelecek ise senin ve benim gösterimize bağlı.

SEBASTIAN

Ne demeye getiriyorsun? Sen ne diyorsun?
Doğru, ağabeyimin kızı Tunus kraliçesi;
Napoli tahtının da varisidir.
Bu iki ülke arasında biraz mesafe olduğu da doğru.

ANTONIO

Evet, bu öyle bir mesafe ki
Her karışı şöyle bağırarak, “Acaba şu Claribel,
Nasıl edecek de bizi aşıp Napoli’ye dönecek?
Sen Tunus’ta kal ve bırak Sebastian canlansın!”
Bunlar şuracıkta ölse ne olur,
Ne olacak, şu hallerinden daha kötüsü olamaz.
Napoli’yi şurada uyuyan kişi kadar
İyi yönetecek biri var;
Sonra, şurada uyuyan
Baştan sona ve lüzumsuzca konuşup duran
Gonzalo gibi lordlar var.
Bunlar gibi cır cır ötmeyi
Kızılca kargalara bile öğretirim ben.
Ah keşke benimle aynı kafada olsan!
Şu uykunun seni nerelere taşıyabileceğini bir düşünsene!
Anlıyor musun beni?

SEBASTIAN

Sanırım evet.

ANTONIO

Peki bu güzel kısmetin hakkında ne diyorsun?

SEBASTIAN

Anımsadığıma göre,
Sen kardeşin Prospero’yu yerinden etmiştin.

ANTONIO

Doğru. Baksana bu giysilerin üzerime nasıl oturduğuna;
Benim üstümde daha iyi duruyor.
Kardeşimin uşaklarıyla aynı ayardaydım bir zamanlar;
Ama şimdi hepsi benim hizmetkârım.

SEBASTIAN

Ya vicdanın...

ANTONIO

Vicdanım mı! Nerede bulunur bu vicdan dediğin?
Nasırım olsaydı, terliğimde saklardım;
Böyle bir ululuk hissetmiyorum yüreğimde.
Milano düküyle aramda
Buz tutmuş yirmi vicdan olsa
Beni rahatsız etmeden eriyip giderdi.
İşte kardeşin uyuyor şuracıkta,
Üzerine uzandığı topraktan farkı kalmazdı,
Eğer şu an görüldüğü gibi –ölmüş– olsa.
Aslında, şu elimdeki itaatkâr çeliğin ucunu
–Yedi buçuk santim– saplasam,
Onu sonsuza dek yatırabilirim yatağında;
Bu arada sen de aynını yapıp
Her davranışımıza kusur bulan,
Şu geçkin et parçası Bay Basiret'in gözlerini
Bir daha açılmamak üzere kapatabilirsin.
Ötekilere gelince, kedi önündeki sütü nasıl içerse,
Öyle kabulleneceklerdir anlatacaklarımızı;
Biz neyi uygun görürsek
Tam zamanıydı diyecekler.

SEBASTIAN

Senin durumun aziz dostum, bana örnek olsun.
Sen Milano'yu nasıl ele geçirdiysen,
Napoli de öyle benim olacak. Çek kılıcını.
Tek bir darbeyle, ödediğin haraçtan kurtulacaksın
Ve kral olarak benim sevgimi kazanacaksın.

ANTONIO

Birlikte çekelim kılıçlarımızı;
Ben kılıcımı kaldırdığımda sen de kaldır,
Gonzalo'ya saplayalım.

(Kılıçlarını çekerler.)

SEBASTIAN

Yalnız bir dakika!

(Antonio'yla konuşurlar.)

(Ariel –görünmez olarak– müzik ve şarkıyla girer.)

ARIEL

Efendim hüneriyle geleceği gördü,
Senin ve dostunun⁹ içinde bulunduğu tehlikeyi hissetti,
Herkes hayatta kalsın,

Yaptığı plan bozulmasın diye beni gönderdi.

(Gonzalo'nun kulağına eğilip şarkı söyler.)

“Sen uyurken horul horul burada
Açıkgöz suikast kol geziyor yanında.
Eğer hayatta kalmak istiyorsan
Uyuşukluğu at üstünden, uyan.
Uyan artık, hadi uyan!”

ANTONIO

Hadi öyleyse bitirelim şu işi.

GONZALO

(Uyanır.)

İyilik melekleri kralı korusun!

Ne oluyor burada?

(Alonso'yu uyandırmak için sarsar.)

Hey uyanın! – Niye çektiniz kılıçlarınızı?

Yüzünüzdeki o korkunç ifade de ne?

ALONSO

(Uyanır.)

Ne, ne oluyor?

---

⁹ Alonso ve Gonzalo.

SEBASTIAN

Siz uyurken biz nöbet tutuyorduk,
Bir an korkunç bir böğürtü işittik,
Bir boğa, daha doğrusu aslan sesi gibiydi.
O ses mi uyandırdı sizi?
O korkunç ses kulaklarımda çınlıyor hâlâ.

ALONSO

Ben bir şey duymadım.

ANTONIO

Deprem oluyordu sanki,
Bir canavarı bile ürkütecek bir sest!i
Eminim bir aslan sürüsünün kükremesiydi.

ALONSO

Sen duydun mu Gonzalo?

GONZALO

Ne diyeyim efendim, ben sadece mırıltılar duydum,
Garip bir şeydi, mırıltılara uyandım.
Sizi sarstım ve size seslendim.
Gözümü açtığımda bu ikisinin
Kılıçlarını çekmiş olduğunu gördüm.
Evet bir gürültü vardı, bu kesin.
Bence çok dikkatli olmalıyız,
Hatta buradan gidelim en iyisi.
Herkes kılıcını çeksin.

ALONSO

Hadi sen düş önümüze;
Zavallı oğlumu aramayı sürdürelim.

GONZALO

Tanrı onu bu hayvanlardan korusun,
Bence o kesin bu adada bir yerlerde.

ALONSO

Yolu göster.

ARIEL

Efendim Prospero ne yaptığımı anlayacaktır.
Hadi kral, güvenle yola koyul,

Devam et oğlunu aramaya.
(Çıkarlar.)

2. Sahne
(Adanın bir başka köşesi.)

(Caliban girer, sırtında odun taşımaktadır.
Uzaklardan gelen bir gök gürültüsü duyulur.)

CALIBAN

Güneşin bataklıklardan, pis su birikintilerinden
Ve pis kumsallardan çekip aldığı
Ne kadar hastalık varsa,
Hepsi Prospero'nun başına yağsın,
Her bir yeri cılk yara olsun adamın!
Cini de varsın duysun,
Küfretmezsem lanet olsun bana.
Neyse ki cinleri o emretmeden
Ne bataklıkta dişlerler beni,
Ne gulyabanilerle korkutur, ne de karanlıkta,
Orada burada parlayıp yolumu şaşırtırlar.
Ama en ufak bahanede üşüşürler başıma.
Kimi maymun olur, yüzünü çarpıtıp gevezelik eder, sonra
da ısırırlar her bir yanıma; kimi kirpi kesilir, çıplak ayak-
larımın altına yuvarlanır, dikenlerini batırırlar tabanları-
ma; kimi zaman da her yanıma yılanlar sarar, çatal dille-
riyle tıslayıp aklımı başımdan alırlar.

(Trinculo girer.)

Eyvah, işte işte! Cin taifesinden biri; odun getirmeyi sav-
sakladım diye bana eziyet etmeye geldi. İyisi mi kapana-
yım yere, şansım varsa görmeyeceği tutar belki.

(Yere uzanır.)

TRINCULO

Burada rüzgârı engelleyecek ne çalılık ne de fundalık
var, oysa yeni bir fırtına geliyor. Ezgisini duyuyorum

rüzgârda. İşte şuradaki kara bulut, şu kocaman olanı, şarabını boşaltacak kokmuş bir şarap tulumu gibi boşandı boşanacak. Eğer yine koparırsa patırtıyı, ben nereye sokarım şimdi başımı? O kara bulut bir delindi mi, kovalarca yağmur boşalır.

(*Caliban'ı görür.*)

Ne ulan bu? Alık mı, balık mı? Ölü mü, diri mi? Balık bu; balık kokuyor. Bayatlamış lodos balığı kokusu bu; hmm denizden bugün çıkartılmış, kurutulup tuzlanmış da sayılmaz. Acayip bir balık! İngiltere'de yaşasaydım bir zamanlar olduğu gibi, bu meretin resmini yaptırır, tatilci şapşallara bu resmi gösterir, her birinden bir gümüş koparırdım: Böyle bir yaban İngiltere'de bir adam eder. Orada kötürüm bir dilenciye bir metelik vermezler, ama cavlağı çekmiş bir Hintliyi görmek için bunun on katını gözden çıkarırlar. Aaa bu balık, insan bacaklı, yüzgeçleri de kol gibi. Vay canına, sıcak bir bedeni var dürzünün! Yoo yanılmışım ben, artık aynı fikirde değilim. Bu balık filan değil, adanın yerlisi. Az önce yıldırım çarpmış olmalı.

(*Gök gürültüsü.*)

Vay anasını, fırtına geliyor yine! En iyisi şunun paltosu altına kıvrılmak. Sığınacak başka yer yok zaten. Sefalet budur işte, çakalların koynuna sokar adamı. Fırtına son bulana kadar altına sığınmalıyım.

(*Caliban'ın paltosunun altına sığınır.*)

(*Stephano elinde bir şişeyle şarkı söyleyerek girer.*)

STEPHANO

“Paydos denize, deryaya

Karaya gömün beni, işte buraya.”

Bu iğrenç şarkı tam da birinin cenazesinde okunacak türden. İyi ki keyfimize bu zıkkım var.

(*İçer.*)

“Kaptan, güverteci, lostromo ve ben,
Topçuyla yamağı bir de,
Mall’a, Meg’e, Marian’a ve Margery’e,
Vurulduk hep birlikte,
Ama yüz veren olmadı Kate’e.
Çünkü dili sivri mi sivri,
Bir denizci gördü mü ‘Defol git!’ derdi.
Ziftle katranın kokusuna hiç gelemezdi,
Ama kaşınan yerini kaşıyan terziye ses etmezdi,
Çocuklar boş verin o kadını, denize haydi.”

Bu şarkı da rezalet, neyse ki keyfimize bu zıkkım var.

(İçer.)

CALIBAN

Eziyet etme bana! Ay!¹⁰

STEPHANO

N’oluyor? Cinler mi basmış burayı? Vahşilerle Hintliler gösterip oyun oynuyorsunuz bize ha? Biz ne fırtınalar atlatmışız, sizin dört bacağınızdan mı korkacağız be; ne demişler: “Adam yakışıklıysa, dört ayaklı da gelse yerinden kıpırdamaz. ” Ve Stephano burun deliklerinden soludukça, bu laf da tekrar tekrar söylenecek.

CALIBAN

Cin bana eziyet ediyor. Ah!

STEPHANO

Adanın dört ayaklı garibelerinden olmalı bu da. Sanırım üşüme nöbeti geçiriyor. Peki ama, dilimizi nereden öğrenmiş bu iblis acaba? İyi ederim onu sırf bu becerisi için. Onu iyileştirir, sonra da zapturapt altına alıp yanımda Napoli’ye götürebilirim, sığır derisi üstünde yürümüş her hükümdara sunulacak iyi bir armağan olur.

CALIBAN

Yalvarırım incitme beni! Odunu hemen getiriyorum eve.

---

10 Caliban, Trinculo’yu Prospero tarafından gönderilmiş bir cin sanıyor.

STEPHANO

Nöbeti tuttu yine, sayıklayıp duruyor. Şu şişemdekini tattırayım bakalım. Şarap içmişliği yoksa nöbeti falan kalmaz. Onu iyileştirip ehlileştirebileyim başka bir şey istemem; onu satın almak isteyen bedelini öder, hem de yüklüce bir bedel.

CALIBAN

Şimdilik canımı fazla yakmadın,
Ama yakacaksın titremenden belli:
Prospero'nun etkisi altına giriyorsun şimdi.

STEPHANO

Hadi kendine gel ve aç şu ağzını. Bu mereti içtin mi dilin çözülür kedi gibi.¹¹ Aç ağzını, titremeni bitirir bu, bana güven, meraklanma.

(Caliban'a içki verir.)

Dost dediğin böyle zamanda belli olur. Hadi, bir daha aç şu ağzını.

TRINCULO

Hiç yabancı gelmiyor bu ses bana. Ama boğulmuştu –
amanın bunlar cin. Tanrı beni korusun!

STEPHANO

Dört bacağı, iki sesi var – becerikli bir garibe! Öne çıkan sesi dostu için güzel sözler söylemek, arkadan gelen sesi düşmanını kalaylayıp ısırma için kullanıyor.¹² Şişedeki şarabın tekmline bile mal olsa değer, iyi etmek şart oldu. Uzat ağzını.

(İçki verir.)

Amin! Biraz da öbür ağzına dökelim.

TRINCULO

Stephano!

11 Eski bir özdeyiş: "İyi şarap kediyi bile konuşturur." bkz. Kittredge, s. 56, d. 86.

12 Trinculo'nun başı Caliban'ın ayakları hizasındadır. Stephano sarhoşluğu içinde dört bacaklı, üstte ve altta iki kafası olan bir canavar keşfettiğini sanmaktadır.

STEPHANO

Arkadaki ağzıyla seslendi bana! Merhamet et Tanrım!
Bu garibe falan değil, iblisin ta kendisi. Uzun değil ki ka-
şığım yanında durayım.¹³

TRINCULO

Stephano, eğer sen Stephano'ysan dokun bana ve konuş.
Ben Trinculo'yum –korkma benden– senin yakın dostun
Trinculo.

STEPHANO

Sen Trinculo'ysan, çık oradan. Şu kısa bacaklardan çeke-
lim seni dışarı. Olsa olsa Trinculo'ya aittir bu bacaklar.

*(Trinculo'yu, Caliban'ın paltosunun altından
çekip çıkarır.)*

Sen gerçekten de Trinculo'sun! Peki sen nasıl oldu bu ay
danasının boku oldun? Her oturuşta Trinculo mu çıkı-
rıyor bu yaratık?

TRINCULO

Bu düzüyü yıldırım çarpmasıyla öldü gitti sanmıştım. Sen
boğulmamış mıydın Stephano? Dilerim boğulmamışsındır.
Fırtına geçti mi? Fırtınadan korktuğum için bu ay danası-
nın paltosunun altına sığınmıştım. Stephano, sen yaşıyor-
sun demek, ha? Şu işe bak, iki Napolili paçayı yırtmışız.

STEPHANO

Beni böyle döndürüp durma. Midem bulanıyor.

CALIBAN

(Kendi kendine.)

İyi yaratıklar bunlar, cin değillerse tabii.

Hele şu kıyak bir ilah, gökten inme içkisi de var.

Diz çökerim önünde.

STEPHANO

Nasıl kurtuldun sen? Nasıl çıktın karaya? Şu şişe üzerine
yemin et, nasıl geldin buralara? Bu şişe üzerine yemin

13 Şeytanla sofraya oturanın kaşığı uzun olmalı.

ederim; ben gemicilerin denize attığı bir şarap fıçısına çıkıp kurtuldum.

CALIBAN

Ben de o şişe üzerine yemin ederim ki
Hazırım senin kulun kölen olmaya;
Çünkü bu dünyadan değil bana içirdiğin o içki.

STEPHANO

Hadi! Bu şişe üzerine yemin et, nasıl kurtuldun?

TRINCULO

Ördek gibi kıyıya yüzdüm. Ben ördek gibi yüzebilirim.
Yemin ederim.

STEPHANO

Al, öp şu kutsal kitabı.

(Ona içki verir.)

Ördek gibi yüzsen de, sende biraz kazlık var.

TRINCULO

Oh be Stephano, bundan daha var mı?

STEPHANO

Tam bir fıçı var adamım. Zulam deniz kıyısındaki bir mağarada, şarabım orada saklı. Eee nasıl oldun ay dansısı? Üşümen geçti mi?

CALIBAN

Sen gökten indin, değil mi?

STEPHANO

Hayır Ay'dan, inan bana. Hani Ay'daki adam var ya, bir zamanlar o bendim.

CALIBAN

Evet, seni ayda görmüştüm, senin hayranını.

Hanımım seni, köpeğini ve çalını göstermişti bana.

STEPHANO

Gel öyleyse, yemin et; öp şu kutsal kitabı! Birazdan yine gider doldururum ben onu. Yemin et.

(Caliban içer.)

TRINCULO

Vay canına, amma da şapşal bir ucubeymiş! Niye korktuysam ondan? Pek de sümsük! Ay'daki adammış! Zavallı, safdil ucube! Şişeyi de iyi diktin hani ucube efendi.

CALIBAN

Karış karış, adanın bereketli köşelerini gösteririm sana, Ayağını öpeyim, benim ilahım ol.

TRINCULO

Vay vay, pek namussuz ve ayyaş bir ucube bu. İlahı uyunca şişeyi yürütür bu.

CALIBAN

Ayağını öpeyim, yemin edip, kölen olayım.

STEPHANO

Gel öyleyse. Diz çök ve yemin et bakalım!

TRINCULO

Bu enik kafalı ucube beni gülmekten çatlatacak. Böyle aptalını da görmemiştim! Dövesim geliyor...

STEPHANO

Hadi öpsene.

TRINCULO

Ama zavallı ucube zaten zom olmuş. Cenabet!

CALIBAN

En iyi pınarların yerini gösteririm sana,
Böğürtlen toplar, balık tutarım,
İstedğin kadar da odun toplarım.
Hizmet ettiğim zorbaya lanet olsun!
Odun modun yok ona artık,
Seninle geliyorum ey muhteşem insan!

TRINCULO

Ne kepaze bir ucube bu, ayyaşın tekinden haşmet yarattı.

CALIBAN

İzin ver seni en iyi elmaların yetiştiği yere götüreyim,
Uzun tırnaklarımla yeri kazıp fıstık çıkarayım,
Alakargaların yuvalarını göstereyim,

Marmosetlerin nasıl yakalandığını öğreteyim,
Avuç avuç fındık getireyim ve arada da
Kayalıklarda yavru martı yakalayayım.
Gelir misin benimle?

STEPHANO

Tamam tamam, kapa çeneni, düş önümüze. Trinculo,
kralla diğerleri boğulduğuna göre, ada bizimdir. Al, kut-
sal suyu sen taşı. Trinculo dostum, birazdan yine doldu-
ruruz şişeyi.

(Sarhoş Caliban şarkı söyler.)

CALIBAN

“Hoşça kal efendim,
Hoşça kal, hoşça kal.”

TRINCULO

Uluyan bir ucube bu! Sarhoş ucube!

CALIBAN

“Su bendi kurmak yok bundan böyle
Balık yakalamak için,
Ateş için odun toplamak yok
Keyfine göre,
Ne tencere kazınacak,
Ne bulaşık yıkanacak,
Ban, Ban, Ca – Caliban
Yeni bir efendi buldu. Eskisinin işi tamam.”

Kurtuldum, yaşasın! Yaşasın kurtuldum!

Özgürüm artık, yaşasın, yaşasın!

STEPHANO

Hadi yakışıklı, yolu göster.

(Çıkarlar.)

III. Perde

1. Sahne

(Prospero'nun mağarasının önü.)

(Ferdinand girer; bir kütük taşımaktadır.)

FERDINAND

Bazı işler eziyetli, ama verdikleri zevk yok ediyor acıyı
Onurlu bir yan var bazı süfli işlerde de;
En değersiz şeylerden bile değerli sonuçlar çıkabiliyor.
Yaptığım bu bayağı iş, yorucu olduğu kadar iğrenç de
sayılabilirdi,

Ama hizmet ettiğim hanımı düşünmek canlandırıyor beni,

Çektiğim eziyeti zevke dönüştürüyor,

Ah o, on kat daha kibar aksi babasından;

Babasıysa, ha keza kabalık timsali!

Bunun gibi binlerce kütüğü yığmam gerekiyor

Üst üste, emrettiği gibi,

Yoksa ceza kapıda.

Benim tatlı hanımım ağlıyor beni çalışırken gördükçe,

Bu ağır işi benim gibi yapanını görmediğini söylüyor.

Bu hoş düşünceler güç veriyor bana,

Unutturuyor bu ağır işimi.

(Miranda ve ardından da onlara görünmeden

Prospero girer.)

MIRANDA

Ah, yalvarırım bu kadar çok çalışma!
Keşke sana taşıtıp istif ettirdiği şu kütüklere
Yıldırım düşse de hepsi yanıp kül olsa!
Yalvarırım bırak onları ve biraz dinlen.
O elindeki kütük, yanarken,
Yanarken ağlayacak¹ seni yorduğu için.
Lütfen biraz dinlen.
Babam çalışmalarına gömülmüş durumda.
Üç saat daha ilişmez sana.

FERDINAND

Ah sevgili hanımefendi,
İşimi bitirmem gerek güneş batmadan önce.

MIRANDA

Eğer oturup dinlenirseniz, ben taşıyım kütükleri.
Lütfen verin elinizdekini bana. Ben onu istiflerim.

FERDINAND

Hayır değerli varlık,
Ben tembellik ederken, sizin böyle alçaldığınızı görmektense
Yeğlerim kollarımın kopmasını, belimin kırılmasını.

MIRANDA

Bu iş size uygunsa,
Bana da uygun demektir;
Üstelik benim için daha kolay;
Çünkü seve seve yaparım bu işi,
Ama sizin için durum bunun tersi.

PROSPERO

(Kendi kendine.)

Zavallı yavrucak, sen hastalığı kapmışsın bile,
Onu ziyaret etmen bunu gösteriyor.

MIRANDA

Bitkin görünüyorsunuz.

---

1 Miranda, yanan odunlardan akan reçineden söz ediyor.

FERDINAND

Hayır soylu hanımefendi.
Siz yanımda oldukça
Gece bile yepyeni bir gündür bana.
Yalvarırım söyleyin,
Sırf sizi dualarımda anabilmek için soruyorum:
Adınız nedir?

MIRANDA

Miranda. Ah babacığım,
Bunu söyleyerek emrine karşı geldim.

FERDINAND

Harikulade Miranda!²
Büyük hayranlık uyandıracak kadar erdemli,
Dünyanın en değerli varlığı!
Gözlerimi kamaştıran çok kadın olmuştur,
Çoğu zaman da tatlı dillerinin kölesi olmuştur
Dikkatli ve ihtiyatlı kulaklarım;
Her birinin farklı niteliklerini sevmişimdir;
Ama her birinde de soylu erdemlerine ters düşen
Ve beni engelleyen bir kusur görmüşümdür;
Oysa siz, ah siz,
Öyle mükemmel, öyle eşsizsiniz ki
Tanrı sizi her varlığın en iyi nitelikleriyle donatmış.

MIRANDA

Kimseyi tanımadım kendi cinsimden;
Tek bir kadın yüzü bile anımsamıyorum,
Aynada gördüğüm kendi yüzümden başka;
Ne de siz, dostum ve babam dışında,
Erkek diyebileceğim birini gördüm.
Başka yerlerde insanlar neye benzer bilmiyorum;
Tevazumla –çeyizimdeki tek mücevher–
Sizden başka yoldaş istemem bu dünyada;

2 Bu adın etimolojik kökeni Latince “*mirandus*”tur. Hayranlık uyandıran, harikulade, şaşırtan gibi anlamlar içerir.

Sizdenbaşka hoşuma gidecek başka birini
Tasavvur edemiyorum.
Ama biraz fazla konuştum galiba,
Babamın tembihlerini de unuttum bu arada.

FERDINAND

Ben bir prensim Miranda, toplumsal konumum bu,
Belki de bir kralım şu anda –olmadığımı umarım–
Ağzıma giren karasinekten nasıl tiksiniysem
Öyle tiksiniyorum bu odun köleliğinden de,
Ama şimdi kulak verin ruhumdan gelen şu sözlerle:
Sizi ilk gördüğüm anda yüreğim kanatlandı,
Hizmetinize koştu ve köleniz oldu;
Sizin aşkınız için odunculuk yapıyorum sabırla.

MIRANDA

Beni seviyor musunuz?

FERDINAND

Ey gökler, ey yeryüzü tanık olun bu sese,
Doğru söylüyorsam taç giydirin andıma
Ve bunun sonucuna!
Ama eğer içten değilse yeminim,
Felakete dönsün yaşayacağım her mutluluk!
Dünyada her şeyden çok sizi seviyorum,
Seviyor, sayıyor ve değer veriyorum.

MIRANDA

Mutlu olacağım yerde ağlamam aptallık.

PROSPERO

(Kendi kendine.)

Eşi az bulunur iki sevginin
Hoş bir karşılaşması bu!
Aralarındaki duygu birliğine
Tanrı'nın inayeti yağsın!

FERDINAND

Niçin ağlıyorsunuz?

MIRANDA

Şu çaresiz durumuma ağlıyorum,
Ne vermek istediğim şeyi sunmaya cesaretim var,
Ne de benim olsun diye can attığım şeyi almaya.
Aslında boşa zaman harcıyorum;
Saklamaya çalıştıkça daha da büyüyüp göze batıyor.
Sıkılganlıkla lafı çevirmek yok artık!
Doğrusu, dosdoğru söylemek saf ve kutsal duyguları!
Evlenmek istersen benimle, karın olurum,
İstemezsen de kimsenin olmam.
Eşin olarak istemezsen beni,
O zaman istesen de istemesen de hizmetkârın olurum.

FERDINAND

Karım, sevgilim, sonuna kadar seninim.

MIRANDA

Kocam mısın öyleyse?

FERDINAND

Evet, özgürlük arzusuyla yanıp tutuşan bir köle gibi.
İşte elim.

MIRANDA

Bu da benim elim, yüreğim de içinde;
Şimdilik hoşça kal,
Yarım saate buluşmak üzere.

FERDINAND

Binlerce kez hoşça kal, binlerce!
(*Miranda ile Ferdinand ayrı yönlerden çıkarlar.*)

PROSPERO

Onlar kadar sevinçli olamam tabii ki,
Bu onlar için şaşırtıcı bir gelişme;
Yine de, hiçbir şey bu kadar sevindiremezdi beni.
Kitabıma döneyim;
Zira akşam yemeğinden önce halledilecek çok iş var.
(*Çıkar.*)

2. Sahne

(Adanın bir başka köşesi.)

(Caliban, Stephano ve Trinculo girerler.)

STEPHANO

Boş verin! Fıçıdaki biterse su içeriz; ama bitmeden bir damla su içmem. Hadi bakalım aç yelkeni, bordalayalım şişeye. Uşak garibesi, bir fırt çek bakalım.

TRINCULO

Uşak garibesi mi? O, bu adanın hilkat garibesi be. Duyduğumu göre, bu adada sadece beş kişi yaşıyormuş. Üçü biz olduğumuza göre, geri kalan ikisi de bizim gibi kafayı bulduysa, bu devletin vay haline.

STEPHANO

Sana iç dedim mi içeceksin uşak garibesi. Gözlerin şimdiden kaydı kafana doğru!

TRINCULO

Başka ne yöne kayacaktı ki? Kıçına doğru kaysaydı kıyak bir garibe olurdu.

STEPHANO

Benim insan garibesinin dili şarapta boğuldu. Oysa şahsımı deniz bile boğamadı. Kıyıya kadar otuz beş fersah yüzdüm arada durarak. Hey garibe, sen sağ kolum olacaksın bundan sonra ya da sancaktarım.

TRINCULO

Sağ kolun olsun, sancaktar tipi yok onda.

STEPHANO

Koşmak yok bizde Mösyö Gariban.

TRINCULO

Yürümek de; it gibi devrilip yatacak, çıtını da çıkarmayacaksın.

STEPHANO

Ay danası, bir kelam et be, danaca da olsa kabulüm.

CALIBAN

Efendim nasıllar? Sizin pabucunuzu yalarım,
Ama bu ödleğ için kılımı kıpırdatmam.

TRINCULO

Kuyruklu bir yalan bu, cahil ucube seni! Beni gören polislin eli ayağı kesilir. Seni, beni bilmez ayyaş balık! Ulan, yamuk pantol balığı, bugün gördün içtiğim şarabı, hangi ödleğ bu kadarını içermiş ha? Yarı balık, yarı alık haline bakmadan ne cüretle böyle konuşursun?

CALIBAN

Gördünüz mü nasıl da dalga geçiyor benimle!
İlahım, şuna bir şey desenize.

TRINCULO

“İlahım” mı? Böylesine budala bir ucube görmemiştim!

CALIBAN

Bakin, bakın, yine başladı! Yalvarırım, ısır şunu da ölsün.

STEPHANO

Trinculo, tut şu çeneni. İsyana kalkışırsan önümüze çıkan ilk ağaçta sallanırsın! Bu gariban garibe, benim kulum bugüne bugün, hor bakamaz kimse ona.

CALIBAN

Eksik olmayın sayın lordum.
Sizden bir dileğim vardı ya,
Bir daha dinlemek lütfunda bulunur musunuz acaba?

STEPHANO

Kutsal bakire aşkına, dinlerim elbette. Diz çok ve tekrarla; ben ayakta duracağım, Trinculo da.

(Ariel –görünmez olarak– girer.)

CALIBAN

Önce de söylediğim gibi, bir zorbanın,
Bir büyücünün kölesiyim, beni kandırıp adayı elimden aldı.

ARIEL

Yalan söylüyorsun.

CALIBAN

(*Trinculo'ya.*)

Sensin yalancı, sustalı maymun seni!

Mahvetsin seni azametli efendim.

Yalan söylemiyorum.

STEPHANO

Bana bak Trinculo, bir daha kesersen onun sözünü, sökerim dişlerinin bir kısmını.

TRINCULO

Neden? Ben bir şey demedim ki.

STEPHANO

İyi, kes sesini – Sen devam et.

CALIBAN

Diyordum ki büyüyle bu adayı benden aldı;

Zatışahanelerinden ricam, intikam...

Çünkü siz cesursunuz yeterince, ama bu adam değil.

STEPHANO

Orası kesin.

CALIBAN

Siz adanın kralı olursunuz;

Ben de size hizmet ederim.

STEPHANO

Peki, nasıl yapıyoruz bu işi?

Beni ona götürülebilir misin?

CALIBAN

Evet, evet lordum!

Uyurken götürürüm sizi yanına;

Siz de mıhlarsınız kafasını.

ARIEL

Yalan söylüyorsun, götüremezsin.

CALIBAN

Bu alaca şaklabanın nesi var!

Seni gidi yamalı bohça!

Yalvarırım haşmetlim, şuna bir iki patlatın,

Şişeyi de elinden alın.

Tuzlu su içsin de görsün gününü,

Tatlı suyun yerini göstermeyeceğim ona çünkü.

STEPHANO

Trinculo, belanı arıyorsun. Bak, bir daha kesersen gari-benin sözünü, yeminle bu kez hiç acımam, yumruğu patlattım mı, çiroz gibi yamyassı ederim seni.

TRINCULO

Hayda ne yaptım ki ben? Ağzımı açmadım. Biraz uzaklaşayım bari.

STEPHANO

Yalan söylüyorsun, demedin mi?

ARIEL

Yalan söylüyorsun.

STEPHANO

Öyle mi? Al öyleyse.

(Trinculo'ya vurur.)

Hoşuna gittiyse tekrar et de göreyim.

TRINCULO

Yalan söylüyorsun falan demedim ben. Aklını kaçırmışsın sen, ağzından çıkanı kulağın işitmiyor. Bu şişenin de Tanrı belasını versin! Hep bu meretin suçu, onca şaraptan sonra böyle oluyor işte! Ucubeni veba götürsün, parmaklarını da şeytan koparsın!

CALIBAN

Ha ha ha!

STEPHANO

Hadi sen devam et şu hikâyene. – Sen de uzakta dur.

CALIBAN

Pestilini çıkar şunun.

Az sonra ben de alırım ahımı.

STEPHANO

Daha, daha öteye. – Hadi, devam et sen.

CALIBAN

Dediğim gibi, âdetidir ikindi uykusu çekmek.
İşte o an önce kitaplarını alırsınız,
Sonra da beynini patlatırsınız,
Siz bilirsiniz, ister odunla kırın kafasını,
İster kazıkla karnını deşin
Ya da bıçağınızla gırtlığını kesin.
Unutmayın, önce kitaplarını almalısınız,
Çünkü onlarsız şapşala döner benim gibi,
Kitaplarını yakın yeter ki,
Hükmedemez tek bir cine.
Cinleri de nefret ediyor ondan benim gibi.
Kendi deyişle, değerli eşyası varmış;
Evi olduğunda, evini onlarla döşeyecekmiş.
Ama hepsinden önemlisi kızının güzelliği;
“Eşsizdir o” diyor kendisi.
Anam Sycorax ve ondan başka kadın görmedim ben;
Ama en tepedeki en diptekinden ne kadar üstünse,
O da anamdan o kadar üstündür güzellikte.

STEPHANO

O kadar kıyak bir parça ha?

CALIBAN

Hem de nasıl lordum. Yatağınıza yakışacağı kesin,
Size harika güzellikte yavrular doğurur.

STEPHANO

Ulan gariban, sözüm söz, öldüreceğim o herifi. Kızıyla
ben, kral ve kraliçe oluruz Tanrı'nın izniyle! Trinculo ile
sen de kral naibi olursunuz. – Nasıl, bu düzen hoşuna
gitti mi Trinculo?

TRINCULO

Mükemmel.

STEPHANO

Gel, tokalaşalım. Sana tokat attığım için kusuruma bak-
ma; ama canını seviyorsan, dilini tutmayı da bilmelisin.

CALIBAN

Yarım saat içinde uykuya yatar.

Bitirir misin o zaman işini?

STEPHANO

Şerefim üzerine yemin ederim.

ARIEL

(Kendi kendine.)

Ben de bunu efendime iletiyorum.

CALIBAN

Beni çok mutlu ettiniz, içim sevinçle dolup taşıyor.

Hadi şimdi eğlenelim.

Az önce bana öğrettiğiniz şarkıyı söyleyelim mi?

STEPHANO

Gariban sen istersin de söylemez olur muyuz hiç?

Trinculo, hadi başlıyoruz:

(Şarkı söyler.)

“Alay et, geç dalganı

Geç dalganı, alay et

Aklına nasıl eserse artık.”

CALIBAN

Melodisi böyle değildi.

(Ariel, trampet ve kavalla şarkının melodisini çalar.)

STEPHANO

Bu da nesi?

TRINCULO

Melodi bu, ama bedensiz adamın resmi çaldı.³

STEPHANO

Eğer insansan, kendin gibi çık ortaya!

Yok eğer cinsen, görün bize istediğin kılıkta.

TRINCULO

Günahlarımı bağışla Tanrım!

---

3 O dönemde bazı levhalarda sadece başı, boynu ve kolları olan, gövdesiz resmedilen bir figür.

STEPHANO

Ölen, bütün borçlarını ödemiş olur. Meydan okuyorum sana. Merhamet et bize Tanrım!

CALIBAN

Korktun mu yoksa?

STEPHANO

Yok be gariban.

CALIBAN

Korkma, gürültü eksik değildir bu adada,
Sesler ve tatlı esintiler dolaşır, zarar vermez insana.
Bazen bir ağızdan binlerce ezgi çınlar kulağımda;
Bazen de uzun bir uykudan uyanmış olsam bile,
Ninni gibi beni uykuya geri çağırır;
Hatta düş gördüğümde bulutlar dağılır,
Hepsi üzerime yağar, hazineler gösterir bana,
Öyle ki düşe geri dönmek için ağlarım.

STEPHANO

Desene kıyak bir krallığım olacak burada; baksana müzik bile bedava.

CALIBAN

Ama Prospero yok edildiği zaman.

STEPHANO

Derhâl icabına bakacağız onun. Dediklerin aklımda.

TRINCULO

Ses uzaklaşıyor. Hadi biz de peşinden gidelim, sonra da işimize bakarız.

STEPHANO

Düş önümüze garibe, peşinden geleceğiz. Şu trampetçiye görmek isterdim! İşinin ehli doğrusu. Geliyor musun?

TRINCULO

Seni izliyorum Stephano.

(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Adanın bir başka köşesi.)

(Alonso, Sebastian, Antonio, Gonzalo, Adrian,
Francisco vb. girerler.)

GONZALO

Meryem aşkına efendim, adım atacak halim kalmadı!
Kocamış kemiklerim sızım sızım sızılıyor.
Yokuş in, yokuş çık, bir de şu dolambaçlı patikalar,
İzninizle efendim, biraz dinleneyim.

ALONSO

Al benden de o kadar emektar lord,
Ben de yorgunluktan serseme döndüm.
Biraz oturup dinlenelim. Bundan sonra,
Umut denilen dalkavuğu da savıyorum başımdan.
Anlaşılan boğuldu oğlum.
Boşuna geldik buralara;
Karadaki beyhude çabamızla
Alay ediyordur deniz şimdi,
Belli ki o artık gitti.

ANTONIO

(Gizlice Sebastian'a.)

Memnun oldum umudunu kesmesine.
Ne olursa olsun, planını uygulamaktan vazgeçme.

SEBASTIAN

(Gizlice Antonio'ya.)

İlk fırsatta bakalım icabına.

ANTONIO

Bu gece bitirelim işi; hepsi yol yorgunu;
Geçen seferki gibi dinç olmayacaklar,
İsteseler de yeterince tedbirli olamazlar.

SEBASTIAN

(Gizlice Antonio'ya.)

Öyleyse bu gece. Sus artık!

(Ağır ve garip bir müzik sesi duyulur; Prospero yukarıdan⁴ –görünmez olarak– girer.)

ALONSO

Bu melodi de neyin nesi? Durun, dinleyin dostlarım!

GONZALO

Ne hoş bir melodi bu!

(Ellerinde çeşitli yiyeceklerle dolu tepsilerle garip yaratıklar girer ve zarif hareketlerle herkesi selamlar, dans ederler; kral ve yanındakileri davet edip ayrılırlar.)

ALONSO

Tanrım, meleklerin bizi korusun! Bunlar da neydi?

SEBASTIAN

Canlı kuklalar.

Tek boynuzlu atların var olduğuna inanıyorum artık;
Arabistan'da Anka Kuşu'nun tahtı olan ağaca
Ve onun hâlâ orada tahtında oturduğuna da.

ANTONIO

Aklınızın almadığı bir öykü mü var, gelsinler bana,
Hemen yemin edeyim doğru olduğuna.
Ülkemdeki budalalar alay ededursunlar gezginlerle,
Hiçbiri yalan söylemiyormuş meğer.

GONZALO

Napoli'de bunları anlatsam şimdi, inanırlar mı bana?
Bu garip görünüşlü yerlilerden –ada halkıydı onlar eminim–
Söz etseydim inanırlar mıydı acaba?
Ama dikkat ettiyseniz davranışları
Bizim insanlarımızın çoğundan –hatta hepsinden–
Daha kibar ve daha zarıftı.

PROSPERO

(Kendi kendine.)

Ne doğru söylemişsin Tanrım,
Aramızda şeytana pabucunu ters giydirenler var.

ALONSO

Şaşıtm kaldım bu tuhaf ruhları görünce,
O hal, o tavır, o ses

4 Elizabeth Dönemi tiyatrosunda üst sahne (balkon).

Sessiz ama mükemmel bir iletişim kurdular
–Hele dillerinin de olmadığını düşününce–.

PROSPERO

(Kendi kendine.)

Sonunu gör de öyle öv.

FRANCISCO

Ne tuhaf, birden kayboldular.

SEBASTIAN

Fark etmez, şu yiyecekleri bıraktılar ya, ona bak;
Bizim de midemiz var.

Şunlardan tatmaz mıydınız?

ALONSO

Ben istemem.

GONZALO

İnanın efendim, korkmanız yersiz.
Çocukluğumuzda, boğalar gibi sarkık gerdanlı
Dağlılar olduğu söylendiğinde kim inanırdı?
Ya da kafaları göğsünden fırlamış yaratıklara?
Oysa şimdi beşe bir ⁵ yatıran gezginler,
Döndüklerinde bunları anlatıyor yeminle.

ALONSO

Peki, ben başlıyorum yemeye;
Güzel günlerin geçmişte kaldığını hissettiğimden,
Son yemeğim de olsa fark etmez.
Kardeşim, lordum, sayın dük gelin siz de,
Katılın bize.

*(Gök gürülder ve şimşek çakar. Ariel harpy⁶
kılığında girer; masanın üstünde kanatlarını çırpır;
ziyafet sofrası tuhaf bir biçimde ortadan kaybolur.)*

---

5 O dönemde yolculuklar çok tehlikeli olduğundan, gezginler yola çıkmadan önce kendilerini sigortalar, sağ salım döndüklerinde de yatırdıklarının beş katını alırlardı.

6 Antik Yunan mitolojisinde kadın başlı, yırtıcı kuş bedenli yaratıklar. Kör Kral Phineus'un sofrasından yemek çalarlarmış.

ARIEL

Siz üç günahkâr insan, –bu alt dünyaya
ve üzerindeki her şeye hükmeden– kaderin cilvesiyle
Obur deniz sizi kustu, bu ıssız,
Sizin gibilerin bile barınamayacağı adaya fırlattı.
Siz, insanlığın yüzkarası yaratıklar,
Yaşamaya layık değilsiniz insanlar arasında.
Aklınızı başınızdan aldım ya;
Bu delirmiş haliyle insan ya kendini asar
Ya da denize atlar boğar kendini.

(Alonso, Sebastian vb. kılıçlarını çekerler.)

Budalalar! Yardımcılarımla ben kaderin elçileriyiz.
Sizin kılıçlarınızın çeliği
Uğuldayan rüzgâra ne kadar işlerse,
Gülünç darbeleriniz
Üzerinize gelen dalgaları ne kadar incitirse,
Ancak o kadar incitir üzerimdeki en küçük tüyü.
Yardımcılarım ve bana zarar veremezsiniz.
Can yakmak isteseniz bile,
Yakamazsınız, o denli ağırlaştı ki kılıçlarınız,
Hiçbirinizin gücü yetmez kaldırmaya.
Ancak şunu unutmayın sakın
–Aslında bu iş için gelmemiştim buraya–
Siz üçünüz, iyi insan Prospero’yu Milano tahtından edip,
Onu ve masum kızını denizin dalgalarına attınız.
Deniz ödetti bu kötülüğü size
–Ceza gecikti, ama unutulmadı–
Yukarıdaki güçler ayaklandırdı denizleri ve kıyıları,
Tüm yaratıkları da sizin huzuruza karşı.
– Alonso, senin elinden aldılar evladını
Ve benim becerimle, uzun sürecek bir işkenceye
Mahkum ettiler seni –ani bir ölümden beterine–
Seni ve yaptıklarını adım adım izleyecek.
Yaptıklarından pişman olup,

Bundan böyle masum bir yaşam sürmedikçe,
Bu ıssız adada tepenizde bekleyen güçlerin
Gazabından korunamazsın.

*(Ariel, gök gürültüsüyle gözden kaybolur; sonra hoş
bir müzik eşliğinde garip yaratıklar girer, alaycı ve
küçümser tavırlarla dans ederek masayı kaldırırlar.)*

PROSPERO

(Kendi kendine.)

Aferin Ariel, doğrusu layıkıyla oynadın *harpy* rolünü;
Öfkeliydin, ama nazıktın de.
Emirlerimin dışına çıkmadın sözlerinde,
Yardımcıların da titizlikle oynadılar rollerini.
Diyecek yok özel büyülerime de;
Düşmanlarımdın kafası iyice karıştı;
Şimdi hepsi hükmüm altında;
Şaşkınlık içinde bırakayım onları bir süre;
Bu arada ben de boğulduğunu sandıkları şu Ferdinand ile
İkimizin de sevgilisi olan kızımı görmeye gideyim.

(Yukarıdan çıkar.)

GONZALO

Efendim, kutsal güçler adına,
Neden öyle çarpılmış gibi bakıyorsunuz?

ALONSO

Ah korkunç bir şey bu, çok korkunç!
Sanki dalgalar dile geldi, günahımdan söz etti;
Rüzgârlar onu anlattı şarkılarında;
Gök gürültüsü, tıpkı derin,
Dehşet verici sesler çıkaran bir org gibi,
Prospero'nun adını haykırdı kulaklarıma
Ve açığa vurdu suçumu.
Bu yüzden, yatıyor evlatçığım çamurlarda.
Ben de erişilmez derinlere dalıp
Gömeceğim kendimi onun yamacına.

(Çıkar.)

SEBASTIAN

Teker teker gelsin iblisler,
Topunu göndereyim cehenneme.

ANTONIO

Yanınızdayım ben de.
(*Sebastian ile Antonio çıkarlar.*)

GONZALO

Üçünün de akli başından gitti.
İşledikleri büyük günah zehir gibi,
Uzun zaman sonra işlemeye başlar ruhlarına.
Yalvarırım dostlarım, dermanı kalan varsa,
Hemen peşlerinden gitsin engel olsun
Bu gözü dönmüş halleriyle olmadık şeyler yapmalarına.

ADRIAN

Yalvarırım peşlerinden gidelim.
(*Hepsi çıkarlar.*)

IV. Perde

1. Sahne

(Prospero'nun mağarasının önü.)

(Prospero, Ferdinand ve Miranda girer.)

PROSPERO

Sizi haşince cezalandırmış olsam bile,
Karşılığı bunu telafi edecektir,
Çünkü size hayatımın üçte birini¹ veriyorum şimdi
Ya da yaşama nedenimi;
Onu bir kez daha sana emanet ediyorum,
Çektiğin tüm bu eziyet
Aşkını sınamak içindi
Ve sen olağanüstü bir başarıyla verdin bu sınavı.
Tanrı huzurunda sana bu eşsiz armağanı sunuyorum.
Gülümseme bana onu böyle övüyorum diye,
Sen de göreceksin, bütün övgüler bir araya gelse
Hiçbiri erişemez onun değerine.

FERDINAND

Bir vahiy inse ve bunun aksini söylese bile,
Tüm kalbimle katılıyorum size.

PROSPERO

Öyleyse, al erdemle donanmış kızımı,
Armağanımı, hak ettiğin bu değerli ödülü al,

---

1 Hayatın üç bölümü, yani geçmiş, şimdi ve gelecek. Prospero için geleceğin önemi vardır; geleceği de kızı Miranda'dır.

Ama kutsal evlilik töreni gerçekleşmeden
Çözmeye çalışırsan kızlık düğümünü,
Tanrı'nın vereceği mutluluktan yoksun kalır birleşmeniz
Ve hiçbir zaman çiçeklenmez yatağınız,²
Kısır bir nefret, umursamazlık, geçimsizlik
Ve ayırık otları öyle sarar ki döşüğünüz,
Birbirinize düşman kesilirsiniz.
Bu yüzden tutun kendinizi,
Hymen'in³ meşalesi yolunuzu aydınlatana dek!

FERDINAND

Huzurlu günler, güzel çocuklar
Ve uzun bir ömür diliyorum
Böyle bir aşkı bulduktan sonra.
O sebeple bana en uygun yer
En karanlık mağaralardır,
Kötülük meleğinin özendireceği
En dayanılmaz fırsat bile
Şerefimi unutup, şehvete teslim olmamı sağlayamaz.
Phoebus'un atları mı sakatlandı,
Yoksa geceyi zincire mi vurdular aşağıda diye düşünüp,
O günün tadını kaçırmaya hiç mi hiç niyetim yok.

PROSPERO

Güzel konuştun.
Otur şimdi, konuş onunla;
Senindir Miranda...
– Hayrola Ariel! Gayretli uşağım Ariel!

ARIEL

Ne buyurur kudretli efendim? Emrinizdeyim.

PROSPERO

Sen ve yardımcıların çok güzel bir iş çıkardınız;
Bir başka iş daha düşüyor şimdi size:
Hemen git, emrine verdiğim adamları getir buraya.

2 Gelin yatağının çiçeklerle süslenmesi âdetti.

3 Antik mitolojide Evlilik Töreni Tanrıçası.

Söyle acele etsinler;
Bu genç çifte, büyümden, sanatımdan
Bir örnek göstereceğim. Söz vermiştim,
Ayrıca, beklerler bunu benden.

ARIEL

Hemen mi?

PROSPERO

Evet, göz açıp kapayana kadar.

ARIEL

Siz “gel”, “git” diyemeden,
İki soluk alıp “hani, hani” diye bağırmadan
Her biri, yüz buruşturup göz süzerek
Derhâl buraya gelecek.
Beni seviyorsunuz değil mi efendim?

PROSPERO

Hem de çok, benim hassas Ariel'im.
Ben sana seslenmeden yanıma gelme, tamam mı?

ARIEL

Tamam! Anladım.
(Çıkar.)

PROSPERO

(*Ferdinand'a.*)
Bak, sadık kal yeminine.
Oynaşmayı fazla ileri götürme.
En sıkı yeminler bile
Samandır kanın ateşinde.
Hâkim ol kendine,
Yoksa iyi geceler yeminine!

FERDINAND

Güvenin bana efendim.
Yüreğimdeki beyaz, serin ve bakir kar
Yatıştırıyor içimdeki aşk ateşini.

PROSPERO

İyi. – Ariel'im, gel şimdi.
Cinleri getir, yeter ki az olmasınlar sayıca.

Tam zamanında ortaya çıksınlar!
Konuşmayın sakın! Sadece seyredin gösteriyi!⁴
Susalım!

(Hoş bir melodi duyulur, Iris girer.)

IRIS

Ey yüce gönüllü Leydi Ceres,⁵ sözüm sanadır:
Bırak bereketli tarlaları, buğdayı,
Arpayı, yulafı, burçağı, bezelyeyi;
Koyunların otladığı yemyeşil dağlarını
Ve onların barındığı otlakları
Soğuk periler iffet tacı yapsın diye
Nemli Nisan ayının senin buyruğunla coşturduğu
Çiçekli nehir kıyılarını,
Sevdiği kız tarafından reddedilmiş bekâr delikanlının
Gölgesinde avunduğu sarı çiçekli korularını,
Çubuklara dolanmış üzüm bağlarını
Ve hava almaya çıktığın kısır ve kayalık deniz kıyılarını,
– Gökler Kraliçesi⁶ ki ben onun ebemkuşağı ve ulağıyım,
Kalkıp bu çayıra, tam da buraya gelmeni
Ve kendilerini eğlendirmeni buyuruyor sana.
Tavus kuşları tüm güçleriyle kanat açtılar,
Yaklaş cömert Ceres, haydi onu karşıla.

(Ceres girer.)

CERES

Selam sana rengârenk haberci,
Sen ki Jüpiter'in karısının sözünden asla çıkmazsın,
Safran kanatlarıyla çiçeklerimin üstüne
Can veren bal damlaları serpersin,
Masmavi yayının iki ucunda
Ağaçlarımla, bozkırlarımı birleştirir,
Gümrah, yeşil dünyama menevişli bir örtü çeker gibi

4 Konuşulursa büyü bozulur, cinler kaçar.

5 Roma mitolojisinde bereket, tarım tanrıçası.

6 Yunan mitolojisinde Hera, Roma mitolojisinde Juno.

Onları taçlandırırısın. – Söylesene,
Neden çağırdı kraliçen beni bu güzel çayıra?

IRIS

Gerçek bir aşk bağını kutlamaya
Ve gönlünden kopanı bağışlayasın diye
Bu kutsal âşıklara.

CERES

Söyle bana, ilahi yay, sen bilirsin,
Venüs ya da oğlu⁷ kraliçenin hizmetindeler mi hala?
O iki hainin birleşip karanlık Dis'in⁸
Kızımı kaçırmasına yardım ettikleri günden bu yana,
Yeminliyim onunla ve kör oğluyla görüşmemeye.

IRIS

Merak etme, onlar burada değiller.
Yolda rastladım tanrıçaya,
Oğlu yanındaydı, kumruların çektiği arabalarıyla
Paphos'a⁹ gidiyorlardı bulutları yara yara.
Niyetleri, orada, bir gençle sevdiğine büyü yapmaktı.
Oysa bu gençler, Hymen'in meşalesi yanana kadar,
Yatmayacaklarına yemin etmişlerdi;
Ne ki Mars'ın ateşli kapatması geri döndü,
Hevesleri kursaklarında kaldı.
Kızgın arılar gibi gözü dönen oğlu,
Oklarını kırdı ve tövbe etti bir daha ok atmamaya,
Çocukluğunu bilip serçelerle oynayacakmış.

(Juno girer.)

CERES

İşte kraliçelerin en yücesi, ulu Juno geliyor,
Azametli adımlarından tanıdım onu.

JUNO

Nasılsın, gönlü yüce kız kardeşim?
Kutsayalım bu çifti, açık olsun bahtları,

---

7 Venüs'ün oğlu Cupid ya da Eros.

8 Ceres'in kızı Proserpina'yı kaçınp onu eşi yapan Yeraltı Tanrısı Pluto.

9 Güney Kıbrıs'taki Baf Kasabası.

Çocuksuz kalmasın yuvaları.

(Şarkı söylerler.)

JUNO

“Onurla, zenginlikle kutsansın yuvanız.
Sonsuza dek sürsün artarak soyunuz,
Her saat mutlu etsin ikinizi!
Juno şarkıyla kutsuyor sizi.”

CERES

“Bol ürünle kaplansın topraklarınız,
Boş kalmasın ambarlarınız, samanlığınız,
Salkım salkım üzüm versin asmalarınız,
Bel versin bol meyveyle ağaçlarınız;
İlkbahar en son size uğrasın, acele etmesin,
Hasat döneminin sonunu beklesin!
Darlık, yoksulluk sizden uzak dursun,
Ceres’in hayır duaları üstünüzde olsun.”

FERDINAND

Ne görkemli bir gösteri, nefis bir uyum bu.
Sorabilir miyim, bunların hepsi cin miydi?

PROSPERO

Evet cindi, hayalimdekileri uygulasınlar diye,
Sanatımı kullanıp ben çağırdım onları barındıkları yerden.

FERDINAND

Sonsuza kadar yaşayabilirim burada!
Böyle harikalar yaratan,
Böyle akıllı bir babam olduktan sonra,
Benim için cennet sayılır bu ada.

(Juno ile Ceres fısıldaşırlar ve Iris’e bir görev verirler.)

PROSPERO

Sevgili oğlum, susalım şimdi!
Juno ile Ceres fısıldaşıyorlar ciddi ciddi;
Yeni bir şeye hazırlanıyorlar belli ki;
Sessiz olun, büyü bozulur yoksa.

IRIS

Hey akarsu perileri
Siz kıvrımlı ırmakların perileri, çıkın ortaya
O sazdan taçlarınız, zararsız bakışlarınızla,
Bu yeşillikler diyarında
Yanıt verin Juno'nun buyruğuna,
Gelin, iffetli periler, gelin de
Destek verin bu gerçek aşk sözleşmesine.
Sakin gecikmeyin ama.

(Periler girer.)

Siz, güneş yanığı, ağustos yorgunu orakçılar,
Bırakın çift sürmeyi, burada düğün dernek var.
Hasır şapkalarınızı giyin, bayram olsun hepinize.
Ve bu genç ve güzel perilerden bir eş seçin,
Katılın köy dansına, hadi gelin.

(Düzgün giyinmiş orakçılar girer. Perilerle zarif bir dans ederler; bu dansın sonuna doğru Prospero ansızın irkilir ve konuşmaya başlar; bunun üzerine dans edenler, garip bir şekilde yankılanan ve karmaşık sesler eşliğinde mahzun bir tavırla birden yok olurlar.)

PROSPERO

(Kendi kendine.)

Az kalsın unutuyordum
O yabanıl Caliban'la yordakçılarının
Beni öldürmek için dolap çevirdiklerini;
Neredeyse harekete geçerler...

(Cinlere.)

Çok güzeldi! Hadi artık! Dağılın şimdi!

FERDINAND

İşte bu tuhaf.

Babanın canı bir şeye çok sıkılmış olmalı.

MIRANDA

Bugüne dek görmemiştim onu

Böyle kızgın ve rahatsız.

PROSPERO

Nen var oğlum, neden öyle durgunsun?
Seni korkuttum sanki.
Aldırmayın bayım.
İşte şenliğimiz burada sona erdi.
Daha önce söylediğim gibi,
Bu oyuncuların hepsi cin taifesindendi
Ve sırra kadem bastı,
İncecik havaya karıştılar;
Tıpkı bu hayallerin temelsiz dokusu gibi,
Bir gün gelecek, bulutlarla kucaklaşan kuleler,
Şatafatlı saraylar, o heybetli tapınaklar
Ve hatta yerkürenin tamamı da
Üstündekilerle yok olup gidecek,
Demin uçup giden hayalî gösteri gibi,
Geriye zerresi bile kalmayacak.
Biz, düşlerin mayasından yaratılmışız
Ve uykuyla çevrelenmiştir kısacık hayatımız.
Oğlum, canım biraz sıkkın. Hoş gör bu öfkemi.
Kocamış kafam da karışık.
Halime bakıp huzursuz olmayın.
Eğer isterseniz, mağarama gidip dinlenin.
Ben de başımın zonklaması geçene kadar
Bir iki adım atıp dolaşacağım.

FERDINAND ile MIRANDA

Size huzur dileriz.

(Çıkarlar. Ariel girer.)

PROSPERO

Tam üstüne geldin, ben de seni düşünüyordum.
Sağ olasın Ariel. Gel bakalım.

ARIEL

Siz düşününce ben gelirim. Arzunuz nedir?

PROSPERO

Cinim, Caliban'la karşılaşmaya hazırlıklı olmalıyız.

ARIEL

Başüstüne komutanım. Ceres'i sunarken demin,
Aklıma geldi, size söyleyecektim,
Ama kızarsınız diye korktum, söyleyemedim.

PROSPERO

Söylesene, nerede bırakmıştın bu düzenbazları?

ARIEL

Size söylediğim gibi efendim,
İçkiden kıpkırmızı kesilmişlerdi;
Gözlerini öyle karartmışlar ki
Suratlarına üflüyor diye
Havaya yumruk sallıyor,
Ayaklarını öptü diye toprağı tepiyorlardı;
Yine de akılları fikirleri planlarındaydı,
O sırada ben davulumu çalınca,
Yılkı taylorı gibi dikildi kulakları,
Havadaki müziğı koklarmışçasına
Gözlerini açıp, burunlarını uzattılar.
Öylesine büyüledim ki kulaklarını,
Ben böğürerek yürümeye başlayınca
Danalar gibi düştüler peşime,
Daldılar dişleyen böğürtlenler, sivri dikenler,
İğneleyen karaçalılar arasına,
Ben onları böyle koşturdukça
Çiziklerle doldu narin baldırları.
Sonunda, onları sizin mağaranızın ötesindeki,
Pislik bağlamış su birikintisinde bıraktım,
Debeleniyorlardı içinde,
Öyle ki suyun pis kokusu, bastırıyordu ayak kokularını.

PROSPERO

Aferin sana minik kuşum,
Görünmezliğini koru.
Git evimdeki süslü ıvır zıvırı buraya getir,
Getir de tuzak kuralım şu çapulculara.

ARIEL

Hemen gidiyorum.

(Çıkar.)

PROSPERO

İblis, doğuştan iblis bu Caliban,

Eğitilmeyi kabul etmiyor tabiatı!

Yazık, ona verdiğim insanca emek,

Hepsi heba oldu gitti.

Bedeni yaşlandıkça nasıl çirkinleşiyorsa,

Kafası da öyle mahvoluyor.

Hepsini öyle bir belaya düşüreceğim ki

Böğürecekler.

(Ariel, elinde parıltılı giysiler vb. ile girer.)

As şunları ıhlamur ağacının üstüne şimdi.

(Prospero ve Ariel görünmezliklerini korurlar.

Caliban, Stephano ve Trinculo girerler, sıılsıklam olmuşlardır.)

CALIBAN

Aman ha, yavaş. Ses çıkarmadan atın adamlarınızı,

Kör köstebek bile duymasın ayak seslerimizi.

Yaklaştık mağarasına.

STEPHANO

Hey ucube, senin melek gibidir dediğin o peri

Hepimizi maskaraya çevirdi, farkında mısın?

TRINCULO

Ulan hilkat garibesi, at sidiği kokuyorum silme,

Namussuzum burnumun direği sızlıyor.

STEPHANO

Benimki de öyle. Ulan ucube dinliyor musun beni?

Beni kızdırma, yoksa...

TRINCULO

Merhum garibe olursun bak ona göre.

CALIBAN

Canım efendim, hoş görün beni biraz daha.

Sabredin, göreceksiniz size sunacağım armağan,

Bu aksiliği hemen unutturacak.

Yeter ki sessiz olalım.

Her taraf sessiz gece yarısı gibi.

TRINCULO

İyi de bizim şişeler de gitti gölette...

STEPHANO

Ucube, bu da bizim için hem ayıp,

Hem de büyük bir kayıp.

TRINCULO

Bu bana ıslanmaktan daha çok koydu.

Tüm bunlar ucube, hep senin zararsız perinin marifeti.

STEPHANO

Gidip çıkaracağım o şişeleri

Boğazıma kadar pisliğe batsam da.

CALIBAN

Aman kralım yalvarırım sessiz olun.

Gördünüz mü? İşte burası.

Burası mağaranın ağzı. Usulca girin içeri.

Şu hayırlı fesatlığı tamamlayın da

Sizin olsun bu ada;

Kulunuz Caliban da sonsuza dek,

Ayak yalayıcınız kalsın.

STEPHANO

Ver elini. Kanlı düşünceler üşüşmeye başladı.

TRINCULO

Ey Kral Stephano! Majesteleri! Soylu Stephano,

Seni bekleyen şu giysilere bak!

CALIBAN

Çek elini budala! Bırak o ıvır zıvırı.

TRINCULO

Ulan hıyarağası garibe!

Bitpazarı malı nedir, iyi biliriz.

Vay Kral Stephano!

STEPHANO

Çıkar o giysiyi üstünden Trinculo,
O benim, çıkar yoksa beşkardeş geliyor.

TRINCULO

Elbette ekselansları, buyurun.

CALIBAN

Su toplasa da bedeni kendi içinde boğulsa şu soytarı!
O çaputlar ne işine yarar ki?
Önce halledelim şu cinayet işini,
Bir uyanırsa, tepeden tırnağa acı verir bize,
Acayip şeylere çevirir hepimizi.

STEPHANO

Kes sesini ucube. İhlamur Hanım, bu yelek benim değil mi?
(*Ceketi ihlamur dalından alır.*)
Böylece, yelek ağaçtan indirildi. Yelek efendi tüylerin dö-
külüyor senin, neyse kel yelek olursun artık.

TRINCULO

Güzel, güzel! Biz bunları yürütürken, kuralları ihlal et-
meyelim majesteleri.

STEPHANO

Bayıldım bu nüktene. Al, hak ettin şu giysiyi. Ben bu ül-
kenin kralı olduğum sürece, zekâ ödüksüz kalmayacaktır.
Kuralına uygun yürütelim ha! Zeki hamleler yapan bir
kelle; al, hak ettin bunu da.

TRINCULO

Gel ucube, ellerine biraz zımk sür de, gerisini sen götür.

CALIBAN

Ben giysi miysi istemem.
Biraz daha vakit kaybedersek,
Ya yolunmuş kazlara dönüşeceğiz
Ya da alnı basık maymunlara.

STEPHANO

Hadi bakalım ucube, çalıştır pençelerini, bunları benim
şarap fıçısının olduğu yere götür; yoksa sürerim seri kral-
lığımdan, al götür şunları hadi.

TRINCULO

Şunu da.

STEPHANO

Bunu da.

(Bir grup avcının sesi duyulur. Cinler –tazı ve zağar kılığında– girerler. Bu üçlüyü kovalamaya başlarlar. Prospero ile Ariel cinleri kışkırtır.)

PROSPERO

Tut Dağ, tut!

ARIEL

Dal Gümüş, dal!

PROSPERO

Koş, Hişim, koş! Kıştır Zorba, şuraya hadi!

(Caliban, Stephano, Trinculo dışarı kaçarlar.)

Git söyle cinlerime,

Sızım sızım sızlatsınlar eklemlerini,

Kasa kasa kısaltсынlar kaslarını,

Derilerini yara bereyle kaplasınlar,

Öyle ki leopar ya da dağ kedisi

Onların yanında beneksiz kalsın.

ARIEL

Dinleyin, uluyorlar efendim.

PROSPERO

Yakalayınca kadar peşlerini bırakmasınlar.

Şu an tüm düşmanlarım benim merhametime kaldı,

Az kaldı tamamlanmasına işlerimin ve sen Ariel

Kavuşacaksın özgürlüğüne,

Kısa bir süre için daha itaat et, hizmetimde kal.

(Çıkarlar.)

V. Perde

1. Sahne

(Prospero'nun mağarasının önü.)

(Büyücü giysileri içinde Prospero ve Ariel girer.)

PROSPERO

Planım artık olgunlaştı,
Büyülerim hiç patlak vermedi,
Cinlerim bir dediğimi iki etmiyor
Ve zaman dimdik tıkırında gidiyor.¹
Saat kaç oldu?

ARIEL

Altı efendim, işimiz
Tam bu saatte bitecek demiştiniz.

PROSPERO

Evet, öyle demiştim fırtınayı ilk çıkardığımda.
Söyle cinim, kralla adamları ne âlemde?

ARIEL

Buyruğunuz ve tarifiniz üzere, topluca bir arada,
Nasıl bıraktıysanız öyle. – Bütün esirleriniz efendim,
Mağaranızı rüzgârdan koruyan ıhlamur korusunda.
Bir yere kıpırdayamazlar siz serbest bırakmadıkça.
Kral, kardeşi ve sizin kardeşiniz,

---

¹ Yapılacak işler azaldığı için dimdik.

Üçü de perişan durumda, keçileri kaçırmış gibiler;
Öbürleri ise şaşkın, ağlaşıp inliyorlar onlar için,
En çok da sizin “Koca Lord Gonzalo” dediğiniz zat
Etkilenmiş görünüyor, gözyaşları sakalından
Dam saçaklarından inen damlalar gibi süzülüyor.
Büyünüzle öyle çarpılmışlar ki
Hallerini görseniz, eminim kalbiniz yumuşardı.

PROSPERO

Öyle mi düşünüyorsun cin?

ARIEL

İnsan olsaydım, yüreğim kaldırmazdı.

PROSPERO

Benim yüreğim de yumuşayacak herhalde;
Sen ki havadan başka bir şey değilsin,
Ama sana bile böyle dokunduysa halleri,
Hissetikleri her şeyi aynı şiddetle hisseden
Onlarla aynı türden ben
Senden daha duygusuz olabilir miyim?
Bana yaptıkları kötülükler yüreğime işlemiş olsa da
Soylu içgüdülerimle öfkeme karşı koyacağım;
Erdemli davranmak, kinci davranmaktan iyidir,
Pişman olsunlar yeter ki, daha başka ne isterim,
Kaş çatmaya bile gerek kalmaz.
Ariel git ve onları serbest bırak. Büyülerimi bozup
Duyularını geri vereceğim hepsine,
Yeniden kavuşacaklar kendi kimliklerine.

ARIEL

Gidip getireyim onları efendim.

(Çıkar.)

PROSPERO

(Asasıyla büyüleri bir daire çizer.)

Siz tepelerin, derelerin, durgun göllerin, koruların cinleri,
Siz kumda iz bırakmadan alçalan denizi,
Neptün’ü kovalayan ve deniz yükseldiğinde

Ondan kaçan cinler; ey siz
Ay ışığında çayırda çemberler çizip
Otları koyunların bile yiyemeyeceği kadar
Tatsız kılan yarım kuklalar!
Ey gece yarılarında mantar üreterek zaman geçiren
Ve akşam çanları çaldığında bayram edenler!
–Biraz çelimsiz olsanız da–
Sizin yardımınızla kara çaldım öğle güneşine,
Göreve çağırdım karşı duran rüzgârları,
Yeşil denizlerle mavi gökleri
Hararetli bir kavgaya tutuşturdum;
Gümbürdeyen, korku veren fırtına bulutuna ateş verdim,
Jüpiter’in kuvvetli meşesini yardım,
Yerinden oynamaz gibi görünen yarımadaları
Derinden sarstım yıldırımlarla,
Asırlık çamları ve sedirleri yerlerinden söktüm.
Mezarlar tek bir buyruğumla sakinlerini uyandırdılar,
Sanatımın gücüyle açtılar kapılarını, dışarı saldılar herkesi.
Vazgeçiyorum bu hoyrat büyüden artık,
Şimdi gereken ilahi müziği indireceğim gökten
–Ve az sonra yapacağım gibi–
Onların ruhlarını serbest bırakacağım
Bu müziğin büyüleriyle,
Sonra da büyücü asamı kırıp
Yerin yedi kat altına gömeceğim kendi ellerimle.
Kitabımı da fırlatacağım
İskandilin erişmediği denizin derinliklerine.

(Huşu veren bir müzik başlar.)

(Önce Ariel girer, ardından Gonzalo’nun kolladığı, deli bozuk hareketler yapan Alonso, sonra Adrian ile Francisco’nun gözkulak olduğu Sebastian ile Antonio girerler. Hepsi Prospero’nun çizmiş olduğu dairenin içine girer. Prospero onları tepeden tırnağa süzdükten sonra konuşmaya başlar.)

Bu kutsal müzik, Őifa verir dengeyi yitirmiŐ akıllarınıza,
Bırakın kafatasınızın içinde beyhude kaynayan,
Gücünü yitirmiŐ beyinlerinizi sağaltsın! – Orada durun,
Bymn sizi durdurduğu yerde.

(Gonzalo'ya.)

Aziz Gonzalo, saygıdeğer insan,
Gözlerimden yaŐlar dökülüyor senin için,
Gözlerini gördükçe.

(Kendi kendine.)

By hızla çözülüyor Şimdi
Ve sabah apansızın bastırıp geceyi
Karanlığı nasıl eritirse,
Uyanmakta olan duyular da
Zihinlerini bulandıran
Cehalet dumanını kovalamaya başladı bile.

(Gonzalo'ya.)

Ey koca Gonzalo, benim gerçek koruyucum;
Hizmet ettiklerine sadık kalan insan!
Yaptığın iyiliklerin karŐılıėını ödeyeceğim,
Hem sözle, hem eylemle.

(Alonso'ya.)

Sana gelince Alonso, bana da kızıma da insafsızlık ettin,
Kardeşin de bu pis işte yarıdakılık etti sana.

(Sebastian'a.)

Sebastian, işte o yüzden kıvranıyorsun Şimdi.

(Antonio'ya.)

Kanımdan canımdansın, öz kardeŐimsin
Ama hırs brynce gözlerini
Vicdanını ve insanlığını bir yana bıraktın;
Hatta –vicdan azabıyla kıvranıp duran–
Sebastian'la bir olup kralı öldürmeye kalktın.
– Bağışlıyorum sizi, insan denemezse de size–.

(Kendi kendine.)

Bilinleri kabarmaya başladı deniz gibi

Ve yükselen sular,
Şu an kir ve çamurla kaplı
Aklın kıyısını dolduracak birazdan,
Şu halimle hiçbiri beni göremez, görse de tanımaz.

(Ariel'e.)

Ariel, fırla, hücremden şapkamla meçimi getir.
Şu kılığımızdan sıyrılıp Milano dükü olalım yine.
Hadi cin durma! Az kaldı serbest kalmana.

(Ariel'in çıkması ile girmesi bir olur ve Prospero'yu
giydirirken şarkı söyler.)

ARIEL

“Ben, arının emdiği yere konarım;
Çuha çiçeğinin göbeğinde yatarım;
Baykuşlar öterken oracıkta uyurum.
Gün gelir atlarım yarasanın sırtına,
Yaz aylarını kovalarım,
Yaşar giderim neşeyle, coşkuyla
Dalları saran çiçekler altında.”

PROSPERO

Aferin benim zarif Ariel'im! Seni özleyeceğim,
Yine de seni özgür bırakacağım.
Tamam oldu işte. Hadi artık,
Kralın gemisine git görünmez olarak!
Ambarda uyur bulacaksın tayfaları.
Kaptanla lostromo uyanınca
Onları hemen getir buraya;
Acele et, olur mu!

ARIEL

Önüme çıkan havayı içer uçarım,
Nabzın iki kez atmadan dönerim.
(Çıkar.)

GONZALO

Eziyet, çile, şaşkınlık ve dehşet sardı her yanımızı,
İlahî bir güç yol gösterse de, kurtulsak bu ülkeden!

PROSPERO

Bakın kral hazretleri,
İhanete uğrayan Milano Dükü Prospero karşınızda.
Sizinle konuşanın canlı bir prens olduğundan
Emin olmak istiyorsanız, kucaklarım sizi,
Size ve yanınızdakilere yürekten hoş geldiniz derim.

ALONSO

Sen o musun değil misin, yoksa öncekiler gibi
Bize eziyet etmek için gönderilmiş
Bir büyücü hilesi misin bilemiyorum.
Ama nabzın atıyor, etten kemikten yaratılmışsın.
Üstelik seni gördüğümünden beri,
Zihnimdeki dengesizlik de geçti;
Korkmuştum neredeyse deliriyorum diye.
Çok tuhaf bir hikâyesi olmalı bunun
– Tüm bunlar gerçekse–
Dukalığından elimi çekiyor
Ve yaptığım haksızlıklar için
Beni bağışlamayı diliyorum.
Ama nasıl oluyor da Prospero yaşıyor ve burada?

PROSPERO

(Gonzalo'ya.)

Öncelikle şanı, şerefi ölçülemeyecek kadar büyük olan
Soylu, yaşlı dostumu kucaklayayım.

GONZALO

Bütün bunlar gerçek mi, hayal mi, hiç bilemiyorum.

PROSPERO

Adanın acayipliklerini hissediyorsunuz hâlâ,
Bu yüzden bazı şeylere inanmıyor olabilirsiniz.
Dostlarım hoş geldiniz hepiniz!

(Alçak sesle Sebastian ile Antonio'ya.)

Size gelince, lord çifti, eğer isteseydim,
Sizin birer hain olduğunuzu açıklar,
Ve bunu da rahatça kanıtlar,

Majestelerinin icabınıza bakmasını sağlardım.

Ama şimdilik bundan söz etmeyeceğim.

SEBASTIAN

(*Kendi kendine.*)

İçindeki şeytan konuşuyor.

PROSPERO

Hayır. Sen habislerin şahı, sana kardeşim demek bile

Hastalık bulaştırır ağzıma.

Yine de bağışlıyorum seni ve o aşağılık suçlarını

–Hem de hepsini– ve senden geri istiyorum dukalığımı,

İstesen de istemesen de, mecbursun benim olanı vermeye.

ALONSO

Madem sen Prospero’sun,

Nasıl kurtulduğunu anlat bize ayrıntılarıyla;

Üç saat önce kıyıya vurup parçalanan gemimizden

Karaya çıkışımızdan hemen sonra

Nasıl oldu da buldun bizi

Sevgili oğlum Ferdinand’ı kaybettiğim bu uğursuz adada?

– Bir hançer saplanıyor yüreğime onu anımsadıkça–.

PROSPERO

Buna çok üzüldüm efendim.

ALONSO

Giden geri gelmiyor bir daha,

İmkânsız bu acıya dayanmak.

PROSPERO

Bence efendim, siz galiba,

Yeterince güvenmediniz kadere,

Onun merhametine ve huzur veren lütfuna,

Sizinkine benzer bir kaybım oldu yakınlarda;

Ben bu kaybın acısını onun sayesinde giderdim

Ve huzurluyum şimdi.

ALONSO

Benzeri bir kayıp mı?

PROSPERO

Aynı önemde, bir o kadar da yeni;
Üstelik bu kayıptan sonra,
Sizinki ile karşılaştırılınca,
Dayanması daha güç ve telafisi daha zor;
Çünkü ben de kızımı kaybettim.

ALONSO

Kızını demek? Aman Tanrım,
Keşke kral ve kraliçe olarak
Napoli'de yaşıyor olsalardı!
Ben de oğlumun yerine
Seve seve yatardım o balçık yatakta.
Ne zaman kaybettiniz kızınızı?

PROSPERO

Şu son fırtınada.
Bakıyorum da sayın lordlar,
Bu karşılaşmamıza o kadar afalladılar ki,
Şaşkınlıktan akıllarını yuttular sanki,
Kendi gözlerine inanamıyorlar,
Ağızlarından tek söz çıkmıyor,
Sadece soluk alıyorlar.
Duyularınız şu an ne kadar sınırlı olsa da,
Şüphemiz olmasın, ben Prospero'yum;
Hani şu Milano'dan el birliğiyle kovduğunuz
Dükün ta kendisiyim.
Belki size tuhaf gelecek ama
Ben de bu kıyılara vurdum
Ve bu adanın efendisi oldum.
Neyse, bu kadar yeter şimdilik;
Çünkü bu hikâyeyi anlatmak günler sürer,
Öyle kahvaltıda anlatılacak bir şey değil,
Ayrıca, ilk görüşmemize de uygun düşmez.
Hoş geldiniz, bu mağara benim sarayım.
Birkaç adamım var, ama halkım yok.
Buyurun gezin.

Dukalığımı bana geri verdiğinizde göre,
Ben de buna karşılık,
Harika bir şey göstereyim size;
Dukalığım beni nasıl sevindirdiyse,
Siz de o kadar sevineceksiniz onu gördüğünüzde.
(*Prospero, Ferdinand'la Miranda'yı satranç
oynarken gösterir.*)

MIRANDA

Hile yapıyorsunuz lordum.

FERDINAND

Hayır canım sevgilim,
Dünyaları verseler yapmam.

MIRANDA

Yaparsınız yirmi krallığına oynasak bile,
Ama ben yine de buna hilesiz oyun derim.

ALONSO

Bu gördüğüm de adanın yarattığı bir hayalse
Oğlumu bir kez daha kaybedeceğim demektir.

SEBASTIAN

Ne büyük bir mucize!

FERDINAND

Denizler tehdit edici olduğu kadar merhametliymiş de,
Yok yere bela okumuşum ona.
(*Diz çöker.*)

ALONSO

Mutlu bir babanın hayır duaları üstünde olsun!
Ayağa kalk ve söyle, nasıl geldin buraya?

MIRANDA

Ah harika!
Ne hoş yaratıklarla doldu burası!
Ne de güzelmiş insanlar!
Böyle insanlarla dolu güzel yeni dünyaya merhaba!

PROSPERO

Evet, senin için yeni.

ALONSO

Az önce satranç oynadığın genç hanım da kim?
Onunla tanışalı üç saatten fazla olmamıştır.
Önce bizi ayıran, sonra da kavuşturan tanrıça o mu yoksa?

FERDINAND

Efendim o da bizim gibi ölümlü;
Ama ölümsüz Tanrı'nın inayetiyle benim oldu.
Onu seçerken babamın fikrini alamadım,
Babamın hayatta olduğunu bile sanmıyordum.
Dillere destan Milano dükünün kızı Miranda bu;
Dükün ününü duymuş, ama kendisiyle tanışmamıştım,
O bana ikinci bir hayat bahsetti
Ve bu leydi de bana ikinci bir baba verdi.

ALONSO

Ben de onun babasıyım artık.
Ama bir babanın evladından özür dilemesi
Ne de tuhaf geliyor kulağa!

PROSPERO

Orada durun efendim,
Geçmişte kalmış üzücü anıları getirmeyin aklımıza.

GONZALO

İçin için ağlıyordum,
Yoksa şimdiye kadar karıştırdım söze.
Aşağı bakın ey tanrılar,
Bakın da, şu çifte kutsanmış bir taç indirin!
Çünkü bizi buraya getiren yolu siz gösterdiniz.

ALONSO

Buna amin derim Gonzalo.

GONZALO

Acaba çocukları Napoli'nin kralları olsunlar diye mi
Sürüldü Milano dükü Milano'dan?
Şükürler olsun dostlar, bugünü de gördük işte,
Altın harflerle yazılmalı bütün bunlar,
En sağlam sütunlar üzerine
Ve şöyle demeli, tek bir seyahatle

Tunus'ta eşini buldu Claribel;
Öldü, boğuldu sanılan kardeşi Ferdinand'a
Dünyalar güzeli bir eş sunuldu;
Prospero ise ıssız bir adada dükaliğine kavuştu,
Biz de aklımız başımızda değilken kendimizi bulduk.

ALONSO

(Ferdinand ile Miranda'ya.)

Ellerinizi verin bana.
Size mutluluk dilemeyenin yüreğinden
Acı ve keder eksik olmasın!

GONZALO

Olmasın! Amin!

*(Ariel kendisini şaşkınlıkla izleyen kaptan ve
lostromoyla girer.)*

Aaa bakın efendim, bakın! Bizden birkaç kişi daha!
Hep ne derim, darağacı karada kuruldukça,
Ölüm denizde yakalayamaz bu adamı.
Niye suspus oldun şimdi?
Karaya çıkınca dilin mi tutuldu?
Anlatsana ne oldu?

LOSTROMO

Haberin en iyisi:
Kralımızla maiyetini sağ salim bulduk;
İkincisi, daha üç saat önce
Battı diye kıyıda bıraktığımız tekne,
Şimdi sapasağlam, taş gibi duruyor
Ve denize ilk indiği günkü haliyle,
Hazır yelken açmaya.

ARIEL

(Yavaşça Prospero'ya.)

Efendim sizden ayrıldıktan sonra
Ben yaptım bütün bu işleri.

PROSPERO

(Yavaşça Ariel'e.)

Benim marifetli cinim!

ALONSO

Bütün bu olup bitenler akıl alır gibi değil;
Gitgide de garipleşiyor.
Peki siz nasıl geldiniz buraya?

LOSTROMO

Bilmem ki, kafamı toparlayabildim mi o vartadan sonra,
Ama yine de bir deneyeyim. Üstümüze
Ölü toprağı serpilmişti sanki,
Derin uykudaydık –ne dümense çakamadık–
Küpeşte altına kapatılmıştık;
Derken, her yandan acayip acayip sesler,
Kükremeler, çığlıklar, ulumalar,
Zincir şakırtıları gelmeye başladı
Ve aklınıza gelebilecek her türlü korkunç sesle uyandık,
Hemen serbest kaldık, bir de ne görelim,
O güzelim kraliyet gemimiz pırıl pırıl yerinde duruyor;
Kaptanımız sevinçten zıp zıp zıplıyor,
Demeye kalmadı, tıpkı rüyalarındaki gibi
Onlardan ayrıldık, bir baktık buradayız.

ARIEL

(*Yavaşça Prospero'ya.*)

Nasıl, becerebilmiş miyim?

PROSPERO

(*Yavaşça Ariel'e.*)

Hem de nasıl, aferin sana!

Özgür olacaksın.

ALONSO

Hiç kimse böyle bir labirente ayak basmamıştır daha önce.
Bunun içinde başka bir iş var, doğal değil bu olanlar,
Bizi ancak bir kâhin aydınlatabilir.

PROSPERO

Lordum, bu işin tuhaflığına kafa yormayın bu kadar,
Çok yakında fırsat bulup baş başa kaldığımızda

Olan biteni tek tek açıklayacağım size;
–Sizin de aklınıza yatacak–
O zamana kadar bozmayın keyfinizi,
İyi tarafından bakmaya çalışın her şeye.

(*Alçak sesle Ariel'e.*)

Cin gel buraya, Caliban'la yardakçılarını serbest bırak.
Büyüyü de boz.

(*Ariel çıkar.*)

Majesteleri şimdi nasıllar efendim?
Sanırım, heyetinizde birkaç kişi eksik kalmıştı.
İşte belki de unuttuğunuz iki haşarı delikanlı.

(*Ariel Caliban, çaldıkları giysileri kuşanmış
Stephano ve Trinculo'yu içeri sokar.*)

STEPHANO

Ben onu bunu bilmem arkadaş, her birimiz diğerlerini
kollamalı, bencilliğin sırası değil; zira kime neyin isabet
edeceği belli olmaz, kısmet.² *Coraggio*³ delikanlı ucube,
coraggio!

TRINCULO

Şu yüzümde taşıdığım gözcüler yalan söylemiyorsa, pek
kıyak bir gösteri bu doğrusu.

CALIBAN

Setebos hakkı için, bu cinler ne yamanmış!
Efendim de pek fiyakalı olmuş bu kılığıyla!
Korkarım, kötü cezalandıracak beni.

SEBASTIAN

Ha ha ha! Lordum Antonio, bunlar da neyin nesi?
Ne dersin para ederler mi?

ANTONIO

Sanırım, baksana biri bariz balık!
Alıcısı vardır şüphesiz.

---

² Stephano hâlâ sarhoştur.

³ İt. Cesaret.

PROSPERO

Lordlarım, bakınız şu adamların giysilerindeki işaretlere⁴
Ve bu adamlar sadık mı namuslu mu söyleyin.

(*Caliban'ı göstererek.*)

Şu biçimsiz alçağın anası bir cadıydı,
Büyüsü de öyle güçlüydü ki
Dilediği gibi yönetirdi gökteki Ay'ı, gelgitlere hükmederdi;
Baktı gücü yetmiyor, Ay'ın gücünü kullanırdı.
Bu üçü bir oldu, beni soydular
Ve bu yarım yamalak İblis –zira şeytanın piçidir–
O ikisini ayartarak canıma kastetti.
Bu iki herifi tanıyacaksınız zira sahibi sizsiniz,
Karanlığın piçi şu yaratık ise bana ait.

CALIBAN

Canımı fena yakacak şimdi.

ALONSO

Bu benim ayyaş kâhyam Stephano değil mi?

SEBASTIAN

Şimdi de zom, nereden bulmuş şarabı?

ALONSO

Trinculo da ayakta duramıyor.
Kafayı böyle cilalayacak kadar bol içkiyi
Nereden buldular acaba?
Turşuya dönmüşsünüz, nasıl becerdiniz bunu?

TRINCULO

Turşu olma halimiz sürüyor sizden ayrılalı beri,
Ve galiba içki kemiklerimize işledi.
Ama hiç değilse, sinek ısırılmaz beni.

SEBASTIAN

Hey Stephano, ne var ne yok?

STEPHANO

Aman ha dokunmayın bana, ben Stephano değilim, sadece felcim ben.

4 Soyluların hizmetindeki uşakların kıyafetlerinde, kimin hizmetinde olduklarını gösteren işaretler vardı.

PROSPERO

Bu adanın kralı olmak istemiştiniz, değil mi efendi?

STEPHANO

Çok sert bir kral olurdum herhalde.

ALONSO

Bunun kadar garip bir yaratık görmemiştim.

PROSPERO

Huyu da, ahlakı da bedeni gibi eciş bücüştür bunun.

Efendi, hadi marş marş mağaraya,

Ayyaş arkadaşlarını da al yanına.

Bağışlanmayı bekliyorsanız benden,

İyice derleyip toplayın ortalığı.

CALIBAN

Baş üstüne efendim! Bundan böyle

Aklımı başıma toplarım,

Sana layık olmaya çalışırım.

Ne eşekoğlu eşekmişim ki ben

Bu ayyaşı Tanrı sanmışım,

Bu kalın kafalı ahmağa tapınmışım.

PROSPERO

Hadi hadi! Yaylan!

ALONSO

Pılınızı pırtınızı da bulduğunuz yere bırakın.

SEBASTIAN

Daha doğrusu çaldığınız yere.

(*Caliban, Stephano ve Trinculo çıkar.*)

PROSPERO

Efendim, siz majesteleri ve maiyetini,

Geceyi burada geçirmeleri ve dinlenmeleri için

Fakirhaneme davet ediyorum.

Bu arada konuşuruz vakit geçsin diye

–Hayat hikâyemi anlatırım size–

Adaya geldiğimden beri başımdan geçenleri

Tek tek anlatırım size,

Sabahleyin de sizi geminize götürürüm,
Oradan da Napoli'ye,
Kismetse eğer, bu çifte kumruların
Nikâhını Napoli'de kıyarız;
Niyetim düğünden sonra Milano'ya dönmek
Ve orada inzivaya çekileceğim,
Üç düşüncemden biri mezar olacak.

ALONSO

Çok merak ediyorum hayat hikâyenizi,
Kim bilir ne ilginçtir.

PROSPERO

Her şeyi anlatacağım baştan sona
Ve söz veriyorum size,
Yolculuğunuz süresince
Denizler dalgasız, rüzgâr elverişli olacak,
Fora yelken yol alacak, arayı açmış olsa da
Kraliyet filonuza yetişeceksiniz. –Ariel, yavrum,
Bu iş de sana düşüyor! Bu görevden sonra,
Hava kadar özgürsün. Elveda sana!
Lütfen içeri buyurun.
(Herkes çıkar.)

Son Söz

(Prospero tarafından söylenir.)

Ne kadar büyüm varsa uçup gitti
Ve kendi gücüm hariç gücüm kalmadı,
Ki o da pek cılız. Şimdi karar sizin:
İster bu adada tutarsınız,
İster Napoli'ye geri yollarsınız beni.
Dukalığımı geri aldığıma
Ve sahtekârı bağışladığıma göre
İzin vermeyin artık bu ıssız adaya
Büyünüzle bağlı kalmama.
Çözün bağlarımı, salıverin beni
Alkış tutan o güzelim ellerinizle.
Tatlı nefesiniz doldursun yelkenimi,
Yoksa tamamına ermez
Sizi hoşnut etmeye adanmış planım.
Buyruğuma uyacak cinim kalmadı,
Büyü yapacak sanatım da;
Sonum umutsuzluk olacak,
Duayla avutulmazsam;
O ki nerelere ulaşır da affettirir
Merhametin kendisini ve tüm kusurları.
Kendi günahlarınızın affedilmesini nasıl istiyorsanız
Öyle azat edin beni hoşgörünüzle.

(Çıkar.)

Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi

1. J. Austen, GURUR VE ÖNYARGI, Çev. H. Koç
2. Novalis, GECEYE ÖVGÜLER, Çev. A. Cemal
3. O. Wilde, MUTLU PRENS -Bütün Masallar, Bütün Öyküler-, Çev. R. Hakmen - F. Özgüven
4. H. C. Andersen, SEÇME MASALLAR, Çev. M. Alpar
5. KEREM İLE ASLI, Haz. Çev. İ. Öztürk
6. H. James, YÜREK BURGUSU, Çev. N. Aytür
7. R. M. Rilke, DUINO AĞITLARI, Çev. Z. Aksu Yılmaz
8. H. de Balzac, MODESTE MIGNON, Çev. O. Rifat - S. Rifat
9. F. G. Lorca, KANLI DÜĞÜN, Çev. R. Hakmen
10. Şeyh Galib, HÜSN Ü AŞK, Çev. A. Gölpınarlı
11. J. W. von Goethe, YARAT EY SANATÇI, Çev. A. Cemal
12. Platon, GORGİAS, Çev. M. Rifat - S. Rifat
13. E. A. Poe, DEDEKTİF (AUGUSTE DUPIN) ÖYKÜLERİ, Çev. M. Fuat - Y. Salman - D. Hakyemez
14. G. Flaubert, ERMİŞ ANTONIUS VE ŞEYTAN, Çev. S. Eyüboğlu
15. G. Flaubert, YERLEŞİK DÜŞÜNCELER SÖZLÜĞÜ, Çev. S. Rifat - E. Gökteke
16. C. Baudelaire, PARİS SIKINTISI, Çev. T. Yücel
17. Juvenalis, YERGİLER, Çev. Ç. Dürüşken - Alovera
18. YUNUS EMRE, HAYATI VE BÜTÜN ŞİİRLERİ, Haz. A. Gölpınarlı
19. E. Dickinson, SEÇME ŞİİRLER, Çev. S. Özpabıyıklar
20. A. Dumas, fils, KAMELYALI KADIN, Çev. T. Yücel
21. Ömer Hayyam, DÖRTLÜKLER, Çev. S. Eyüboğlu
22. A. Schopenhauer, YAŞAM BİLGELİĞİ ÜZERİNE AFORİZMALAR, Çev. Mustafa Tüzel
23. M. de Montaigne, DENEMELER, Çev. S. Eyüboğlu
24. Platon, DEVLET, Çev. S. Eyüboğlu - M. A. Cımcı
25. F. Rabelais, GARGANTUA, Çev. S. Eyüboğlu - V. Günyol - A. Erhat
26. İ. A. Gonçarov, OBLOMOV, Çev. S. Eyüboğlu - E. Güney
27. T. More, UTOPIA, Çev. S. Eyüboğlu - V. Günyol - M. Urgan
28. Herodotos, TARİH, Çev. M. Ökmen

29. S. Kierkegaard, KAYGI KAVRAMI, Çev. T. Arıner
30. Platon, ŞÖLEN - DOSTLUK, Çev. S. Eyüboğlu - A. Erhat
31. A. S. Puşkin, YÜZBAŞININ KIZI -Bütün Romanlar, Bütün Öyküler-, Çev. A. Behramoğlu
32. A. S. Puşkin, SEVİYORDUM SİZİ, Çev. A. Behramoğlu
33. G. Flaubert, MADAME BOVARY, Çev. N. Ataç - S. E. Siyavuşgil
34. İ. S. Turgenyev, BABALAR VE OĞULLAR, Çev. E. Altay
35. A. P. Çehov, KÖPEĞİYLE DOLAŞAN KADIN, Çev. E. Altay
36. A. P. Çehov, BÜYÜK OYUNLAR, Çev. A. Behramoğlu
37. Molière, CİMRİ, Çev. S. Eyüboğlu
38. W. Shakespeare, MACBETH, Çev. S. Eyüboğlu
39. W. Shakespeare, ANTONIUS VE KLEOPATRA, Çev. S. Eyüboğlu
40. N. V. Gogol, AKŞAM TOPLANTILARI, Çev. E. Altay
41. Narayana, HİTOPADEŞA, Çev. K. Kaya
42. Feridüddin Attâr, MANTIK AL-TAYR, Çev. A. Gölpınarlı
43. Yamamoto, HAGAKURE: SAKLI YAPRAKLAR, Çev. H. C. Erkin
44. Aristophanes, EŞEKARILARI, KADINLAR SAVAŞI VE DİĞER OYUNLAR, Çev. S. Eyüboğlu - A. Erhat
45. F. M. Dostoyevski, SUÇ VE CEZA, Çev. M. Beyhan
46. M. de Unamuno, SİS, Çev. Y. Ersoy Canpolat
47. H. Ibsen, BRAND - PEER GYNT, Çev. S. B. Göknil - Z. İpşiroğlu
48. N. V. Gogol, BİR DELİNİN ANI DEFTERİ, Çev. M. Beyhan
49. J. J. Rousseau, TOPLUM SÖZLEŞMESİ, Çev. V. Günyol
50. A. Smith, MİLLETLERİN ZENGİNLİĞİ, Çev. H. Derin
51. J. de La Fontaine, MASALLAR, Çev. S. Eyüboğlu
52. J. Swift, GULLIVER'İN GEZİLERİ, Çev. İ. Şahinbaş
53. H. de Balzac, URSULE MIROUËT, Çev. S. Rifat - S. Rifat
54. Mevlânâ, RUBAİLER, Çev. H. Â. Yücel
55. Seneca, MEDEA, Çev. Ç. Dürüşken
56. W. Shakespeare, JULIUS CAESAR, Çev. S. Eyüboğlu
57. J. J. Rousseau, BİLİMLER VE SANAT ÜSTÜNE SÖYLEV, Çev. S. Eyüboğlu
58. M. Wollstonecraft, KADIN HAKLARININ GEREKÇELENİRİLMESİ, Çev. D. Hakyemez
59. H. James, KISA ROMANLAR, UZUN ÖYKÜLER, Çev. N. Aytür - Ü. Aytür
60. Mirze Elekber Sabir, HOPHOPNAME (Seçmeler), Çev. İ. Öztürk
61. F. M. Dostoyevski, KARAMAZOV KARDEŞLER, Çev. N. Y. Taluy
62. Şudraka, TOPRAK ARABACIK (Mriççakatika), Çev. K. Kaya
63. J. J. Rousseau, DİLLERİN KÖKENİ ÜSTÜNE DENEME, Çev. Ö. Albayrak
64. D. Diderot, AKTÖRLÜK ÜZERİNE AYKIRI DÜŞÜNCELER, Çev. S. E. Siyavuşgil
65. J. P. Eckermann, YAŞAMININ SON YILLARINDA GOETHE İLE KONUŞMALAR, Çev. M. Kahraman
66. Seneca, PHAEDRA, Çev. Ç. Dürüşken

67. M. de Unamuno, ABEL SANCHEZ -Tutkulu Bir Aşk Hikâyesi- TULA TEYZE, Çev. Y. Ersoy Canpolat
68. W. Shakespeare, PERICLES, Çev. H. Koç
69. L. N. Tolstoy, SANAT NEDİR, Çev. M. Beyhan
70. W. Shakespeare, III. RICHARD, Çev. Ö. Nutku
71. Mevlânâ, DÎVÂN-I KEBİR, Çev. A. Gölpınarlı
72. T. De Quincey, BİR İNGİLİZ AFYON TİRYAKİSİNİN İTİRAFLARI, Çev. B. Boran
73. W. Shakespeare, ATİNALI TIMON, Çev. S. Eyüboğlu
74. J. Austen, AKIL VE TUTKU, Çev. H. Koç
75. A. Rimbaud, ILLUMINATIONS, Çev. C. Alkor
76. M. de Cervantes Saavedra, YÜCE SULTAN, Çev. Y. Ersoy Canpolat
77. D. Ricardo, SİYASAL İKTİSADIN VE VERGİLENDİRMENİN İLKELERİ, Çev. B. Zeren
78. W. Shakespeare, HAMLET, Çev. S. Eyüboğlu
79. F. M. Dostoyevski, EZİLENLER, Çev. N. Y. Taluy
80. A. Dumas, BİNBİR HAYALET, Çev. A. Özgüner
81. H. de Balzac, EVDE KALMIŞ KIZ, Çev. Y. Avunç
82. E.T.A. Hoffman, SEÇME MASALLAR, Çev. İ. Kantemir
83. N. Machiavelli, HÜKÜMDAR, Çev. N. Adabağ
84. M. Twain, SEÇME ÖYKÜLER, Çev. Y. Salman
85. L. N. Tolstoy, HACI MURAT, Çev. M. Beyhan
86. G. Galilei, İKİ BÜYÜK DÜNYA SİSTEMİ ÜZERİNE DİYALOG, Çev. R. Aşçıoğlu
87. F. M. Dostoyevski, ÖLÜLER EVİNDEN ANILAR, Çev. N. Y. Taluy
88. F. Bacon, SEÇME AFORİZMALAR, Çev. C. C. Çevik
89. W. Blake, MASUMİYET VE TECRÜBE ŞARKILARI, Çev. S. Özpalaıbyıklar
90. F. M. Dostoyevski, YERALTINDAN NOTLAR, Çev. N. Y. Taluy
91. Prokopios, BİZANS'IN GİZLİ TARİHİ, Çev. O. Duru
92. W. Shakespeare, OTHELLO, Çev. Ö. Nutku
93. G. de Villehardouin - H. de Valenciennes, IV. HAÇLI SEFERİ KRONİKLERİ, Çev. A. Berktaş
94. UPANİSHADLAR, Çev. K. Kaya
95. M. E. Han Galib, GALİB DÎVÂNI, Çev. C. Soydan
96. J. Swift, ALÇAKGÖNÜLLÜ BİR ÖNERİ, Çev. D. Hakyemez
97. Sappho, FRAGMANLAR, Çev. Alovera
98. W. Shakespeare, KURU GÜRÜLTÜ, Çev. S. Sanlı
99. V. B. Ibañez, MAHŞERİN DÖRT ATLISI, Çev. N. G. Işık
100. H. James, GÜVERCİNİN KANATLARI, Çev. R. Hakmen
101. G. de Maupassant, GEZGİN SATICI, Çev. B. Onaran
102. Seneca, TROIALI KADINLAR, Çev. Ç. Dürüşken
103. H. de Balzac, BİR HAVVA KIZI, Çev. B. Kuzucuoğlu
104. W. Shakespeare, KRAL LEAR, Çev. Ö. Nutku
105. M. Shikibu, MURASAKI SHİKİBU'NUN GÜNLÜĞÜ, Çev. E. Esen

106. J. J. Rousseau, EMİLE, Çev. Y. Avunç
107. A. Dumas, ÜÇ SİLAHŞOR, Çev. V. Yalçintoklu
108. İ. S. Turgenyeve, RUDİN - İLK AŞK - İLKBAHAR SELLERİ, Çev. E. Altay
109. L. N. Tolstoy, SİVASTOPOL, Çev. M. Beyhan
110. J. W. von Goethe, YAŞAMIMDAN ŞİİR VE HAKİKAT, Çev. M. Kahraman
111. L. N. Tolstoy, DİRİLİŞ, Çev. A. Hacıhasanoğlu
112. H. de Balzac, SUYU BULANDIRAN KIZ, Çev. Y. Avunç
113. A. Daudet, PAZARTESİ HİKÂYESLERİ, Çev. S. E. Siyavuşgil
114. W. Shakespeare, SONELER, Çev. T. S. Halman
115. K. Mansfield, KATIKSIZ MUTLULUK, Çev. Oya Dalgıç
116. Ephesoslu Hipponaks, BÜTÜN FRAGMANLAR, Çev. Alovera
117. F. Nietzsche, ECCE HOMO, Çev. M. Tüzel
118. N. V. Gogol, MÜFETTİŞ, Çev. K. Karasulu
119. Nizâmî'l-Mülk, SİYASETNAME, Çev. M. T. Ayar
120. H. de Balzac, TILSIMLI DERİ, Çev. V. Yalçintoklu
121. F. M. Dostoyevski, STEPANÇIKOVO KÖYÜ, Çev. N. Y. Taluy
122. G. Sand, THÉRÈSE VE LAURENT, Çev. V. Yalçintoklu
123. W. Shakespeare, ROMEO VE JULIET, Çev. Ö. Nutku
124. F. Nietzsche, TRAGEDYANIN DOĞUŞU, Çev. M. Tüzel
125. Ovidius, AŞK SANATI, Çev. Ç. Dürüşken
126. P. J. Proudhon, MÜLKİYET NEDİR?, Çev. D. Çetinkasap
127. H. de Balzac, PIERRETTE, Çev. Y. Avunç
128. L. N. Tolstoy, KAFKAS TUTSAĞI, Çev. M. Beyhan
129. N. Copernicus, GÖKSEL KÜRELERİN DEVİNİMLERİ ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
130. N. V. Gogol, TARAS BULBA VE MİRGOROD ÖYKÜLERİ, Çev. Ergin Altay
131. W. Shakespeare, ON İKİNCİ GECE, Çev. S. Sanlı
132. A. Daudet, SAPHO, Çev. T. Yücel
133. F. M. Dostoyevski, ÖTEKİ, Çev. T. Akgün
134. F. Nietzsche, PUTLARIN ALACAKARANLIĞI, Çev. M. Tüzel
135. É. Zola, GERMINAL, Çev. B. Onaran
136. J. O. y Gasset, KİTLELERİN AYAKLANMASI, Çev. N. G. Işık
137. Euripides, BAKKHALAR, Çev. S. Eyüboğlu
138. W. Shakespeare, YETER Kİ SONU İYİ BİTSİN, Çev. Ö. Nutku
139. N. V. Gogol, ÖLÜ CANLAR, Çev. M. Beyhan
140. Plutarkhos, LYKURGOS'UN HAYATI, Çev. S. Eyüboğlu - V. Günyol
141. W. Shakespeare, YANLIŞLIKLAR KOMEDYASI, Çev. Ö. Nutku
142. H. von Kleist, DÜELLO -Bütün Öyküler- Çev. İ. Kantemir
143. L. de Vega, OLMEDO ŞÖVALYESİ, Çev. Y. Ersoy Canpolat
144. F. M. Dostoyevski, EV SAHİBESİ, Çev. T. Akgün
145. W. Shakespeare, KRAL JOHN'UN YAŞAMI VE ÖLÜMÜ, Çev. H. Çalışkan

146. H. de Balzac, LOUIS LAMBERT, Çev. O. Rifat - S. Rifat
147. Mahmûd-ı Şebüsterî, GÜLŞEN-İ RÂZ, Çev. A. Gölpinarlı
148. Molière, KADINLAR MEKTEBİ, Çev. B. Tuncel
149. Catullus, BÜTÜN ŞİİRLERİ, Çev. Ç. Dürüşken - Alovera
150. Somadeva, MASAL IRMAKLARININ OKYANUSU, Çev. K. Kaya
151. Hafız-ı Şirazi, HAFİZ DÎVÂNI, Çev. A. Gölpinarlı
152. Euripides, YAKARICILAR, Çev. S. Sandalcı
153. W. Shakespeare-J. Fletcher, CARDENIO, Çev. Ö. Nutku
154. Molière, GEORGE DANDIN, Çev. S. Kuray
155. J. W. von Goethe, GENÇ WERTHER'İN ACILARI, Çev. M. Kahraman
156. F. Nietzsche, BÖYLE SÖYLEDİ ZERDÜŞT, Çev. M. Tüzel
157. W. Shakespeare, KISASA KISAS, Çev. Ö. Nutku
158. J. O. y Gasset, SİSTEM OLARAK TARİH, Çev. N. G. Işık
159. C. de la Barca, HAYAT BİR RÜYADIR, Çev. B. Sabuncu
160. F. Nietzsche, DİONYSOS DİTHYRAMBOSLARI, Çev. A. Cernat
161. L. N. Tolstoy, ANNA KARENİNA, Çev. A. Hacıhasanoğlu
162. G. de Maupassant, GÜZEL DOST, Çev. A. Özgüner
163. Euripides, RESOS, Çev. S. Sandalcı
164. Sophokles, KRAL OİDİPUS, Çev. B. Tuncel
165. F. M. Dostoyevski, BUDALA, Çev. E. Altay
166. W. Shakespeare, KRAL VIII. HENRY, Çev. H. Çalışkan
167. D. Diderot, KÖRLER ÜZERİNE MEKTUP-SAĞIRLAR ÜZERİNE MEKTUP, Çev. A. Cemgil - D. Cemgil
168. T. Paine, AKIL ÇAĞI, Çev. A. İ. Dalgıç
169. W. Shakespeare, VENEDİK TACİRİ, Çev. Ö. Nutku
170. G. Eliot, SILAS MARNER, Çev. F. Kâhya
171. H. de Balzac, MUTLAK PEŞİNDE, Çev. S. Rifat - O. Rifat - S. Rifat
172. W. Shakespeare, BİR YAZ GECESİ RÜYASI, Çev. Ö. Nutku
173. A. de Musset, MARIANNE'İN KALBI, Çev. B. Tuncel - S. Eyüboğlu
174. F. M. Dostoyevski, ECİNNİLER, Çev. M. Beyhan
175. A. S. Puşkin, BORIS GODUNOV, Çev. Ö. Özer
176. W. Shakespeare, HIRÇIN KIZ, Çev. Ö. Nutku
177. İ. S. Turgenyev, DUMAN, Çev. E. Altay
178. Sophokles, ELEKTRA, Çev. A. Erhat
179. J. Austen, NORTHANGER MANASTIRI, Çev. H. Koç
180. D. Defoe, ROBINSON CRUSOE, Çev. F. Kâhya
181. W. Shakespeare - J. Fletcher, İKİ SOYLU AKRABA, Çev. Ö. Nutku
182. Platon, SOKRATES'İN SAVUNMASI, Çev. A. Çokona
183. L. N. Tolstoy, İNSAN NEYLE YAŞAR?, Çev. K. Karasulu
184. N. V. Gogol, EVLENME - KUMARBAZLAR, Çev. K. Karasulu
- 185-1. F. Nietzsche, İNSANCA, PEK İNSANCA, Çev. M. Tüzel
- 185-2. F. Nietzsche, KARIŞIK KANILAR VE ÖZDEYİŞLER, Çev. M. Tüzel
- 185-3. F. Nietzsche, GEZGİN VE GÖLGESİ, Çev. M. Tüzel
186. A. P. Çehov, AYI -Dokuz Kısa Oyun-, Çev. T. Akgün

187. J. M. Keynes, PARA ÜZERİNE BİR İNCELEME, Çev. C. Gerçek
188. H. Fielding, JOSEPH ANDREWS, Çev. F. B. Aydar
189. C. Brontë, PROFESÖR, Çev. G. Varım
190. Kalidasa, MALAVİKA VE AGNİMİTRA, Çev. H. D. Can
191. W. Shakespeare, NASIL HOŞUNUZA GİDERSE, Çev. Ö. Nutku
192. Aiskhylos, ZİNCİRE VURULMUŞ PROMETHEUS, Çev. S. Eyüboğlu - A. Erhat
193. E. Rostand, CYRANO DE BERGERAC, Çev. S. E. Siyavuşgil
194. É. Zola, YAŞAMA SEVİNCİ, Çev. B. Onaran
195. F. M. Dostoyevski, KUMARBAZ, Çev. K. Karasulu
196. S. Kierkegaard, FELSEFE PARÇALARI YA DA BİR PARÇA FELSEFE, Çev. D. Şahiner
197. Cicero, YÜKÜMLÜLÜKLER ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
198. D. Diderot, RAMEAU'NUN YEĞENİ, Çev. A. Cemgil
199. W. Shakespeare, KRAL V. HENRY, Çev. H. Çalışkan
200. L. N. Tolstoy, KREUTZER SONAT, Çev. A. Hacıhasanoğlu
201. S. Kierkegaard, BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ, Çev. N. Beier
202. Aisopos, MASALLAR, Çev. İ. Çokona
203. W. Shakespeare, CYMBELINE, Çev. Ö. Nutku
204. Aristoteles, ATINALILARIN DEVLETİ, Çev. A. Çokona
205. V. Hugo, BİR DAM MAHKÛMUNUN SON GÜNÜ, Çev. V. Yalçınoklu
206. D. Diderot, FELSEFE KONUŞMALARI, Çev. A. Cemgil
207. W. Shakespeare, VERONALI İKİ SOYLU DELİKANLI, Çev. Ö. Nutku
208. Molière, İNSANDAN KAÇAN, Çev. B. Tuncel
209. L. N. Tolstoy, ÜÇ ÖLÜM, Çev. G. Ç. Kızılırmak
210. Stendhal, KIRMIZI VE SİYAH, Çev. B. Onaran
211. Feridüddin Attâr, İLÂHİNAME, Çev. A. Gölpinarlı
212. D. Diderot, KADERCİ JACQUES VE EFENDİSİ, Çev. A. Cemgil
213. V. Hugo, NOTRE DAME'İN KAMBURU, Çev. V. Yalçınoklu
214. W. Shakespeare, CORIOLANUS'UN TRAGEDYASI, Çev. Ö. Nutku
215. Euripides, MEDEA, Çev. A. Çokona
216. W. Shakespeare, TROİLUS VE CRESSİDA, Çev. S. Eyüboğlu - M. Urgan
217. H. Bergson, GÜLME, Çev. D. Çetinkasap
218. W. Shakespeare, KIŞ MASALI, Çev. Ö. Nutku
219. Homeros, İLYADA, Çev. A. Erhat - A. Kadir
220. Homeros, ODYSSEİA, Çev. A. Erhat - A. Kadir
221. W. Shakespeare, KRAL IV. HENRY - I, Çev. H. Çalışkan
222. W. Shakespeare, KRAL IV. HENRY - II, Çev. H. Çalışkan
223. L. N. Tolstoy, İVAN İLYİÇ'İN ÖLÜMÜ, Çev. M. Beyhan
224. W. Shakespeare, AŞKIN EMEĞİ BOŞUNA, Çev. Ö. Nutku
225. W. Shakespeare, AŞK VE ANLATI ŞİİRLERİ, Çev. T. S. Halman
226. C. Goldoni, SEVGİLİLER, Çev. N. Adabağ - L. Tecer
227. F. M. Dostoyevski, BEYAZ GECELER, Çev. B. Zeren
228. Sophokles, ANTİGONE, Çev. A. Çokona

229. W. Shakespeare, TITUS ANDRONICUS, Çev. Ö. Nutku
230. L. N. Tolstoy, ÇOCUKLUK, Çev. A. Hacıhasanoğlu
231. M. Y. Lermontov, HANÇER -Seçme Şiir ve Manzumeler, Çev. A. Behramoğlu
232. Sophokles, TRAKHİSLİ KADINLAR, Çev. A. Çokona
233. W. Shakespeare, II. RICHARD, Çev. Ö. Nutku
234. Sun Zi (Sun Tzu), SAVAŞ SANATI, Çev. P. Otkan - G. Fidan
235. W. Shakespeare, KRAL VI. HENRY - I, Çev. Ö. Nutku
236. W. Shakespeare, KRAL VI. HENRY - II, Çev. Ö. Nutku
237. W. Shakespeare, KRAL VI. HENRY - III, Çev. Ö. Nutku
238. J. W. von Goethe, ALMAN GÖÇMENLERİN SOHBETLERİ, Çev. T. Tayanç
239. W. Shakespeare, WINDSOR'UN ŞEN KADINLARI, Çev. H. Çalışkan
240. GILGAMIŞ DESTANI, Çev. S. Maden
241. C. Baudelaire, ÖZEL GÜNCELER - APAÇIK YÜREĞİM, Çev. S. Maden
242. W. Shakespeare, FIRTINA, Çev. Ö. Nutku
243. İbn Kalânisî, ŞAM TARİHİNE ZEYL, Çev. O. Özatağ
244. Yusuf Has Hacib, KUTADGU BİLİĞ, Çev. A. Çakan
245. L. N. Tolstoy, İLKGENÇLİK, Çev. A. Hacıhasanoğlu
246. Sophokles, PHİLOKTETES, Çev. A. Çokona
247. K. Kolomb, SEYİR DEFTERLERİ, Çev. S. Maden
248. C. Goldoni, LOKANTACI KADIN, Çev. N. Adabağ
249. Plutarkhos, THESEUS - ROMULUS, Çev. İ. Çokona
250. V. Hugo, SEFİLLER, Çev. V. Yalçıntoklu
251. Plutarkhos, İSKENDER - SEZAR, Çev. İ. Çokona
252. Montesquieu, İRAN MEKTUPLARI, Çev. B. Günen
253. C. Baudelaire, KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ, Çev. S. Maden
254. İ. S. Turgenyev, HAM TOPRAK, Çev. E. Altay
255. L. N. Tolstoy, GENÇLİK, Çev. A. Hacıhasanoğlu
256. Ksenophon, ANABASİS -On Binler'in Dönüşü-, Çev. A. Çokona
257. A. de Musset, LORENZACCIO, Çev. B. Günen
258. É. Zola, NANA, Çev. B. Onaran
259. Sophokles, AİAS, Çev. A. Çokona
260. Bâkî, DİVÂN, Çev. F. Öztürk
261. F. Nietzsche, DAVID STRAUSS, İTİRAFÇI VE YAZAR, Çev. M. Tüzel
262. F. Nietzsche, TARİHİN YAŞAM İÇİN YARARI VE SAKINCASI, Çev. M. Tüzel
263. F. Nietzsche, EĞİTİCİ OLARAK SCHOPENHAUER, Çev. M. Tüzel
264. F. Nietzsche, RICHARD WAGNER BAYREUTH'TA, Çev. M. Tüzel
265. A. de Musset, ŞAMDANCI, Çev. B. Tuncel - S. Eyüboğlu
266. Michelangelo, CENNETİN ANAHTARLARI, Çev. T. S. Halman
267. D. Diderot, RAHİBE, Çev. Adnan Cemgil
268. Edib Ahmed Yüknêkî, ATEBETÜ'L-HAKAYIK, Çev. A. Çakan
269. İ. S. Turgenyev, BAŞKANIN ZİYAFETİ - PARASIZLIK - BEKÂR, Çev. N. Y. Taluy

270. Aristoteles, POETİKA -Şiir Sanatı Üzerine-, Çev. A. Çokona - Ö. Aygün
271. Hippokrates, AFORİZMALAR, Çev. E. Çoraklı
272. G. Leopardi, ŞARKILAR, Çev. N. Adabağ
273. Herodas, MİMOSLAR, Çev. Alovera
274. Molière, HASTALIK HASTASI, Çev. B. Günen
275. Laozi, TAO TE CHİNG -DAO DE JİNG-, Çev. S. Özbey
276. BÂBİL YARATILIŞ DESTANI -Enuma Eliş-, Çev. S. F. Adalı - A. T. Görgü
277. M. Shelley, FRANKENSTEIN YA DA MODERN PROMETHEUS, Çev. Y. Yavuz
278. Erasmus, DELİLİĞE ÖVGÜ, Çev. Y. Sivri
279. A. Dumas, SAINTE-HERMINE ŞÖVALYESİ, Çev. H. Bayrı
280. Sophokles, OİDİPUS KOLONOSTA, Çev. A. Çokona
281. A. Dumas, SİYAH LALE, Çev. V. Yalçınoklu
282. A. Sewell, SİYAH İNCİ, Çev. A. Berktaş
283. C. Marlowe, PARİS'TE KATLİAM, Çev. Ö. Nutku
284. F. Nietzsche, İYİNİN VE KÖTÜNÜN ÖTESİNDE, Çev. M. Tüzel
285. C. Marlowe, KARTACA KRALİÇESİ DİDO, Çev. Ö. Nutku
286. Hesiodos, THEOGONİA -İŞLER VE GÜNLER, Çev. A. Erhat - S. Eyüboğlu
287. Horatius, ARS POETICA -Şiir Sanatı-, Çev. C. C. Çevik
288. W. Shakespeare, ÇİFTE İHANET, Çev. Ö. Nutku
289. Molière, KİBARLIK BUDALASI, Çev. B. Günen
290. Semonides ve Altı İambos Şairi, ŞİİRLER VE BÜTÜN FRAGMANLAR, Çev. Alovera
291. D. Defoe, VEBA YILI GÜNLÜĞÜ, Çev. İ. Kantermir
292. O. Wilde, ÖNEMSİZ BİR KADIN, Çev. P. D. Deveci
293. L. N. Tolstoy, EFENDİ İLE UŞAĞI, Çev. A. Hacıhasanoğlu
294. H. de Balzac, VADİDEKİ ZAMBAK, Çev. V. Yalçınoklu
295. C. Marlowe, MALTALI YAHUDİ, Çev. Ö. Nutku
296. H. Melville, KATİP BARTLEBY, Çev. H. Koç
297. Cicero, YASALAR ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
298. E.T.A. Hoffman, MATMAZEL DE SCUDÉRY, Çev. G. Zeytinoglu
299. SÜMER KRAL DESTANLARI, Çev. S. F. Adalı - A. T. Görgü
300. L. N. Tolstoy, SAVAŞ VE BARIŞ, Çev. T. Akgün
301. Plutarkhos, DEMOSTHENES - CİCERO, Çev. İ. Çokona
302. Farabî, İDEAL DEVLET, Çev. A. Arslan
303. C. Marlowe, II. EDWARD, Çev. Ö. Nutku
304. Montesquieu, KANUNLARIN RUHU ÜZERİNE, Çev. B. Günen
305. Cicero, YAŞLI CATO VEYA YAŞLILIK ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
306. Stendhal, PARMA MANASTIRI, Çev. B. Onaran
307. A. Daudet, DEĞİRMENİMDEN MEKTUPLAR, Çev. S. E. Siyavuşgil
308. Euripides, İPHİGENİA AULİSTE, Çev. A. Çokona
309. Euripides, İPHİGENİA TAURİSTE, Çev. A. Çokona
310. Pascal, DÜŞÜNCELER, Çev. D. Çetinkasap
311. M. de Staël, ALMANYA ÜZERİNE, Çev. H. A. Karahasan

312. Seneca, BİLGENİN SARSILMAZLIĞI ÜZERİNE- İNZİVA ÜZERİNE,
Çev. C. C. Çevik
313. D. Hume, İNSANIN ANLAMA YETİSİ ÜZERİNE BİR SORUŞTURMA,
Çev. F. B. Aydar
314. F. Bacon, DENEMELER -Güvenilir Öğütler ya da Meselelerin Özü-,
Çev. C. C. Çevik - M. Çakan
315. BABİL HEMEROLOJİ SERİSİ -Uğurlu ve Uğursuz Günler Takvimi-,
Çev. S. F. Adalı - A. T. Görgü
316. H. Walpole, OTRANTO ŞATOSU, Çev. Z. Avcı
317. İ. S. Turgenyev, AVCININ NOTLARI, Çev. E. Altay
318. H. de Balzac, SARRASINE, Çev. A. Berktaş
319. Farabî, MUTLULUĞUN KAZANILMASI, Çev. A. Arslan
320. M. Luther, DOKSAN BEŞ TEZ, Çev. C. C. Çevik
321. F. Rabelais, PANTAGRUEL, Çev. N. Yıldız
322. Kritovulos, KRİTOVULOS TARİHİ, Çev. A. Çokona
323. C. Marlowe, BÜYÜK TİMURLENK I-II, Çev. Ö. Nutku
324. Ahmedî, İSKENDER NÂME, Çev. F. Öztürk
325. M. Aurelius, KENDİME DÜŞÜNCELER, Çev. Y. E. Ceren
326. Cicero, DOSTLUK ÜZERİNE, Çev. C. C. Çevik
327. DEDE KORKUT HİKÂYELERİ, Çev. A. Çakan
328. Aristophanes, PLOUTOS, Çev. E. Gören-E. Yavuz
329. É. Zola, HAYVANLAŞAN İNSAN, Çev. A. Özgüner
330. RİGVEDA, Çev. K. Kaya
331. S. T. Coleridge, YAŞLI DENİZCİNİN EZGİSİ, Çev. H. Koçak
332. A. Dumas, MONTE CRISTO KONTU, Çev. V. Yalçınoklu
333. L.N. Tolstoy, KAZAKLAR, Çev. M. Beyhan
334. O. Wilde, DORIAN GRAY'IN PORTRESİ, Çev. D. Z. Batumlu
335. İ.S. Turgenyev, KLARA MİLİÇ, Çev. C. D. Akyüz
336. R. Apollonios, ARGONAUTİKA, Çev. A. Çokona
337. S. Le Fanu, CARMILLA, Çev. Y. Yavuz
338. Seneca, MUTLU YAŞAM ÜZERİNE-YAŞAMIN KISALIĞI ÜZERİNE,
Çev. C. C. Çevik
339. F. Engels, AİLENİN, DEVLETİN VE ÖZEL MÜLKİYETİN KÖKENİ,
Çev. M. Tüzel
340. T. L. Peacock, KARABASAN MANASTIRI, Çev. Y. Yavuz
341. H. von Kleist, AMPHİTRİYON, Çev. M. Kahraman
342. H. Balzac, EUGÉNIE GRANDET, Çev. V. Yalçınoklu
343. W. Whitman, ÇİMEN YAPRAKLARI, Çev. F. Öz
344. Montesquieu, ROMALILARIN YÜCELİK VE ÇÖKÜŞÜNÜN
NEDENLERİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER, Çev. B. Günen
345. Beaumarchais, SEVİLLA BERBERİ VEYA NAFİLE TEDBİR,
Çev. B. Günen
346. W. James, PRAGMATİZM, Çev. F. B. Aydar
347. Euripides, ANDROMAKHE, Çev. A. Çokona

348. Farabî, İLİMLERİN SAYIMI, Çev. A. Arslan
349. G. Büchner, DANTON'UN ÖLÜMÜ, Çev. M. Tüzel
350. GILGAMIŞ HİKÂYELERİ, Çev. S. F. Adalı-A. T. Görgü
351. Aristophanes, KADIN MEBUSLAR, Çev. E. Gören-E. Yavuz
352. S. Empiricus, PYRRHONCULUĞUN ESASLARI, Çev. C. C. Çevik
353. H. de Balzac, GORIOT BABA, Çev. V. Yalçıntoklu
354. G. E. Lessing, DÜZYAZI FABLLAR, Çev. Z. Aksu Yılmaz
355. Epiktetos, ENKHEIRIDION, Çev. C. C. Çevik
356. DHAMMAPADA, Çev. K. Kaya
357. Voltaire, SADIK VEYA KADER -BİR DOĞU MASALI-, Çev. B. Günen
358. Platon, PHAİDROS, Çev. A. Çokona
359. Beaumarchais, FİGARO'NUN DÜĞÜNÜ VEYA ÇILGIN GÜN, Çev. B. Günen
360. J. Cazotte, ÂŞIK ŞEYTAN, Çev. A. Terzi
361. V. Hugo, DENİZ İŞÇİLERİ, Çev. V. Yalçıntoklu
362. SUTTANİP TA, Çev. K. Kaya
363. T. Paine, SAĞDUYU, Çev. Ç. Özbek
364. C.H. Bernardin de Saint-Pierre, PAUL İLE VIRGINIE, Çev. İ. Atay
365. F. Hebbel, JUDITH, Çev. A. Fırat

William Shakespeare (1564-1616): Oyunları ve şiirlerinde insanlık durumlarını dile getiriş gücüyle yaklaşık 400 yıldır bütün dünya okur ve seyircilerini etkilemeyi sürdüren efsanevi yazar. 1611 yılında yazıldığı tahmin edilen ve Shakespeare'in tek başına yazdığı son oyun olduğu düşünülen Fırtına, yazarın son dönemine ait dört romanstan (Pericles, Cymbeline, Kış Masalı, Fırtına) biridir. Bu mucizevi oyun, On İkinci Gece gibi ana olay örgüsünün bir parodisini sunan bir alt olay örgüsüne, Aşkın Emeği Boşuna gibi masque ve oyun-içinde-oyunlara, Bir Yaz Gecesi Rüyası gibi doğaüstü öğelere, ahengi temsil eden bir müziğe sahiptir. Bu son oyunla Shakespeare'in bütün eserleri Türkçede ilk kez Hasan Âli Yücel Klasikleri'nde tamamlanmış oluyor.

W. SHAKESPEARE - BÜTÜN ESERLERİ: 41

Özdemir Nutku (1931): Türk tiyatrosuna büyük katkıları olan eğitimci ve yönetmen Özdemir Nutku, eleştirmen, yazar ve çevirmen olarak da önemli yapıtlar ortaya koydu. Sahnelediği pek çok oyunun yanı sıra, araştırma, inceleme ve çevirileriyle de ödüller kazandı. Ülkemizde olduğu kadar yurtdışında da sahneye koyduğu oyunlar, verdiği ders ve konferanslarla tanınmaktadır.

9 786053 324096

12 TL